Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Wessel, Johan Herman

Titel: J.H. Wessels Samlede Digte

Citation: Wessel, Johan Herman: ”J.H. Wessels Samlede Digte”, i Wessel, Johan Herman: *J.H. Wessels Samlede Digte*, udg. af J. Levin , 1901, s. a. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-wesselhhl-root.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: J.H. Wessels Samlede Digte

b
c
d
e

J. H. WESSELS

SAMLEDE DIGTE

UDGIVNE AF J. LEVIN ILLUSTREREDE AF NILS WIWEL

KJØBENHAVN GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI 1901

f

Efter tredie, omarbejdede Udgave (1895), sammenholdt med Udgaverne af 1862 og 1828.

g

INDHOLD.

De indklamrede Titler ere tilsatte i Udgaven af 1787 til de Fortællinger, som Digteren ikke havde givet Overskrift.

- *Kierlighed uden Strømper* 1
- *Epilogue til Kierlighed uden Strømper* 37

Fortællinger.

- Gaffelen 45
- Herremanden 48
- [Hundemordet]..... 50
- Den forvovne Siællands-Faer 51
- [Det stiaalne Taft] 54
- Sadelen 55
- Den gamle Skade..... 58
- Posthuuset..... 60
- Den fri Vognleie..... 64
- [Fyrsten og Forbryderen]..... 68
- Den Druknede 69
- Toujours Perdrix 72
- [Supplicanterne]..... 74
- [Stella] 76
- [Den fromme Bekiender] 87
- [Smeden og Bageren] 89
- [Den sande Drøm] 90
- [Prutningen]..... 93
- [Sanct Sebastian] 95
- [Den bekymrede Moder] 97
- Sødgrød for Vandgrød og Vandgrød for Sødgrød 102
- Tycho Brahes Dag l04

- [Det ædelmodige Tilbud]..... 108
- [Observationen] 111
- Den jydske Kavalleer..... 113
- [Felix, quem faciunt aliena pericula cautum!]..... 116
- Fader og Søn, een Mand 118
- Det kolde Blod..... 119
  h
- De to Agerhøns 121
- Gasconaderne 128
- Relata refero 132
- David og Jonathan..... 135
- [Veddemaalet] 136
- Mosters Pølser 138
- [Contrasterne] 141
- Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci..... 143
- Nulla regula sine exceptione..... 144

- *Blandede Digte.*
- Søvnen..... 149
- Nøisomhed..... 152
- Lyksalighed..... 154
- Brodne Potter i alle Lande..... 155
- Prologue 158
- Prologue 162
- Chor og Prologue 163
- Til Hr. Jens Baggesen..... 163
- Tres humble Serviteurs Formeldelse 164
- Ringe og velmeent Ønske 166
- Lovtale over den ugifte Stand 167
- Paa en Skive 167
- Alle Tings Cirkelgang 168
- Fragmenter.
- I. Om en Jødepige 168
- II..... 169
- III. Vaaren..... 169

- *Smaavers.*
- Den, som aldrig turde drikke..... 173
- For Kierlighed er Viin..... 173
- Naar jeg formaaer, jeg gierne vil 173
- Alt det, som i Ungdommen 174
- Mærk derpaa 174
- Efter mine ringe Evner 174
- N. N, er mit Navn..... 175
- Afholdenhed! du Vises Dyd 175
- Afholdenhed er en deilig Dyd 175
- Kiere Børen, tå'er jer vare 175
- I en Stambog 176
- Ligeledes 176
- Jeg troer, jeg i en Bog har læst..... 176
- Til Hr. K. og hans Kone paa deres ellevte Bryllupsdag..... 176
- ønsket..... 177
- Impromptu over Tandpine .....,.....'.....'..... 177
- Til Luft-Skipperne 178
- Anbefaling paa en Ansøgning 178
- Med en Gave til Sygecassen 179
- Til Digterens Hustru 179
- Paa Sammes Fødselsdag 179
- Impromptu til Mad. Juel paa hendes Fødselsdag 180
- Til Fra Walter..... 180
- Ved en Vens Bortreise til Norge 180
  i
- Afskeeds-Sang 180
- Vers paa opgivne Riim I-V 181
- Indrykket i Aftenposten..... 182
- Ligeledes..... 182

- Til Agent Holck..... 182
- Provst Hersom 182
- Nytaarsvers, I-XI..... 183
- Til J. R. Bull ....."....,. 185
- I en Hof-Poets Navn..... 185
- Irapromptu over en besværlig Hestepranger..... 185
- Kiærlighed og Smørrebrød 185
- Over Smagen 186
- Da Chloe var i Kirke 186
- Lyksalighed..... 186
- Til en Mand, hvis Barn faldt ned..... 186
- Impromptu ved en Offring 186
- Gaspar Wessel 187
- Parodi 187
- Til Viintapper Lunds Svend 187
- Svar i Svendens Navn 187
- Kiere Moder huld..... 188
- Gravskrifter, I-V 188
- Under Digterens Portrait..... 189
- Digterens Gravskrift over sig selv..... 189
- *Anmærkninger.*..... 190

j
1
2
3
4

PERSONERNE.

- Johan von E h r e n p r e i s, Skredder-Svend.
- Grete, Johans Forlovede.
- Mette, Gretes Fortroelige.
- Mads, Gretes ulykkelige Elskere.
- Jesper, Madses Fortroelige.

5

FØRSTE OPTOG.

FØRSTE OPTRIN.

Grete

allene, sovende paa en Stoel, vogner op, og siger: »Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ei skeer!«
O! alt for fæle Drøm! mig synes, at jeg seer
Endnu den sorte Geist, at jeg ham hører true
Med samme Torden-Røst. Saa skal jeg aldrig skue
Det Haab opfyldt, hvorpaa jeg byggede saa tryg,
Da paa min Skredders Skiød, med Haanden om hans Ryg,
Jeg hørte ham saa tidt med kiælen Stemme sige:
Jeg var hans eeneste, hans allerbeste Pige,

At mine Øiekast sig trængte til hans Siæl,
Og at han uden mig ei kunde lide vel.
Troeløse ! jeg gad vidst, hvordan du nu maa lide !
En Diævel skulde dig ei kunde fra mig slide,
Min Smiil din Vellyst var, og mine Vink din Lov,
Det svor du paa, og løi, og denne Løgn var grov;
Thi over Tiden nu det er alt otte Dage,
Som du mig lovede at komme her tilbage.
Forbandet den Major!hvis Buxer gik i tu;
Dog nei utroe Johan, forbandet være du !
Det Bud som foregav, at en Major ham sendte,
For at berette dig, de Buxer, som du vendte
I Fior, var nu i tu, og at et andet Par
Ham maatte giøres strax, thi han i Knibe var,
Han for at skuffe mig med dig var sammensvoren,
I kiørte Pokker I! og ikke til Majoren.
Hvor kunde vel hos mig Mistanke finde Sted ?
Jeg var godtroende og blind af Kierlighed;
Stokblind jeg vist nok var, som kunde ei begribe,
6At aldrig saadan Mand, en reen Major, i Knibe
For Buxer være kan; jeg nu for silde seer
Efter nogen Tauhed. »Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ei skeer!«
Viig fra mig sorte Aand! som tordner i mit Øre,
Dog nei, Jeg hører ei, Jeg synes kun at høre.

ANDET OPTRIN.

Mette, Grete.

Mette:
Hvad nye Fortræd Masør ! forvolder disse Skrig?
Hvor ængste de min Siæl !

Grethe:
Jeg er ulykkelig !
Veninde hør og skielv! et fælt sortagtigt Væsen,
En Diævel uden Tvivl, med sorte Haar paa Næsen,
Mig nu, jeg sad og sov, i Drømme forekom,
Og grumt og brølende afsagde denne Dom:
»Du bliver gift i Dag, skal du det eengang blive!«

Mette:
Man bør ei altid troe, hvad Drømme os indgive.

Grethe:
Du veed, en Helte-Drøm har aldrig feilet før.

Mette:
Lad det end være saa, du dog betænke bør,
At til en rigtig Drøm der Seng og Nat udkræves;
Orn Dagen i en Stoel - -

Grethe:
Du trøster mig forgieves.
Det Indtryk, som min Drøm har gjort udi mit Brøst,
Desværre trodser din og hele Verdens Trøst.
Jeg seer min visse Død

Mette:
Men den seer ikke Mette.
Din Drøm, var den end sand, den siger jo kun dette:

Du aldrig giftes skal.

Grethe:
Og den, som siger det,
Han siger, jeg skal døe. Thi jeg har nogen Ret,
Hvis tusind Vidnesbyrd mig nogen Ret kan give,
At troe, jeg ikke bør blandt Grimme regnet blive,
Og naar man ei er grim, og er ei heller død,
Man for at blive gift ei plekr lide Nød.

Mette:
Forlad mig, jeg tilstaaer, at jeg mig har forløbet.

Grethe:
Du ved din Tale kun Eenfoldighed har røbet,
Og den er alt forladt.

Mette:
Forlad da ligesaa,
At jeg dig endnu tør et Middel foreslaae,
Hvorved du lykkelig, og Drømmen sand kan blive:
Gift dig i Dag med Mads.

Grethe:
Min Haand jeg skulde give
Til den, jeg før forskiød? den Kaal jeg spøtted' i
Jeg skulde søbe selv? Gid før - -

7

Mette:
For alting tie !
En ubetænksom Eed man ofte maa fortryde,
Og mine Grunde dig maaskee kan overtyde,
Du ei forsværge bør at blive Madses Brud.
Sandt nok ved saadan Eed en Siæl sig merker ud,
Som ikke tænker lavt, men jeg tør endnu sige:
Den Siæl hver anden maa i Høide overstige,
Som kun af Lydighed imod sit Kald og Pligt
Nedlader sig til det, som den er væmmeligt.
Men vores Kald og Pligt, saa mange, som vi ere,
Er at udvælge os en Mand i Tugt og Ære.

Grete:
Hvo kan vel staae imod den rene Sandheds Sprog,
Det har udi min Siæl oplyst den mørke Krog.
Fornuften i dit Raad er villig at samtykke,
Kun maatte Hiertet ei Fornuften undertrykke I
Der dog endnu en Ting for Hovedet mig staaer;
Om jeg dig lyde vil, hvem staaer mig inde for,
At Mads foragter ei den, ham har før foragtet?

Mette:
Du hans Høiagtelse for evig har forpagtet,
Det staaer jeg inde for, og til Beviis herpaa,
For Solens Opgang han for mine Fødder laae
I Morges Taarefuld, og med en ydmyg Mine
Bad om Tilladelse at kaste sig for dine.
Han har en vigtig Sag at foredrage dig,
Som han fandt raadeligt at holde skiult for mig.
Hvis du tilsteder det, og du det bør tilstede,
Jeg strax vil hente ham.

Grethe:
Lad din Forstand mig lede,
Giør hvad dig synes best, min Siæl indviklet er
I Sorgens mørke Skye, du dens Veileder vær.

Mette gaaer.

TREDIE OPTRIN.

Grethe:
allene: Saa er jeg da fordømt til Madses Brud at blive,
Jeg give skal min Haand, og kan ei Hiertet give;
De skulde begge to saa deilig fulgtes ad,
Hvis den utroe Johan ei værdig var mit Had.

FIERDE OPTRIN.

Grete, Mads.

Grethe:
Seigneur! Indgangen hid jeg vilde dig ei hindre;
Thi af en Mand, som du, jeg venter intet mindre,
End smaa Bebreidelser, som giør os begge Skam.

Mads:
Enhver, som kiender Mads, bør tænke saa om ham.
8 Vel sandt du mig forskiød, men det er kun. en Skiæbne,
Mod hvilken du omsonst, og jeg, mig vilde væbne;
Det ingens Brøde er og altsaa ikke din.
Een Brøde veed jeg af, og denne bliver min:
Jeg en Misdæders Navn med Rette burde bære,
Jeg har fordristet mig din Skiønhed at vanære;
Du tog din Haand igien, og jeg har endnu Liv,
Jeg ei mit Hjerte strax hiemsøgte med en Kniv,
Din Skiønhed jeg til Trods endnu tør drage Aande;
Du Aarsag har om mig at tænke allehaande,
Men tager jeg ei feil, en Skiæbne eller Aand,
Jeg veed ei hvem af to, tilbageholdt min Haand,
Da jeg, Madam, forladt og straffet med din Vrede
Besluttede at døe, min Kniv var af sin Skede,
Min Arm alt udstrakt var, jeg manglede ei Mod,
Døe var min fulde Agt, flyd! raabte jeg, mit Blod!
Men ingen Draabe flød. Man er som uden Sandser,
Naar man sig dræbe vil. Om derfor med et Pandser
Mod dette grumme Stød een dækkede min Barm,
Hvad heller nogen Geist tilbageholdt min Arm,
I den Forvirrelse jeg kunde ei erfare.

Grethe:
Nu min Beskedenhed befaler mig at svare:
Jeg kiender mig for vel til mig at bilde ind,
At hele Verden var udi et Kalve-Skind,*)
Fordi jeg byttet bort en Elsker for en anden;
Vel har jeg ofte hørt, naar jeg skal sige sanden,
At nogle Skiønheds Træk mig gunstig Skiæbne gav,
Men saa hovmodig jeg dog aldrig blev deraf,
At mig i Sinde kom at holde for en Brøde,
Om ved mit Hjertes Tab min Elsker strax ei døde.

Mads:
Ved din Beskedenhed min Brøde voxer meer,
Jo meere jeg dit Værd ved den forøget seer.

Grethe:
Nu nok om dette talt, vend dig igien til Sagen.

Mads:
Jeg har da tydelig, mig synes, lagt for Dagen,
Hvorlunde at en Aand, en Skiæbne eller sligt,
Var Aarsag, at jeg før ei efterkom min Pligt.
Men Skiæbne, Aand og sligt giør intet hen i Taaget,
Og med at frelse mig de vist nok meente noget;
Det noget gietter jeg, men om jeg gietter ret,
Et Ja, et Nei af dig skal snart af giøre det.
Jeg troer, min gode Aand mit Liv har vildet spare,
Fordi den saae, min Nød ei skulde evig vare,
Fordi den saae, Johan tilsidst ved nedrig Sviig
Dig skulde lære ret at sette Priis paa mig.
Herom at sige meer var kun at spilde Tiden,

Og at fornærme dig, som alt for længe siden
Min Meening fattet har; beær mig med et Svar,
Hvoraf jeg fatter din.

Grethe:
Hvad Skiæbnen budet har,
Var en Forvovenhed af mig at vilde hindre;
Jeg har i denne Sag kun dette at erindre,
I Fald jeg giftes skal, da maa det skee i Dag,
Det ellers aldrig skeer.

Mads:
Min Tunge er for svag
Til min Erkiendtlighed og Glæde at udtrykke;
Læs af mit Øie-Syn min Elskov og min Lykke.
Jeg galopperer hen, at tage Klæder paa,
Hvormed jeg værdigen kan som din Brudgom staae.

Han gaaer.

FEMTE OPTRIN.

Grete
Aria. allene: Skiæbnen bød mig først Johan,
Nu mig giver Mads til Mand.
Naar dig nogen Karper byder,
Og du faaer kun tørre Jyder,*)
Bliver du lidt flau derved;
Men har du en sulten Mave,
Og ei anden Mad kan have,
Gaaer den tørre Jyde ned.
Skiæbnen bød mig først Johan,
Nu mig giver Mads til Mand.
Hvor nødig Hiertet vil dog for Fornuften vige!
Jeg hører dennes Røst alvorligen at sige:
Mads blive skal din Mand, men Hiertet siger: Nei
Dog, hvorom alting er, saa gaaer jeg nu min Vei

Ende paa første Optog.

ANDET OPTOG

FØRSTE OPTRIN.

Mads, Jesper.

Mads:
Hvor hopper ei min Siæl! Hvor.skynder sig mit Blod,
At raabe: Fryder jer! til hvert et Ledemod.

*– 10

Jesper:
Du taler som du var, min Ven ! lidt Hoved-Svimmel

Mads:
Faer fra et Helvede med et op i en Himmel
Og vi vil faae at see, om du det bedre giør.
Saa lykkelig en Hest som jeg var aldrig før.
Kom kys mig søde Broer! Lad os en Sang istemme,
Hvoraf den hele Jord min Glæde kan fornemme.
For evig evig Tiid er Mads nu lykkelig!
Min Jesper! hielp mig at udstøde Fryde-Skrig,
' Hør! af min Fryds-Basun faer ud en Glædes Torden
Langt ned til dem som boe, - - der boer jo under Jorden
En Hoben smukke Folk. Den hele Jordens Kreds
Skal vide jeg er glad, før er jeg ei tilfreds.
A r i a. Underjordiske som sover,
Du maa ikke undres over,
At min Sang dig vækker op
Til at giøre Glædes Hop.
Du det ikke skal fortryde;
Thi min Sang kun Fryd skal byde.
Under Jorden giør et Hop!
Naar min Sang dig vækker op.
Mads i Dag har vundet Seier,
Mads i Dag sin Grete eier,
Ja med Hud og Haar og Krop.
Under Jorden giør et Hop!

Jesper:
Har du nu skreget ud din Glædes Raserie ?

Mads:
En Zephyr blæser nu, og Stormen er forbie,
>Det var en Fryds Orkan,- som foer udaf sit Fængsel,
Og havde Fængslets Dør nær løftet af dens Hængsel;
Saa voldsom var dens Fart. En Siæl er dobbelt glad,
Jo længere den før i Sorgens Fængsel sad.
Aria. Min Glæde er som Bekken:
Den Bek, som sagte flød,
Før den en Demning bad,
Ei røre sig af Flekken;
Da Demningen kom bort,
Flød Bekken dobbelt fort.

Min Glæde er som Bekken.

Jesper:
Jeg Grete komme seer, hun vist den Slutning drager,
At du af Lunkenhed dig gode Stunder tager,
Ifald hun faaer at see dit end ukiemte Haar;
Det bliver derfor best, at du afsides gaaer.

De gaaer.

11

ANDET OPTRIN.

Grete, Mette.

Mette:
Saa var mit Haab omsonst, du syntes at samtykke
I dette Ægteskab, jeg holdt det for min Lykke,
At ved mit ringe Raad jeg kunde fremme din,
Og skrekkes nu, du slaaer det hen i Veir og Vind.

Grethe:
Jeg dig forbunden er, som vil min Smerte lindre,
Og ærer dine Raad, men ikke destomindre
Mit Hierte siger mig, at tusind Plagers Hær
Med Længsel venter paa, at see min Brudefær.
Før var jeg angestfuld, men tusind gange meere,
Saasnart jeg tænker paa, at Mads min Mand skal være,
Jeg veed ei selv, hvorfor.

Mette:
Man vel hos visse Folk
Paa visse Tider bør ansee som Sandheds Tolk
En rigtig Ahnelse, men du dig kan bedrage,
Og for en Ahnelse maaskee den Afskye tage,
Som føles af enhver ved slige Bryllupper,
Hvor man skal ægte een, og har en anden kiær.
Din Ahnelse maaskee af sidste Slags kan være.
Hvem veed?

Grethe:
Du er for kort til mig at kunde lære
At kiende Ahnelser; hvis min ei ægte er,
Saa maa du frit - - -

Mette:
Men hør ! hvem mon der banker ?
Jeg gaaer at lukke op.

TREDIE OPTRIN.

Grethe:
Hvem mon der vel kan banke ?
allene: Maaskee - - dog nei - - det var for smiggrende en Tanke,

Og den troeløse Skurk vist havde kommet før,
Hvis ei; - - Men Himmel! Jord! det er Johan ! - -Jeg døer.

FIERDE OPTRIN.

Johan, Grete.

Johan:
Hvor seer jeg glad igien de mange Yndigheder,
Som den maa være blind, der kan ei see hos eder.

Grethe:
Jeg dig fornærmet har min allerbedste Ven!
Jeg tænkte, du var Skielm.

Johan:
Saa tænk nu om igien.

Grethe:
Mit eget Hierte sig nu færdig er at hade,
Som dig mistænkte saa.

12

Johan:
Jeg kan dig let forlade
En Tvivl saa rimelig for dig at falde paa,
Du er undskyldelig, og jeg er ligesaa.
Du de Forhindringer behager at anhøre,
Som vare Aarsag i ---

Grethe:
Dig at retfærdiggiøre
Er kun til Overflod, dit Forsvar ligger her,
Peger paa Hiertet.
Med Ild-Bogstaver trykt.. Det kort forfattet er:
Johan, som elsker mi g, kan ei strafværdig være.

Johan:
Hvor taler du ei smukt, jeg vilde paa min Ære,
Nu Touren er til mig, og sige smukke Ting;
Men Kierligheden har med tætte Atter-Sting*)
Saa syéd mit Hierte ind, at om jeg skulde henge,
Dets ømme Følelser sig dog ei kunde trænge
Op til min Mund, Madam!

Grethe:
Jeg tvivler ikke paa,
Du mig jo elsker høit, naar du mig elsker saa.

Johan:
Mig Timer synes Aar, og Øieblik som Dage,
Indtil jeg bliver din og du min Ægte-Mage.

Grethe:
Nei see den lille Skalk, hvor han giør høie Sving,
Og det er dig, som ei kan sige smukke Ting.

Johan:
Nærværelsen af den, hvis Øine vi tilbede,
Det ømme Hierte tidt kan komme til at svede;
Og denne Sveed, Madam!som er snart ingen Ting,

Din Godhed falder paa at kalde høie Sving.
Du alt for gunstig er.

Grethe:
Med Ret maaskee du venter
Den Roes, du nægter dig, at faae igien med Renter,
Fortryd dog ikke paa, der bliver intet af
For den gang, men du er endnu ei i din Grav;
Nei bie kun, til vi først er bleven Mand og Kone,
Saa kan du lide paa, jeg skal til gavns forsone
Den Forurettelse, jeg nu bliér skyldig i.

Johan:
Jeg var tilfreds, Madam! vort Bryllup var forbi.

Grethe:
I Dag, i denne Dag, jeg dig min Haand vil give.

Johan:
Er det alvorlig talt?

Grethe:
Din Længsel vist skal blive
Opfyldt før Aftenen. I Dag er Grete din,
Og din for evig Tiid. Jeg strax vil løbe ind
At klæde mig, gaae hen, og giør nu du det samme:
Du studser, bliver bleeg.

Johan:
Gid mig alt Ont maae ramme!
Hvis der er nogen Ting, mit Hierte ønsker meer
End det, at blive din; men jeg mig tvungen seer

*– 13

En Dags Opsettelse mig ikkun at udbede;
En umild Skiebnes Dom - - -

Grethe:
Med eet din Elskovs Hede
Nu kiølnet har ? Utroe! saa tænkte jeg dog ret.

Johan:
Mit Hierte sidder der, du maa udrive det,
Hvis det ei brænder heelt - -

Grethe:
Troeløse! ja det brænder
Af en uteerlig Ild, som Ærens Love skiænder
Som al sin Næring har fra Dyds og Ærens Tab,
Og slukkes ud, saasnart man nævner Ægteskab.
Og saadan Kierlighed du tør din Grete byde?
Forræder! jeg forstaaer hvad det har at betyde,
Naar først Opsettelser en Elsker foreslaaer.

Johan:
Jeg staaer det ikke ud,*) det over Skrævet gaaer!
Jeg aabenbare maa, hvorfore jeg mig krymper,
Du nøder mig, viid da - - -

Grethe:
Hvad ? snart!

Johan:
. At mine Strømper -

Grethe:
Og de ?

Johan:
De er' ei til.

Grethe:
Nu fik jeg Hierte-Stød.
Det alt for gruesomt er, det bliver vist min Død.
Efter en kort Besvimelse. Forvovne! ,som saa frek tør uden Strømper tale
Om Bryllup, veed du vel, jeg det ei vil forhale;
Men skal du blive min, jeg sværger, at du maae
Som Brudgom da i Dag, om uden Strømper staae.

FEMTE OPTRIN.

Johan
Skal jeg som Brudgom staae i Dag foruden Strømper ?
allene: Hvo giver beste Raad til en uhældig Stømper,
Som Æren byder et, et andet Elskovs Gud?
Hvis du i Støvler staaer, saa leer dig Folket ud,
Det Ærens Stemme er. Du miste skal din Brud
Ved en Opsettelse, saaledes Elskov truer.
Mit Hierte for et Valg paa begge Sider gruer.
Aria. Som en uheldig Skipper,
Der forud seer, han strande maa
Paa een af tvende Klipper,
Ei nogen vis at strande paa
Tør vælge sig,
Saa gaaer det mig.

Ende paa andet Optog.

—*
14

TREDIE OPTOG

FØRSTE OPTRIN.

Mads
allene: Hvor er min Skiæbne grum og umaneerlig stiv!
Den paa min Ære har ei i sit hele Liv
Det allermindste Gran af Medynk for et Hierte,
Den nu saa lang en Tid hjemsøgede med Smerte.
Hvor skuffe des mit Haab ! hvor varede det kort!
Jeg tænkte: Gud skee Lov! da Skredderen gik bort,
Og da han tøvede at komme her tilbage,
Jeg min Forhaabning saae med hver en Dag tiltage;
I otte Dages Tid mit Haab steeg otte Trin,
Jeg Trappen var forbi, og netop kommen ind
I Lykkens Forgemak, hvor jeg knap kunde sandse
For Fryd. Jeg faaer en Puf, og Hovedkulds maa dandse
Af Trappen ned igien. Jeg ligger endnu der

Forslagen og forknust. Det lære skal enhver,
At han maa aldrig troe sin Skiæbne paa Geberden.
Min gav mig nys et Vink, det mildeste af Verden.
Tilbød mig Gretes Haand. Hvor f ry de des mit Sind !
Rivalen kom igien, og alt mit Haab var Vind.
Saaledes seer man Børn et Huus af Kort at bygge,
Og deres Hænders Verk beskue gandske trygge;
Men kun et Pust, et Stød, og Huuset ligger der.
Men staae mig ogsaa an deslige Lignelser?
Nei, om mig synes ret, saa er jeg alt for roelig
For een, hvis piinte Siæl er alle Plagers Boelig.
Her frem I Furier! hvor mange er I ? Tre ?
Det vil ei langt forslaae, kom hele Helvede!
Med Afgrund, Jordskiælv, Ild, med Lynild og med Torden I
Vek svage Billeder! med ingen Ting paa Jorden
Jeg male kan min Qval, og ikke heller vil.
Der maa, som før er sagt, et Helvede dertil.
Jeg seer en Diævle-Hær opstillet i Gelider,
Som af Forbittrelse i egne Tunger bider,
Og spyer Forbandelser mod deres General,
For han dem endnu ei ,til Angreb gav Signal.
Jeg seer en Furie, af hvis fortvivlet Øie
En Skye af Gnister faer, sig give største Møie,
Sig strekke voldsom ud, men netop ei kan naae
Mit Hierte - - -

15

ANDET OPTRIN.

Mads, Jesper

Jesper:
Her er jeg.

Mads:
Og jeg er ligesaa.
Hvor er jeg ikke mat! og hvor har du giort ilde,
Som min Forfatning veed, og kommer dog saa silde.
Naar man dog har en Ven, som man kan tale med,
Man Kræfter samle kan ved et og andet Sted,
Og hvile, medens man den Vens Betænkning hører;
Men jeg et stivt Qvarteer her Talen eene fører,
Saa jeg er bleven hæs, som ingen Under er.
Fortvivlet, rasende, og dette Svelg saa nær,
Som inden stakket Tid mig gandske skal opsluge,
Jeg en fortvivlet Røst har ogsaa maattet bruge,
Og dette, veed du selv, mangfoldig lider paa*).
En Udeblivelse du mig tilgive maa,
Som Omsorg for dit Vel har eene foraarsaget.
I min Fraværelse jeg hældig har opdaget,
At der maaskee endnu er Redning for min Ven.

Mads:
Hvad Redning ? Jesper tael!
Viid da at Skredderen,

Mads:
Jeg veed alt nok om ham.
Nei du maa vide mere,
I Dag, i denne Dag han Gretes Mand skal være !

Men han har -

Mads:
Hold min Haand! jeg ellers dræber dig,
Er jeg ei martret nok, om du ei spotter mig?

Han tager forbittret en Kniv op af Lommen.

Jesper:
Han ingen Strømper har.

Mads:
Læs før du døer Misdæder.

Jesper:
Han ingen Strømper har.

Mads:
Jeg siger læs Forræder.

Jesper:
Han ingen Strømper har.

Mads:
Endnu har du ei læst?

Jesper:
Han ingen Strømper har.

Mads:
Saa døe da som et Bæst.

Jesper:
Han ingen Strømper har. For Pokker kan du høre ?
Og denne Mangel maae du dig til Nytte føre;
Du Grete veed i Dag vil giftes absolut,
Jeg veed hun kommer hid, siig da: Min søde Snut,
Hvis Snut er for gemeent, kald hende noget andet.
Nok, siig: Du Strømper har, og see du kan faae blandet
Din Tale hist og her med Haanheds Træk mod ham,

* – 16

Som ikkun Støvler har. Tael om den store Skam
En støvlet Brudgom vil blant Folk paaføre hende,
Giør dette, og jeg troer, at Bladet sig skal vende.
Du svarer intet Mads?

Mads:
Jeg taus beundrer dig,
Som glemmer saa dig selv af Kierlighed til mig,
Du nævner ei engang det Mord, jeg nylig vilde -
Kan du tilgive det?

Jesper:
Det lader meget ilde
At huske smaa Ting nu, da jeg dig giver Haab
At blive Gretes Mand; Med Fryd og Elskovs Raab
Du burde svare mig; er Kulde her anstændig?
Du er indvendig heed, viis dig og heed udvendig.

Mads:
Om i en Arie jeg bragte Heeden frem ?
Den Maade synes mig var ikke ubeqvem.

Jesper gaaer.

TREDIE OPTRIN.

Mads:
Aria. allene: Paa mit Hiertes Skorsteen brænder
En Harpixet Elskovs Brand,
Som er tændt i begge Ender,
Elskovs Gud den tændte an.
Hver som Røgen seer opstige
(Røgen er min Aria),
Tænke maae om ikke sige,
Der er heedt, hvor den kom fra.
Der kommer den, hvis Ord hos Grete meget gielde,
Hvis Raad hos hende mig kan reise eller fælde.
Jeg Mette bede vil med Forbøn tiene mig.

FIERDE OPTRIN.

Mads, Mette.

De løbe hinanden imøde.

Mette:
Seigneur!

Mads:
Madam!

Mette:
Jeg har en Bøn at giøre dig,
En saadan Bøn Seigneur, som jeg ei vilde vove
Hos een som styredes af Egennyttens Love,
Som Had og Lyst til Hævn har giort til Dyden feig,.
En saadan nedrig Siæl bønhørte mig vist ei:
Jeg for at bede ham gik heller ei af Pladsen,
Nei, Hierter kun, som det der pikker i Mads Madsen,.
Formaae at vise mig en saa udmerket Gunst,
Hvorom en mindre Siæl anmodedes omsunst.
17 Jeg beder for Johan; fra Knæet ned til Foden
Hans Skiæbne negter ham i Dag at lyde Moden,
Døm selv, hvor Himmel-høit Seigneur jeg agter dig,
Naar jeg dig bede tør at giøre lykkelig,
At laane Strømper til - -

Mads:
Jeg knap af Sands og Mæle
Saa meget har igien, at jeg dig kan fortælle,
At den, som saadan Gunst beviste sin Rival,
Ei ædelmodig var, men Daare-Kiste gal.
Jeg havde, da du nys mig Ordet tog af Munden,
En anden Bøn til dig, hvortil Fornuft var Grunden,
Og Billighed, og Dyd; Jeg vilde bedet dig
Ved Forbøn og ved Raad hos Grete tiene mig.
Johan er Strømpeløs og Gretes Haand uværdig,
Hun giftes vil i Dag, og han er ikke færdig;
Hvor let en Sag for dig ved denne Leilighed,
At skaffe mig igien den Strømpeløses Sted?
Hvor billigt og hvor ret!

Mette:
Jeg ret og billigt kalder
I Verden ingen Ting, som Grete ei bifalder,
Det er min Lidenskab, jeg har ei anden Drift,
Og Grete ønsker ei med dig at blive gift:
Det er mit Svar. Farvel!

[Det sidste Ord] siger de begge paa en gang. Mads gaaer.

FEMTE OPTRIN.

Mette:
Vi begge Længselsfulde
allene: Nys mod hverandre gik, som om den eene skulde
Den andens Lykke giort; men neppe faae vi Tid
At aabne Munden ret, før vi en heftig Strid
Blandt vore Ønsker see. Naar paa den jevne Skive
Man tvende Kugler Fart vil mod hinanden give,
De skynde sig afsted, med samme Hurtighed,
Som ømme Elskere til deres Samlings Sted.
En tosset Jyde-Dreng maaskee vel turde meene,
De længtes efter sig for evig at foreene:
Nei kiære Jyde! nei! De før sig røre ei,
Før med en lige Fart hver Kugle gaaer sin Vei.
At jeg med Kuglerne her meener Mads og Mette,
Derom det tosset var mig selv at underrette,
Thi jeg jo eene er, og ingen har mig hørt.

SIETTE OPTRIN.

Grete, Mette.

Mette:
Mit Ærinde kun slet Veninde er udført;
Mads ubevægelig - - -

18

Grethe:
Det viser mig tilfalde,
At i en andens Sag man taler kun med Kulde.
O at min Ære dog mig ei i Veien stod,
Jeg skulde kaste mig for den Gruesommes Fod;
Jeg skulde vise dig, hvad Bønner kan udrette
Naar man er heed som jeg, og ikke kold som Mette.

Mette:
Er slig Bebreidelse da Løn for al min Fliid?
Men jeg dig ynker kun. Dit Hierte er i Striid,
Og Piinsler ofte kan den største Siæl forlede,
Til paa sin beste Ven at hevne Skiebnens Vrede.
A r i a. Saa æltes Blye med vrede Tænder
I Heltes Mund; hvis blotte Rygge,
El for at svales, søge Skygge

I en Alleé gevorbne Venner,
Som bleve Bøddeler af Tvang,
Og under spiilte Huders Klang,
Dem vifte Ild med smidig Green
Paa nys afklædte Rygge-Been.
De præge deres bittre Qvai
I det uskyldige Metal,
Og glemmer al den Tieneste,
Det dem i Krigen lader see,
Som dog er overmaade vigtig,
At sige: Naar de sigte rigtig.

Grethe:
Hvor er jeg lykkelig, at du holdt op engang.
Jeg tager samme Deel udi din smukke Sang,
Som din besjungne Helt i Pibers Lyd og Trommen.
Var her vel Sted og Tiid - - -

Mette:
Min Tiid var før el kommen,
Jeg vidste intet Raad, og meget bange var,
For at bedrøve dig med et mistrøstigt Svar.
Jeg ved min Arie kun søgte Tiid at vinde,
Og under Sangen var saa lykkelig at finde
Et Middel, som jeg troer du vist skal frelses ved,
Du det ei vide bør; thi saadan Kundskab streed
Mod Æren, mod din Stand, og mod - -

Grethe:
Holt inde Mette !
Jeg frygter meget for, at jeg det skulde giette,
Du veed jeg er ei dum, du veed jeg dydig er,
Du veed, hvor høiligen mig Skredderen er kier.
Jeg Dyd og Ære dog for Elskov Fortrin giver;
Men, hvad jeg ikke veed, mig ei tzlregnet bliver,
Saa meget troer jeg dog, at du mig sige bør:
Om du i dette Raad Johan deelagtiggiør:
Om Skredderen derved kan blive mig uværdig;
Men frem for alle Ting, om han snart bliver færdig.

19

Mette:
Af disse Spørgsmaal nu kun et besvares kan,
Johan i denne Dag vist blive skal din Mand.

Grete gaaer.

SYVENDE OPTRIN.

Mette
I Dag skal Elskovs Gud udmerke sig ved Seier,
En høi, en ædel Siæl skal fra sin rette Eier,
Af Kierlighed forført, to Strømper tage bort,
Dyd kom vel tidt tilforn, men aldrig saa tilkort,
Naar den i Heltes Brøst mod Elskov turde stride.
Man Elskovs Heftighed af Dydens Tab maa vide.

Ende paa tredie Optog.

FIERDE OPTOG.

FØRSTE OPTRIN.

Johan, Mette.

Johan:
Bestiæle min Rival ? det er for farligt Mette.

Mette:
Jeg veed det eene Raad, og intet uden dette,
Som til dit Beste mig Cupido selv indgav,
Skielv du! i fald du ei benytter dig deraf.
En Siæl som Gretes Siæl for Æren meget vover.
Og skiønt hun sig med Mads kun liden Lykke lover,
Saa troer jeg dog, hun før sin Haand vil give ham,
End een, hvis støvlet Fod skal giøre hende Skam.

Johan:
Det alt besluttet er, jeg dine Raad vil følge.

Mette:
Du gaaer saasnart Johan ? jeg kan dig ikke dølge,
Jeg havde ikke tænkt, det kostede saa lidt
For en ophøiet Siæl at giøre saadant Skridt.
Min Helt! for alle Ting mod Dyd lad Elskov stride!
Viis ikke Lasten frem paa dens luslidte Side.
De Store synde vel i Grunden som de Smaa,
Men Maaden, som enhver sin Synd udøver paa,
Den eene giør til Helt, den anden til en Staader;
Du ei Forskiellen veed, Seigneur! paa disse Maader ?
Saa smuk Opdragelse du end for Resten har,
Du har i denne Sag opført dig som en Nar.
Bør du ei sige først, hvordan dit Hierte splittes?
Snart sværge: At det ei ved Laster skal besmittes ?
20 Snart raabe: Elskovs Gud din Gud allene er ?
Og efter elleve til tolv Omvexlinger,
Hvorved nu Kierlighed, nu Dyden Seier vinder,
Mag saa, at Elskov dig den tolvte gang forblinder,
Vræng Munden, vrie din Krop, bær dig som du var gal,
Og naar du det har giort, bestiæl saa din Rival.

Johan:
Tolv gange Mette ? nei, det vil for længe vare,
Det er den høie Tiid.

Mette:
For Tiden da at spare,
Giør her Præludium, og gaae saa strax derhen,
Hvor Madses Kiste staaer, saa vil jeg kiærligen
Troe, at du underveis har giort det af med Resten;
D'et er jo vores Pligt, at tænke vel om Næsten.

Johan
setter sig i en ægte tragisk Postyr: O ! hvilken Qval og Striid! Mit Hierte splittes ad !
Dyd! Elskov! kan I to ei søbe af et Fad?
En af jer vinde maa, den anden maa fordømmes,
To Store i en Sæk kan ingenlunde rømmes,*)
Men Sækken, som I to kan ikke rømmes i,
Tilgavns undgielde maae for eders Klammerie,

Mit Hierte revner snart; jeg elsker eder begge,
Du Elskov er mit Liv, Du Dyd min Kiæle-D'egge!
Jeg pleier ellers gaae derfra, hvor Slagsmaal er,
Men jeg de Stridende med mig i Hiertet bær.
Omsonst at flye, omsonst at vilde dem forlige,
Her er ei andet for, jeg Dommen maa afsige:
Min Kiæle-Degge Dyd, ja Seieren er din,
Du eene herske bør I stolte Heltes Sind.
Viig lille Snottede! som skyder Folk med Pile,
Som til min Uhæld har min Grete lært at smile,
Min Grete ? Nei. Hvis da ? maaskee Mads Madsens ? ja!
Jeg skielver for min Dyd, og skynder mig herfra.
Til Mette. Kan jeg nu gaae?

Mette:
Ja vist.

ANDET OPTRIN.

Mette
allene: Naar Dyd og Elskov stride,
Skiønt man som ofteste kan see, til hvilken Side
Sig Lykken helde vil, saa føler man endda
En tvivlsom Frygt, jeg veed ei hvor den kommer fra.
Aria. Saaledes kan en Skyldner bæve
Naar paa hans Dør med ivrig Næve

Der bankes af en Creditor;
Skient Slaaen lukker inden for,
Skient Pokker sielden pleier føre
Folk ind igiennem lukte Døre,
Saa skielver Skyldneren endda;
Gud veed, hvor saadan kommer fra.

TREDIE OPTRIN.

Mette, Johan med Strømper i Haanden.

Johan:
Nu er der intet meer, som kan min Lykke hindre,

Mette:
Du har vel ei forsømt, hvad jeg dig bad erindre,
Formaliteterne.

Johan:
Jeg alting haver giort,
Som du mig foreskrev; thi det ei siger stort,
At jeg kun haver brugt en middelmaadig Stemme;
Jeg var saa bange for, man skulde mig fornemme,
I fald, som du mig bød, jeg havde skreget.

Mette:

Nei !
Det intet skade kan.

Johan:
Saa er der heller ei
Det ringeste forsømt, thi hvad vil det vel sige,
At Tiden ikke just afpasset blev saa lige?
Det er en ringe Ting, ei værd at tale om.

Mette:
Hvad mener du ?

Johan:
At jeg til Madses Kiste kom,
Just da udi min Siæl Dyd førte Regimente;
Det var ei raadeligt et Øieblik at vente,
Til Elskov Seier vandt, og rent at bryde af
Den nys begyndte Roes, som jeg til Dyden gav,
Var alt for latterligt; jeg desforuden vidste,
At inden stakket Tiid mig Elskov skulde friste,
Og, stærkere end Dyd, mig giøre til en Tyv:
At stiæle Klokken Sex og stiæle Klokken Syv
Det kommer ud paa et; jeg altsaa strax udførte
Mit Foretagende, og da mig ingen hørte,
Det ligegyldigt var, om Elskovs Raserie,
Som mig forledede til dette Tyverie,
Kom to Minuter før, kom to Minuter siden;
Og overalt en Helt ei Slave er af Tiden,
Thi Klokken er kun for Skoemagere og Skred -

Mette:
Tal du kun Ordet ud, og blues ei derved.
En Skredder, som er Helt, er ikke Skredder meere:
Den Titel, som er størst, tilkommer os blant fleere.
I øvrigt finder jeg, Seigneur, at du har Ret;
En Helt hvert Øieblik afpasser ei saa net;
Men Grete nærmer sig.

22

Johan:
Jeg vil afsides træde,
Iføre Strømperne, og være her tilstæde
Om et Minut igien.

FIERDE OPTRIN.

Grete, Mette.

Grethe:
Hvor er min Skiæbne haard !
Fra et til andet Sted jeg i den Tanke gaaer,
At min Forfatning sig med Stedet skal forandre;
Men Sorgen følger mig, ihvor jeg end vil vandre.
Jeg ned i Haven gik, min Sorg spadserte med,
I Gyngen satte mig, min Sorrig op og ned
Sig gyngede med mig. Ja i vort Spise-Kammer,
Hvor jeg saa tidt tilforn fandt Raad mod al Slags Jammer,
Omsonst jeg søger nu en Lindring for mit Sind,
Min Sorg med lige Skridt ledsager mig derind.
Jeg tænkte, røget Flæsk kan hielpe, hvem kan vide ?

Men følte Flæsk og Sorg i Halsen fast at sidde.

Mette:
Slaae dig til Roelighed.

Grethe:
Jeg finder ingen Roe,
Veninde! før du mig har sagt, hvad jeg kan troe
Om dette Haab, hvormed du smigrede mit Hierte;

Mette:
Troe, at du snart skal faae alt, hvad din Siæl begierte,
Troe, du er lykkelig, troe al din Sorg og Vee
Nu Ende har; ja troe - nei troe ei meer, men see!

FEMTE OPTRIN.

Grete, Mette, Johan.

Grethe:
Johan med Strømper paa! Tvivl, Haab og Frygt og Glæde
Betage mig, og knap at aande mig tilstæde.
Til Mette, som tier. Hvor fik han dem, siig snart
Til Johan. Johan, jeg har en Tvivl.

Mette
til Johan: Svar hende som en Helt, tael i den høie Stiil!

Grethe:
Johan, jeg har en Tvivl, den kan du mig betage;
Jeg veed, man intet faaer omsonst i vore Dage;
Hvor fik du Strømper fra?

Johan:
Hvis dette Spørsmaal gik
Udaf en anden Mund, i dette Øjeblik
Han for sin Dristighed med Livet skulde bøde;
Den, som formaster sig, at giøre Kinder røde,
23Som Skiæbnen har udseet til Kinder for en Helt,
Hvor fælt han straffes end, dog straffes ei for fælt.

Grethe:
Saa rødmer du ?

Johan:
Madam! ja, men paa eders Vegne,
Saa lav Mistanke kan ei høie Siæle egne,
Men eders Siæl er lav.

Grethe:
Seigneur! høi eller lav,
Jeg beder dig, besvar det Spørsmaal jeg dig gav.

Johan:
Mindst drømte jeg, Madam! at I mig skulde nøde
Til at fralegge mig en saadan nedrig Brøde,
Jeg Maalet, sagde I, for eders Elskov var,
Nei Maal for Jer Foragt, den Sag er alt for klar.
Forgieves søgte man paa hele Jorderige
En Elskerinde, som sin Elsker vilde sige:
De Strømper, som du bær, du stiaalet har, min Ven!
(Af hvad I sagde før, det var dog Meeningen)

Jeg lod ved Paaske-Tiid mit Hoved-Haar afrage,
Af Skrek sig reiser nu den Stump som er tilbage,
Og løfter min Paryk en Tomme fra sit Sted.
Hvem bliver skieldt for Tyv, og gyser ei derved?
Dog Skredderen Johan har Aarsag til at meene,
At han frikiendes ved sit blotte Navn allene :
Johan von Ehrenpreis, viid naar man heder saa,
Man da umuelig kan et Tyverie begaae.
Madam! I maatte dog min ømme Siæl forskaane,
Den har endnu ei lært, at lade sig forhaane ;
Jeg før i Lære stod, min Mester var en Stud,
For ikke smukke Ting han tidt mig skieldte ud,
Jeg dølger ei derfor, han tidt, din Esel! sagde,
Men Tyve-Navn, Madam, han aldrig mig tillagde;
Det var mig forbeholdt, at høre det af Een,
Som jeg tilbad, som var min tredie Øiesteen.
I græder Grete?

Grethe:
Nei!

Johan:
Da burde I dog græde.

Grethe:
Ifald jeg græd, Seigneur! da skeete det af Glæde.
Nu kiender jeg Johan, hvor er jeg lykkelig,
Hvor er du dyrebar! du vist tilgiver mig,
At jeg din Helte-Siæl saa haardt paa Prøve satte,
Ifald du fatte kan - Dog ingen Siæl kan fatte,
Hvor min Høiagtelse høit til Beundring steeg,
Og steeg alt høiere, jo meer du bister skreeg.
Min Elskov og min Agt du kaldte tidt din Lykke,
Læs i mit Hierte nu, see hvilket Fandens Stykke
Din Lykke voxet har ved denne Leilighed,
Og jeg skal vove for du er ei længer vred.

24

Johan:
Jeg være længer vred ? Nei Uforlignelige !
Jeg sige maa - - -

Mette:
Her er ei Tiid til meer at sige,
I begge have viist jer Ret til Helte-Rang,
Og eder nøie bør hermed for denne gang.
Hvert Øieblik er dyrt, og I behøve begge
Paa eders Bryllups-Pynt den sidste Haand at lægge.

Ende paa fierde Optog.

FEMTE OPTOG.

FØRSTE OPTRIN.

Mads, Jesper.

Mads:
Du paa Rivalens Been to hvide Strømper saae ? ,
Saa Skiæbnen altid skal for ham paa Pinde staae!
Ja Skiæbne 1 troe, jeg seer alt hvad du har for Øie;
Men jeg har Arm og Kniv, og du har spildt din Møie:
Du forud føler alt (du maatte skamme dig)
En Vellyst i den Qval, som vil fortære mig,
Naar jeg et Vidne skal til den Foreening være,
Som skiller mig ved alt, ved Grete og min Ære;
Men naar jeg ikke meer seer denne Verdens Dag,
Skal Skiæbnen med sit Had vel giøre mig en Smag.

Jesper:
Døe er din Pligt, naar du paa ingen anden Maade
Veed dig at redde ud; men torde jeg dig raade,
Du skulde sette op endnu et Øieblik
Dit Forsæt; vi maaskee en bedre Tilflugt fik.

Mads:
En Tilflugt er der kun, en eneste tilbage:
Med Skiæbne, Grete, Liv jeg strax maa Afskeed tage.

Jesper:
Det ahner mig, min Ven, at det for tilig er.

Mads:
Men Helte, som vil døe, foragte Ahnelser.
Han tager sin Kniv op.
Vær stærk min Arm og troe! vær skarp min Kniv og sikker!
Min Jesper! Liv! Farvel! - - Dog førend jeg mig stikker,
Ifald du haver kier din Kaiemankes Vest,
Saa staae mig ei saa nær, den ellers faaer sin Rest.
Åria. Naar, som desverre ofte hænder,
Ulykken muntre Fluer sender
I tomme> klare Flasker ned,
Den heftigste Uroelighed
Man tydeligen kan fornemme
Af deres Leben, Flugt og Stemme.
25 Hvis Hud og Glas var lige klare,
Jeg kunde mig den Møie spare,
At sige dig: Mit Blod faer om,
Som Fluen der i Flasken kom.
Jeg ydermeere for mit Øre
Kan som en Lyd af Fluer hare.
Mit Blod tilfælles har saa mange Ting med Fluer,
Som ere fængslede, at jeg med Rette gruer,
Det og vil ligne dem, som slippe ud igien,
Og synes, at de ei kan komme langt nok hen
Fra en forhadt Arrest. Min beste Ven i Live!
Dig maatte allermindst min Død til Skade blive.

Jesper:
Endog paa Gravens Pynt erindrer du min Tarv!
Jeg haver intet Been, jeg haver ingen Marv,
Som jo Erkiendtlighed og Medynk giennemtrænge;
Men at du ei skal troe, jeg stod omsonst saa længe,
Som clu sang Arien om Fluer og dit Blod,
Saa faldt jeg, eller og min Geist mig falde lod
Paa en Mistanke; hvad, om du den rette Eier
Til disse Strømper er, som krone skal med Seier
En lykkelig Rival?

Mads:
Den Grete haver kier,
Og ærer med sit Valg, for smaae Forbrydelser
Jeg ei mistænke bør. Han er jo Helt desuden.

Jesper:
Men Skredder meer end Helt; det viser noksom Huden.
Saa længe som han har en Skredder-Plet paa den,
Jeg Helten mindre seer i ham end Skredderen.

Mads:
See i ham hvad du vil; jeg seer kun paa min Ære,
Jeg maa ei i mit Brøst saa lav Mistanke nære.

Jesper:
Men siig! hvor skulde han her faaet Strømper fra?
Hvor ingen uden du - - -

Mads:
End Grete, Mette da?

Jesper:
Saa bilder du dig ind, han deres kunde bruge ?
Af deres Strømper een sex Skredder-Been kan sluge.

Mads:
Jeg var tilfreds, min Ven, den kunde sluge syv,
Saa er Johan en Helt, og kan ei være Tyv,
Og du til Nedrighed forgiæves mig skal friste.

Jesper:
Taal i det mindste, Mads, at jeg udi din Kiste
Min Tvivl maae opløst faae!

Mads:
Du kan den bringe ind,
Ei for at rydde ud Mistanken af mit Sind,
Thi jeg mistænker ei, men at endnu i Live
Mit Efterladenskab jeg dig kan overgive.

Jesper gaaer.

26

ANDET OPTRIN.

Mads:
allene: Nu var det Tiid at døe, nu ingen hindrer mig,
Men jeg koldsindig er og alt for magelig,
Og Helten, naar han døer, bør heed og virksom være;
Men hvorfor jeg er kold, det veed - - det veed vor Herre.

TREDIE OPTRIN.

Mads, Jesper med Kisten.

Jesper:
Kom lad os eftersee.

Mads:

Her er Fortegnelsen;
Vi der vil læse først, hvad er i Leddiken.*)
De læse begge. Duo. Fem Knapper til en Trøie,
En Syenaal uden Øie,
Et bruunrødt Syleskaft,
En gammel Strimmel Taft,
En Stump Meloten-Plaster,
Et Brev fra salig Faster,
En Daase uden Laag,
Den nye Psalmebog.

Jesper:
Alt nok om Leddiken, jeg længes efter Kisten.

Mads:
See Tøiet efter du, saa skal jeg læse Listen.

Jesper:
Begynd paa Strømperne.

Mads:
Først findes tvende Par
Saa hvide som en Snee, hvori før Grete har
Med Silke sved mit Navn.

Jesper:
Jeg seer kun et Par hvide.

Mads:
Det andet uden Tvivl sig skiuler ved en Side;
Søg med Alvorlighed.

Jesper:
Al Søgen er omsonst;
Søg selv.

Mads,
efter at have segt: De findes ei. Min Skiæbne al sin Kunst
Udtømmer for mig ret ulykkelig at giøre,
Og alle Øieblik mig nye Sorger føre.
Jeg undres endnu paa, den sparede min Stok,
Hvis Knap af Perlemor, Gud veed, har kostet nok;
Hvis Tab meer vigtigt var, meer smerteligt end dette.

Jesper:
Maaskee af denne Sorg en Nedrig skulde giette,
At Døden ikke just var det, du tænkte paa;
Men Jesper kiender dig, og dig beundre maa.

*– 27

Du har behaget mig til Arving at udnævne
Af al din Eiendorn, du havde tænkt at levne
Mig et Par Strømper meer; sin Vens Forliis og sit
En Siæl saa høi, saa stor som din, anseer for et;
Og herfra denne Sorg. Men nu til noget andet:
Det skulde, synes mig, dog være reent forbandet,
Om Skredderen Johan, med dine Strømper paa,
Til Brudeskammelen ustraffet skulde gaae.
Jeg skulde dog vel troe, du ham vil forekomme;
Han her indfinder sig, før et Qvarteer er omme
At følge Grete did hvor Baandet knyttes skal,
Som ei kan løses meer.

Mads:
Mod en forhadt Rival
Jeg maa udrustes først med høist fornødne Vaaben.
Jeg har ei Bidden smagt, jeg har ei drukket Draaben

I denne gandske Dag, og uden Øl og Mad
Er Helten ingen Ting.

Jesper:
Derinde staaer et Fad,
Som ved sin vide Kreds og Dybhed sig udmerker,
Til Bredden fyldt med Kaal. Du giør vist Underverker,
Hvis du det tømme kan.

Mads:
Jeg skal forsøge det.
Vee dig Johan! vee dig! naar Mads er bleven mæt.

De gaaer.

FIERDE OPTRIN.

Grete, Mette, Johan.

Grete,
med Johan ved Haanden: Saa blev det Sandhed dog, som i et Ordsprog staaer,
At efter Regn og Slud man blide Soelskin faaer.
I otte Dage var min Siæl et Rov for Smerter,
Jeg ingen Føde nød, jeg væmmedes ved Erter,
Min Syster, du det veed, det var min beste Mad,
Og naar jeg Erter selv og Flesk ei spise gad,
Enhver kan slutte let, hvor stor min Nød har været.

Johan:
Jeg tvivler ikke paa, at Sorg dig har fortæret;
Men nu til Klagemaal du ingen Aarsag har,
Nu er du lykkelig, forglem saa hvad du var.

Grethe:
Jeg mig erindrer kun de kummerfulde Dage,
Som, Himmelen skee Tak, jeg haver lagt tilbage,
At jeg desbedre maa fornøies ved de Kaar,
Og den Lyksalighed, som mig Fremtiden spaaer,
Da endnu et Qvarteer vi kunde her forhale,
Saa lad os vexelviis vort Haab, vor Fryd afmale.

Johan:
Begynd min Grete først, dig falder Æren til;
Saasnart du færdig er, jeg dig afløse vil.

28

Grete
bevægeiigen: Jeg i min Elskers Arm, jeg ved min Heltes Side
Af søde Følelser skal ene kunde vide,
At jeg er til. Mig skal ei nogen indbildt Frygt
Af Søvne vekke meer. Nei jeg skal hvile trygt,
Og vogne smilende; og Hiertet dig skal sige :
»Nu vognede din Glut, nu smilede din Pige.«
Og du skal vogne glad og smilende som jeg.
Og - - -

Mette:
Gaae ei videre; thi det anstaaer dig ei.

Der bliver en kort Taushed.

Grete
til Johan: Hør her engang Seigneur, du falder jo i Staver;
Nu Touren er til dig.

Johan:
St! St! jeg mig belaver
Paa et anstændigt Svar - - og - - Svaret lyder saa - -
jeg - - neppe veed for Fryd - - paa hvilken Foed at staae
Og - - for en Sikkerhed, saa staaer jeg paa dem begge -
Og - - å propos om Been, jeg ikke just i Lægge
Min største Force har; men Skabningen?

Grethe:
Er net;
Det vil jeg dig tilstaae. Men om jeg tænker ret,
Saa er ei dette Svar aldeles saa anstændigt,
Som du det lovede.

Johan:
Jeg haver et indvendigt
Og et udvendigt Pund, det første ikke staaer
Det andet altid bi. Der i min Hierne gaaer
Udaf de smukkeste og meest udsøgte Tanker
En utaalmodig Sværm, som inden Hiernens Planker
Indsluttes ynkelig, fordi jeg ikke kan
I Gang min Tunge faae ; - - men tys, nu gaaer, det an.
Han giør sig kostbar. Selv Elskov os, Madam! en Bane skal berede,
Selv plantede han der de Roser, vi betræde --
Ved Roserne forstaae Elskovs Henrykkelser,
Spørg saa ei, om de staae hinanden gandske nær.
De stærke Farvers Skin tiisidst vort Syn formørke,
Men derimod paa Grønt vort Øie samler Styrke;
Det vidste Elskovs Gud, og Rum lod aaben staae
Imellem Roserne, at stilte Længsler maae
Den Afstand fylde op med evig grønne Blade.

Mette
til Grete: Han taler som en Helt, det maa enhver ham lade.

Grethe:
Hvor hæves ei mit Mod, naar jeg betænker kun,
At det min Elsker er, som har saa sød en Mund;
Men det er endnu lidt, jeg først for Alvor kneiser,
Naar jeg af mange smaae, men kiekke Ehrenpreiser
Kun forestiller mig, hvor jeg omringes skal.

29

Johan :
Vi Afkom vist nok faae, Madam! i Hobetal.

Grete neier, og Mette seer paa hans Been.

Grete :
Hvor fyndigt er hans Sprog! Hvor stærke hans Udtrykke!
Hvormed har jeg fortient for andre saadan Lykke?
Elskværdig Helt ! - - au!au!

Mette:
Hvad fattes, Pige, dig?

Grete :
Au! au !

Johan :
Heltinde!

Grete :

Au!

Johan :
Betroe din Sorg til mig.

Grete :
Jeg fik en Ahnelse. O! alt for Hære Skredder l
Grædende: Den spaaer mig din Ruin.

Mette:
Veed du, du overtræder
Heltinders strænge Lov? hvor har du hørt, hvor læst,
At en Heltinde var af Ahnelser indblæst
To Gange paa en Dag? Du først i Morges drømmer,
Faaer derpaa Ahnelse. Heltinders Lov indrømmer
Dig knap saa stor Portion; og endda vover du
Paa nye af Ahnelse at faae et Anstød nu;
Det gaaer, min Troe, for vidt.

Johan :
Mit Hiertes Herskerinde I
Lad onde Dunsters Magt ei din Forstand forblinde,
Hvad har du spiist i Dag?

Grete :
En ringe Bagatel,
Fem Sild, lidt Erter, Flesk - - -

Johan :
Ja jeg det tænkte vel,
Man faaer som ofteste den ugemene Gave,
At have Ahnelser, af en bedærvet Mave;
Troe du paa mine Ord, at Erter, Flesk og Sild,
Helst om nye brygget 01 man drikke vil dertil,
Saa god en Ahnelse, som ønskes kan, frembringer.

Grete :
Seigneur!du talede, strax fik min Angest Vinger.
Af Erter, Flesk og Sild (thi jeg nu troer med dig
At denne Ahnelse kun de forvoldte mig)
Urolig Dunst ei meer til qvalte Hierte stiger.
Hvad i min Heltes Ord der dog ei Kræfter ligger!
Aria. Saa Børne-Sværmen i en Skole
Bestige Borde, Bænke, Stole,
Og skrige hait, og skogger lee,
Naar de ei Skolemester see;
Men naar han kun ved Døren rører,
Hver paa sit Sted strax Pokker fører;
Han neppe faaer "I Esler" sagt,
Før alting er i Orden bragt.
Jeg meener Dunsterne ved denne Børne-Flok,
Og - - -

30

Johan:
Tal ei meer herom, jeg dig begriber nok;
Din Kompliment er smuk og Lignelsen er vakker.
Men skal vi ikke gaae?

Mette.
Hun seer ud af Vinduet efter Solen: Det snart ad Tiden lakker.

Grethe:
Kom lille Hierte-Tyv.

Johan:
Jeg mig udbede maa

Et mere tugtigt Navn. Naturen lod mig faae
Til Tyv og Tyverie et Had, saa overdrevet,
At Ordet Hierte-Tyv er mig en Afskye blevet.
Man sette Hierte for, man sette Hierte bag,
En Tyv er dog en Tyv, det er en afgjort Sag.

FEMTE OPTRIN.

Mads, Jesper, Grete, Mette, Johan.

Mads:
Madam, der staaer en Tyv.

Grethe:
Der staaer en Helt, Forræder.

Mads:
Jeg siger nu som før, Madam, der staaer en Skredder.

Grete faaer lidt Ont.

Mette
til Johan: Nu gielder det, Seigneur, at vise Helte-Mod.

Johan
til Mads: Du mig for liden er, du ellers for min Fod
Udgyde skulde strax det smudsige, som flyder
I dine Aarer.

Mads:
Glad jeg selv mit Blod udgyder,
Men hævnet vil jeg døe, og Grete kiende skal
Den Nederdrægtige, hun gav mig til Rival.
Dog hvad ! hun kiender ham. En Brudgom, som kan stiæle,
Ei vælger sig en Brud, som ei forstaaer at hæle.
Naar jeg mig tænker om, jeg heel fornøiet er,
At Grete holdt mig ei den store Naade værd,
At blive hendes Mand. I disse dyre Tider
En Sværm af Haandværks-Folk om Brød indbyrdes strider;
Heltinden klog indsaae, et Haandværk ei forslog,
Og Mads kun havde et. - Jeg mig udbeder dog,
Til Johan. At fra en mere Riig du efterdags vil røve,
Hvad Grete eller du fremdeles kan behøve.

Grethe:
Jeg ingen Lynild seer! ei hører Tordenskrald!
Hvordan er dette fat? En frek Forræder skal
Ustraffet spotte os? Han ryddes ei af Jorden
I samme Øieblik? Naturens hele Orden
Urygget staaer; Johan! hvad skal jeg troe, min Ven,
Til slig Koldsindighed bevæger Himmelen?
Hvor zitrer jeg! mon du - - -

31

Johan:
Imod saa smaa Insekter,
Mod Maddiker, som den,*) en Himmel ikke fægter,
Og Helten Himmelhøi, ifald han øined' den,
Den krybe lod i Fred.
Til Mads. Kryb ind, kryb ud igien,

For mig kryb hvor du vil; kun dette vil jeg sige:
Erindre hvad du er; viid du maa ikke vige
Fra Maddikens Natur; tael ei; dit Væsen er
At krybe, være taus. En Helt befaler her,
Kiend ham, føl dig, og lyd.

Grethe:
Nu fløi min Siæl tilbage,
Som vilde nyligen af Angest Flugten tage;
Jeg ustuderet er, saa meget veed jeg dog,
At aldrig nogen Tyv kan føre saadant Sprog.
Hvor Heltemæssig, stolt - -

Mads
til Grete: Jeg tvivler ikke længer
Paa din Uskyldighed, du værdig er, du trænger
Til en Oplysning. Hør - -

Grethe:
Forvovne, paa dit Ord,
Du tænker, jeg Johan en lav Misdæder troer?

Johan:
Jeg sagde : Kryb og tie.

Mads
til Grete: Jeg giør dig her en Eed,
Hvis du mig hører nu, at i al Evighed
Du aldrig af min Mund et Ord skal mere høre.

Grethe:
Han paa det ømme Sted forstod mig ret at røre,
Den Fristelse er stor.

Johan:
Jeg har befalet ham
At tie som en Muur; tillad ham ei, Madam,
At handle mod min Lov; min Ære derved lider.

Grethe:
Men vinder i sit Tab: Der siden kommer Tider,
Da du mig takke skal, for jeg ulydig var;
Da du bekiende maa, din Ære vundet har
Langt meer, end den har tabt. Din Gretes første Beiler,
Al Maskepi med ham (det ingenlunde feiler)
Giør dig og hende Skam; Den Skam bør vi undgaae,
Vi bør. Siig Eden Mads.

Mads:
Gid gule Erter maae
Udi min sultne Mund til Stene sig forvandle,
Saafremt jeg mod min Eed og Løfte skulde handle,
Med mindre, du mig selv vil løse fra min Eed.

Grethe:
Jeg dig vel sverge bød, men der er Maade med.
Graa Erter var vel fælt, men sverge ved de gule!
Hu! Haaret reiser sig.

* 32

Til Mette. Bring mig en lille Smule.
Af Flesk og Erter ind.

Mette gaaer.

SIETTE OPTRIN.

Mads, Jesper, Grete, Johan.

Grethe:
Jeg føler, synes mig,
Hvor Erter i min Mund til Steen forvandle sig;
Fornuften vil omsonst den Skrek af Blodet jage.
Jeg haaber, naar jeg først faaer Erterne at smage,
Den snart skal Fødder faae.

SYVENDE OPTRIN.

Mette med en Skaal Erter, de forrige.

Grethe
tager Skaalen: Tak kiere Mette.
Til Mads. Tal!

Mads:
Erindrer du en Tiid - - -

Johan:
Heltinde du er gal
Som hører paa en Orm.

Grete,
som spiser bestandig: Heltinder er' ei gale;
Med meer Ærbødighed, Seigneur! du burde tale.

Mads:
Erindrer du en Tiid - - -

Johan:
Kom lad os gaae Madam.

Grethe:
Jeg fremmer jo dit Vel, i det jeg hører ham.

Mads:
Erindrer du en Tiid - - -

Johan:
Erindrer eller glemmer,
Saa er det Tiid at gaae.

Mads:
til Grethe: Da to Latinske Emmer
Du syede paa mit Tøi - - -

Johan:
Hvi blev din Mund ei syed ?
Du hører, som jeg seer, Madam! med Hiertens Fryd,
Hvordan du elskede, hvordan du sydde Navne;
Vil du ei kysse ham? vil du ham ei omfavne?
Jeg skal ei hindre dig.

Han vil gaae.

Jesper,
som holder ham tilbage: Du bliver her Seigneur.

Johan:
Desverre! du har Ret. *Sagte.* Jeg snart af Angest døer!

Grethe:
Du ei dit Beste veed. Jeg veed det, jeg det fremmer,
Trods dig, trods al din Spot.
Til Mads. Igien til dine Emmer!
Der var det jo du slap.

34

Mads:
Om du dem saae igien,
Saa kiendte du dem vel ?

Grethe:
Hvor sigter dette hen ?
Nu isner alt mit Blod!

Johan:
Maaskee er Tiden omme,
Og vi i Tempelet for silde skulde komme
Fordi du daarligen et Løfte holdet har,
Som uforsigtigen en Maddik given var.

Grethe:
Endog mod Maddiker jeg Troe og Love holder.
At Tiden gaaer omsonst, du selv jo kun forvolder.
Din Banghed qvæler mig; men Løftet er alt giort.

Johan :
afsides: Jeg døer!

Mads:
Ved disse Knæ, at jeg skal være kort,
Peger paa Johan. Du kan Mads Madsens Navn og dine Emmer finde.

Grethe:
til Johan : Du blegner! Kraft og Mod og Haab og Liv forsvinde.
Hun vil til at besvime.

Mads:
Ham Fanden har forført - - -

Grethe:
Om Folk af Helte-Rang
Du tale tør saa lavt? Viid til en anden gang,
Naar Helte Feil begaae, er Skiæbnen Gierningsmanden,
Kun Pøbelen giør Ondt og Skylden giver .Fanden.
Men, Mette, hvorfor gav ei du ham dette Svar?
Du saae jeg i Begreb med at besvime var.
Til Mads. Og du, en anden gang, naar du seer Folk vil daane,
Saa viid, at du dem bør for Pølse-Snak forskaane,
Hvad skal jeg giøre nu? besvime eller ei?
Om det for silde er, veed Pokker ikke jeg.
Jeg i en Lignelse min Mening vil fremsette;
Og siden maae I mig om Eders underrette.
Jeg i saa slibrig Sag ei stoler blot paa mig.
Aria. Til een, som nøs i Gaar, at sige:
"Hielp Gud!i Dag, bitt' Faar,
For det du nøs i Gaar."
Sig passer ikke just saa lige.
Men naar man seer lidt dybt i Tingen,
Saa troer jeg, det er reent,
At Prosit, som kom seent,

Er bedre end aldeles ingen.
Chorus. Den Prosit, som kom seent,
Er bedre end aldeles ingen,
Og Grete hun seer dybt i Tingen,
Og hvad hun troer, er reent.

35

Mette:
Besvime, skiønt lidt seent, er vores Raad til dig.

Grethe:
Tag Skaalen een. Jeg meer ei til mig selv kan finde.

Mads tager Skaalen og spiser. Hun daaner.

Johan
til Mette: Jeg er saa bange for, at Helten skal forsvinde,
Og Skredderen staae rød og feig og flad igien,
Naar Grete vogner op udaf Besvimelsen.

Mette:
Selv Helte kunde tidt staae røde, feige, flade;
At være Helte dog de derfor ei aflade.
Ja vist skal du, Seigneur! staae flad og feig og rød I
Men rød og feig og flad du faaer en Helte-Død,
Naar du kun siger det, som andre Helte sige,
Naar de lastværdige forlade Jorderige.

Grete,
som vogner op: Hvad Skam! Hvad Qval! Hvad Striid! Du som min Elsker var,
Du skulde blive mig til en saa grum Barbar!

Johan:
grædende: Barbar! jo men! jeg dig mit rette Navn skal sige :
En Tyveknegt. Men tænk dog ei, jeg kunde vige
Fra Dyden uden Striid.
Til Mette. Siig du oprigtigen,
Om Dyden og om jeg ei stode os som Mænd
Mod Skiæbne, Elskov, Last, og Fanden og hans Fetter -
Dog, Helten Sminke ei paa sine Laster setter;
Madam! jeg er en Tyv, en Liderlig, en Knøs,
Jeg har vanæret dig, du hævnes bør
Han tager sin Kniv op. Adiøs.

Han stikker sig.

Grethe:
Aa!bitter knøe ! Han døer! Han Hierte har i Brøstet!
Saa har hans Last omsonst med dette Haab mig trøstet,
At han kun Skredder var! min Elskers Hierte boer
Udi hans Brøst, han er en Helt; den Trøst er stor,
Men Jord! Hvor dyre kiøbt!
Til Mads. Hør du Ulykkers Fyrste !
Er der ei meere Blod, hvorefter du kan tørste?
Umenneske! stød til! der er og Blod i mig.

Mads:
Jeg øm og kielen skal dit Tab oprette dig.
Øm for din Ære før, jeg frelste den fra Fare.

Grethe:
Du kunde dig, Barbar, saa grum en Omsorg spare.
Du lover dig min Haand, som en tilbørlig Frugt
Udaf din Nidkierhed. Snart haver jeg den brugt.
Hun stikker sig. Nu kan du tage den.

Mads:

til Mette. Skil mig ved disse Erter;
Jeg maa med Armene og vise mine Smerter.
Mette tager Skaalen, og hun og Jesper spiser, Mads setter sig i Lave og siger: En distileret Ild af tretten Helveder
Og - - jeg veed ikke selv, hvor mange Furier.
36 Hør Mette, hielp mig lidt, Du kan jo Emolletten; "*)
Siig mig, hvor mange er da Trende gange Tretten;
Thi Trende' Furier der er per Helvede,
Om man har sagt mig sandt.

Mette:
Ni - - ni og tredive.

Mads:
En Helt, som regner slet, er meget at beklage.
Min Tale paa en frisk jeg nu maa igientage.
En distileret Ild af tretten Helveder
Og ni og tredive bandsatte Furier,
Som huses i mit Brøst, mig Hovedet giør' kruset.
Men denne, troer jeg nok, skal feie dem af Huset.

Han tager Kniven op. Han stikker sig.

Mette:
Hvor er jeg lykkelig, min Tour dog kom engang!
Hun giver Jesper Skaalen. Jeg seer to kiere Liig af høiest Helte-Rang -
Jeg seer - jeg ikke kan en Helte-Sprikvort finde.
Jeg uden Sprikvort døer - Herr Jesper! Tienerinde.

Hun stikker sig.

Jesper:
Hvi skulde Mette døe ? Jeg ei Aarsagen veed;
Men naar de alle døe, saa maa jeg og afsted.
Han setter Skaalen fra sig. I Efterlevende som dette Sted betræde!
Som skue disse Liig og ei vor Død begræde,
I haarde er' som Flint. Saa grum er ingen fød.
Nei, Efterslægten vist bejamre skal vor Død.
Paa dens Medlidenhed jeg forud er saa sikker,
At jeg et Ønske giør, i det at jeg mig stikker,
Hvorved jeg vidne vil min Tak for hver en Taar.**)
I Efterlevende! troer! det fra Hiertet gaaer.
Gid det ei Eder gaae, som det gik denne Stømper I
Gid Eders Kierlighed maa aldrig mangle Strømper!

Han stikker sig.

Ende paa femte Optog.

* *
37

EPILOGUE TIL KIERLIGHED UDEN STRØMPER

(Følgende Tillæg ville Læserne uden Tvivl troe, at Forfatteren uden Skade enten for dem eller ham angerløs kunde have udeladet, og saa troede Forfatteren, som af ingen anden Aarsag udgiver dette, end blot af Frygt for at see det trykt med flere Feil end hans egne).

Mercurius
kommer ned fra Olympen under Basuners Lyd, og siger: Jeg er Mercurius, og gid jeg var det ikke!
Man mig i Sinde faaer hvert Øieblik at skikke

Snart hid, snart did. Det Fad, som just paa Bordet stod,
Da jeg min Ordre fik, jeg nødigen forlod;
Det var min egen Ret, det var boeuf å la mode;
Nu skal du, tænkte jeg, ret giøre dig til gode,
Da Jupiter, (thi hvad kan han ei falde paa,
Naar han beskiænket er, og han er ofte saa)
Mig den Befaling gav: løb ned til dem paa Jorden.
Spørg, om de har forglemt al gammel Skik og Orden.
Spørg, hvad Formastelse dem kunde bringe til
. At udelukke os af høie Synge-Spil,
Og spørg Forfattere, som binde faste Knuder,
Hvordan de løse dem foruden Hielp af Guder.
Den Jupiter har og Spioner overalt;
Jeg gad nok engang vidst, hvem der har ham fortalt,
At man nu skulde her et Syngestykke spille;
Det værste er endnu, jeg kommen er for silde;
Jeg seer den hele Troup har faaet Banesaar.
Om med den Tidende til Jupiter jeg gaaer,
Han som en rasende da vist afsted vil tage,
Og vidste jeg endda, der var lidt Mad tilbage,
Saa reiste jeg dog strax; men kiender jeg Vulcan,
Saa er alt Bordet reent; Mars ogsaa som en Mand
Fortære kan sit Foer, det faaer jeg nok fornemme.
Meget ynkeligen til Orchestret. O! vidste I hvor jeg maa lide Sult der hiemme,
38I ei fortænkte mig, ifald jeg Eder bad,
Jeg maatte nyde lidt i dette Erte-Fad.
Han spiser Erter og snakker som følger: Tyvs Privilegium jeg har blant Guder ene;
Men derved er der nu ei meget at fortiene,
Mari nu ei finder meer, hvorvidt man søge vil,
Et Skriin, en Kiste, Skab, som jo er lukket til;
Man lukte ei for Guld udi den gyldne Alder,
Nu alting giemmes skal. Hvor sielden forefalder,
At man kan treffe paa en Trøie, et par Skoe.
Naar sligt skal feies ud, saa blir en Mark, høit to
Den hele Stads.
I det han seer paa Ligene. Men hvad? er jeg afsindig bleven?
Jeg, som saa lang en Tid min Profession har dreven,
Fordyber mig i Fias, naar Lykken byder mig
En skiønne Leilighed at plyndre disse Liig.
Han setter Skaalen fra sig. Jeg her begynde vil.

Han begynder paa Jesper.

Jesper
som troer det er Johan, som vil plyndre ham: Johan, i Dødens Rige
Jeg seer du ei engang fra din Natur kan vige;
Hvad nytter, saadant nu ?

Mercurius
Du tager feil min Ven.
Jeg er Mercurius.

Johan,
som endnu ligger og pines, igientager af sine sidste Ord: En Tyveknægt.

Mercurius
troer, det er Jesper. Igien?
Forvovne!

Jesper:
Straf ei mig; det Echo er, som græder;
Den falder, som du seer, lidt plump paa disse Steder.

Mercurius
At tale uden Liv, det lader meget slet,
Og røber en Poltron, som ei har dræbt sig ret;
Dog dette var en Feil, som kun angik Parterre;

Men naar du snaksom vil paa min Bekostning være,
Jeg Publicum og mig paa eengang hævne bør;
Nu skal du døe tilgavns og ei paa skrømt som før.

Han slaaer ham med sin Stok.

Jesper:
Jeg lever op.

Mercurius
Just ,da en fræk Forræders Brøde
Jeg give vil sin Løn, jeg vækker ham af Døde,
Og glemmer, hvad et Slag af denne Stok formaaer.

Jesper:
Saa jeg behøver, ei at takke dig derfoc;
Fortryd da ikke paa, at Jesper holder inde
Med den Taksigelse, han havde just, i Sinde
39At giøre dig. Men hør, fortæl mig dog engang:
Gaaer Tyverie, som her, hos Guderne i Svang?
En Livløs alle Ting vel skiælner ei saa nøie,
Men, om jeg turde troe mit Øre og mit Øie,
Du i vort Erte-Fad først bød dig selv til Giest,
Og siden, syntes mig, min Kaiemankes Vest
I Fare var.

Mercurius
Saavidt jeg seer af denne Sludder,
Du tænker Tyverie saavel vanærer Guder
Som Mennesker, men viid, du tænker som en Nar.
Viid, Skiæbnen hver en Gud sit Væsen givet har;
At stiele blev nu mit, jeg Skiæbnens Love følger,
Og at du ei skal troe, at jeg mit Haandværk dølger,
Jeg strax vil øve det, og du maa see derpaa.

Jesper:
Antag mit ringe Raad; du siden skal tilstaae,
At det dig gavnlig var: i Steden for at stiele
De døde Heltes Tøi, saa giv dem nye Siæle;
Hvor høit du ogsaa vil vurdere hver en Pialt,
Galdt deres Klæder knap 5 Daler alt i alt;
Men naar du derimod dem Livet gav tilbage,
Saa glemte de vist ei at lønne din Umage.
De vist nok bragte da af skiulte Giemmer frem
En tung Taksigelse til den, som vækked' dem.

Mercurius
En tung Taksigelse? din Bøn skal opfyldt blive.
Han rører dem med sin Stok, og de lever op under Musiqve. Det er Mercurius, som bragte jer til Live.
Jeg veed, I tænke høit, og at I ei omsunst,
Som den gemene Hob, modtage nogen Gunst.
Jeg ved Anmodninger ei vil fornærme Eder,
Nei Eders ædle Mod mig vist en Løn bereder,
Som langt Mercurii Forventning overgaaer;
De slaaer op en stor Latter. Jeg for Velgierninger Spot til Belønning faaer?

Grethe:
Den liden Villighed, som du Velgierning kalder;
Den vises os omsonst, saasnart Forhænget falder,
Vi bruge ei eengang at sige Tak derfor.

Mercurius
Med bittre Klagemaal til Jupiter jeg gaaer;
Jeg skal fortælle ham, hvordan I Guder drille.

Mette:
Men først fortæl, hvad har en Hedning at bestille

Blant gode Christne Folk? og kan en Hedensk Gud
Her andet vente sig, end at han pibes ud ?

Mercurius
Jeg dig besvare vil udi en Vaudeville;*)
De Herrer Musici behage nu at spille.

*
40

VAUDEVILLE

1. Mercurius
En Romersk Gud og Siellandsk Skredder
Costumet ikke just tilsteder
At mødes i et Skuespil,
Men udi dette Syngestykke,
Som for sin Galskab kun giør Lykke,
Jeg til mit Forsvar sige vil:
jo galere, jo bedre. Han gaaer.

C h o r u s.
jo galere, jo bedre.

2. Grete.
De Moralister, som beklage,
At Fias og Galskab alle Dage
Meer Overhaand i Verden faaer,
De vide ikke hvad de sige;
I klogt og galt den voxer lige.
Vel os, naar den gaaer galt, den gaaer
jo galere etc.

3. Mette.
Skal man sig levende begrave,
For Navn af kloge Folk at have,
Saa slet mig ud af Kloges Tal:
Er det Fornuft, som vil forbyde
Uskyldig Tidsfordriv at nyde,
Farvel Fornuft! jeg helst er gal,
jo galere etc.

4. Johan.
En mere Viis der nævnes neppe
End Socrates, han reed paa Kieppe,
Og dog ei fra sin Viisdom reed.
Vi heraf drage denne Lære:
Man viis som Socrates bør være,
Og gal som han, til Tid og Sted,
jo galere etc.

5. M a d s.
De Gamle, skiønt de gierne laste,
Kan vores Valsprog ei forkaste;
Aarsagen den er ligefrem:
41De Ord : jo galere jo bedre
Til Ordsprog blev hos vore Fædre,
Og vi kun sige efter dem :
jo galere etc.

6. Jesper.

Om de, som ei vort Spøg bifalde,
Os Daare-Kiste gale kalde,
Og Author gal for alle fem,
Tilskuer, tør vi vel formode,
Du legge vil et Ord tilgode
For alle sex og svare dem:
jo galere etc.

Alle igientage det sidste Vers.

FORTÆLLINGER

44
45
46

GAFFELEN.

Jeg synger om, dog nej; jeg ligefrem fortæller,
Saa ganske ligefrem gaaer jeg just ikke heller,
Et Svinke-Ærinde jeg giver mig iblandt,
Og er det ikke smukt, saa er det ganske sandt.
Nu, jeg fortæller da om Mand og om Mandinde,
Som havde ved et Ord stor Lykke kundet finde,
Om grønne Søbekaal, som stolte Guder fik,
Om Gaffelen, som kom, og Gaffelen, som gik.

Engang, men det er skeet for længe længe siden,
Og var jeg den Gang til, saa var jeg ganske liden.
Engang Mercurius og Jupiter faldt paa,
For en Forandrings Skyld og Tanker at forslaae,
At foretage sig en Lysttour ned til Jorden,
Hvor Majestæterne fandt alting saa i Orden,
At Jupiter tilsidst brød ud i disse Ord:
»Hr. Pope har sagt sandt: det er den bedste Jord.«
Han sagde vistnok meer, men til den største Skade
For Læseren, for mig, for Jordens Overflade,
Er denne liden Stump deraf kun bleven giemt,
Og det fornemste var maaskee, hvad man har glemt.

Men jeg ei glemme maa, hvad jeg har meer at sige:
»Hør,« sagde Jupiter, »jeg gider ikke stige
Strax til Olymp igien; vil du Mercurius,«
(Thi alle Guderne er' for det meste Duus)
»Vil du, saa gaae vi ind i næste Bonde-Hytte,
Men forud vor Gestalt med Menneskers ombytte.
Hvem veed? vi der maaskee kan gode Løier faae.«
Mercurius, som godt al Galskab lide maae,

47

Paa Øieblikket sig forsvor fra Gud til Fanden,,
(Han aldrig lade kan den skrækkelige Banden)
At dette Indfald var meer end guddommeligt.
De ind i Hytten kom, fandt alting tarveligt;
De Mand og Kone saae med Elleskeer spise,
Og bade, at de dem den Godhed vilde vise,
At give dem omsonst en Skeefuld Søbekaal.
»Ja sætter Jer godt Folk, og langer til vor Skaal,«
Var Mandens Ord, og hun bejaede med Lader,
Hun fattig var paa Ord, den fromme Husets Fader.

Mercurius, som var til bedre Føde vant,
Slet ingen Appetit til Søbekaalen fandt;
Thi yttred' han paa Fransk, som Husets Folk ei kunde,
Til Jupiter derom sin Mening dennelunde:
Ces choux-la sont d'un gout a me faire vomir,
Et je ne conçois pas, qu'on s'en puisse nourrir.
Oui, sagde Jupiter, auprés de l'Ambroisie
Ces choux sont bien mauvais; pour la cérémonie
Il faut pourtant, mon fils, en manger quelque pen.
Mais á propos, comment récompenser en Dieu
De ces honnétes gens la douce bienveillance ?
Si ces donneurs des choux méritent récompense,
Saa svarede Mercur: que leurs propres souhaits
Déterminent d'abord tes généreux bienfaits !*)

Mercuriuses Raad behagede hans Fader,
Thi blev han siden ved: »Veed I vel hvem I mader ?«
»Nei,« svarte Konen ham, »desuden,« sagde hun,
»Saa mader vi jer ei, vi jer bespiser kun,
I skulde ikke nys saa meget talt det Franske,
Saa havde I maaskee nu bedre vidst det Danske.«
Thi mens de talte Fransk, faldt Tiden Konen lang,
Og Vreden giorde nu, hun Tungen fik paa Gang.
Da Jupiter fornam, hun havde Ret i noget,
Og at han virkelig begik en Feil mod Sproget,

*) 48

Saa blev han ikke vred, men svarte, med en Smiil:
»Min Putte, tael mig til i mere høflig Stiil.
I altsaa vide maae, I har bespiist, Madame,
Bespiist og madet er dog mestendeels det samme,
I har bespiist en Gud i ham, og en i mig.
Og, til Beviis derpaa, leed i min Kiortel-Flig,
Der kan I, om I vil, en Torden-Kiile*) hitte ;
Thi jeg er Jupiter, og denne lille bitte,
Ifald han havde ei sin Guddom skiult saa vel,
I skulde see paa ham to Vinger for hver Hæl;
Han er Mercurius. Nu veed I, hvem vi ere;
I ogsaa vide maae, vi Godhed for jer bære.
For jer Velvillighed mod mig og mod min Søn,
For jeres Søbekaal, bestemmer selv jer Løn!
Hvorom I vil, I nu kan trende Ønsker giøre,
Og Jupiter vil strax hvert Ønske fyldestgiøre.«
»O,« sagde Konen da, »gid vi maa Gaffel faae
Til vor umage Kniv« -der strax en Gaffel laae,
Og Kniven Mage fik. »Hvad, er du reent forbandet,
Og, naar du Valget har, dig ønsker intet andet ?«
Var Mandens Ord, »saa gid, at Gaffelen dig sad,
Din Tosse i i dit Liv.« -Det skeede, som han bad.
Der stod da baade Mand og Kone i en Maade.
De sig udbede maae den -ach, den sidste Naade,
At Gaffelen igien tilbage maatte gaae.
Den gik; og Guderne, de giorde ligesaa.

HERREMANDEN.

En Herremand sov engang hen;
Og saa skal alle Herremænd,
Hvor gierne de end leve ville.
Og det er ilde,
At døe, naar man endnu ei vilde.

Den Herremand, jeg synger om,
Did, Stakkel! efter Døden kom,
Hvor ingen frøs, skiønt alle vilde.
Og det er ilde,
At ikke fryse, naar man vilde.

* 49

Han traf sin Kudsk, og studsede :
»Hvad! Jochum og i Helvede?
Jeg næsten det forsværge vilde.«
Og det er ilde,
At see, hvad man forsværge vilde.

»Hvorfor jeg kommen er herned,
Du udentvivl alt forud veed,
Saa jeg omsonst det dølge vilde.«
Og det er ilde,
Bekiendte Ting at dølge ville.

»Min Søn forfaldt til Hoer og Spil,
Og satte flere Penge til,
End min Formue taale vilde.«
Og det er ilde,
At den ei mere taale vilde.

»Af Godhed for det Skumpelskud
Jeg sued' mine Bønder ud,
Og deres Suk ei høre vilde.«
Og det er ilde,
Ei Bønders Suk at høre ville.

»Men du, som var saa from og god,
Og giorde intet Kræe imod,
Hvi du er her, jeg vide vilde.«
Og det er ilde,
Saa nøie alt at vide ville.

»Det gaaer,« var Svaret, »mig saa slet,
Fordi jeg hisset giorde det,
Som I ei kunde, skiønt I vilde.«
Og det er ilde,
At ikke kunne, naar man vilde.

»Den Søn, som volder, I er her,
Har jeg paa Halsen skaffet jer.
Jeg Fruen intet negte vilde.«
Og det er ilde,
Slet ingen Ting at negte ville.

Sligt lærer hvert utugtigt Skarn,
At ikke skaffe Næsten Barn,
Skiønt Næstens Kone gierne vilde.
Og det er ilde,

At Næstens Kone gierne vilde.

50

HUNDEMORDET.

At Mennesker af Dyr saa tidt
Meer Væsen end af Næsten giøre,
Det see vi dagligdags, og høre;
Moralen hos dem nytter lidt.
Jeg derfor mig opholder ei
Ved dem Bebreidelser at give,
Som de vil være, lad dem blive!
Moral skriv for dem, hvem som vil!
Jeg, for min Part, jeg passer, jeg,
Og min Propos strax skrider til.

Der var engang en Tømmersvend;
Mod ham en Slagter-Hund sig viiste ei som Ven.
Han vilde bide ham; og, som nu let kan vides,
En Tømmersvend ei meer end du og jeg kan bides:
Han derfor hævede sin Øxe rask,
Og kløvede sin Uvens Pandebrask.
Nu skulde det til Uheld treffe,
At Hundens Eier kom
I Øieblikket, som
Hans Hund var ud af Stand at bieffe ;
Han bieffede for ham.

Jeg holder det for Skam
For Læseren at repetere,
Hvad Skieldsord, Trudsler, Eed, han bieffede, med mere.

Omsonst den kiere Mand, som havde Panden deelt,
Ham vilde forestille:
To halve Hoveder udgiør et heelt;
Den anden mod Raison ei tage vilde,
Og skiønt han fandt sig noget slagen
Ved et saa fyndigt Argument,
Han foranstaltede dog næste Dagen
Den Tømmersvend en Stevning sendt.

Ei denne lod sig forelægge,*)
For Dommeren de mødte begge.
Citanten mælede da først:
Han kunde jaget bort min Hund med nogle Børst,
Jeg selv da skulde sagt, han giorde vel,

*) 51

Men slaae mig Hunden rent ihiel,
Og med sin Øxe paa ham Panden kløve,
Og mig min beste Skat berøve,
Det troer jeg vist, Hr. Dommer, straffes bør.«
Hr. Dommer tog til Ords: »svar mig paa hvad jeg spør,
Du Tømmersvend, hvorfor ei Skaftet tage,
Og dermed Hunden fra dig jage?«
Han svarede (først rømmende med Tugt):

»Ifald han havde mig med Halen vildet bidt,
Jeg Skaftet ei engang imod ham havde brugt,
Men jaget ham med bare Hænder;
Men Bæstet faldt mig an med skarpe Tænder.«
Da kiendte Dommeren, saasnart han hørte det:
»Skarpt imod skarpt, den Tømmersvend har Ret.
Du Slagter, som har yppet Trætten,
To Mark erlægger her i Retten.«
Jeg lovede vel i Fortalen
At ikke røre ved Moralen;
Dog Loven, siger man, er ærlig,
Men Holden er besværlig.
I Enden af mit Værk at strøe moralske Træk,
Derefter var jeg før, og er endnu en Giæk.
Moralen her skal kort, dog noget fyndig gives:
Man ei om Bagatel maae med sin Næste kives.

DEN FORVOVNE SIÆLLANDS-FAER.

Der var engang en Siællands-Faer - -
Men det er sandt! jeg var en Nar,
Om uden et Præludium
Jeg vilde forelægge Publicum,
Hvad jeg det haver at fortælle.
Hver rigtig Arie
Anmeldes ved en Ritournelle;
Min Ritournelle er nu den,
Som, om I giver Tiid, I skal faare see.
Hver Mand af Penge er en Ven,
Og Siællands 'Bønder ere Mænd,
52 Og blive umaneerlig vrede,
Naar man dem lader andet hede.

For Kongens Vel, maaskee for sit,
En Siællands Bonde fører tit
Vildfarende Soldat til Staden,
Som der maae giennemvandre Gaden,
Hvor han paa uqvems Sted modtager Aareladen.
Og, for at være tydelig,
Han Spidsrod gaaer.
Sligt havde hændt en vis Soldat.
Hans Navn man aldrig sagde mig.
Jeg derom spurgte heller ingen;
Thi det giør saa ei stort til Tingen.
Jeg mælder den Omstændighed,
Paa det at hver Mand veed,
Hvorfor Soldaterne sig tee saa onde
Mod Guds og Kongens Siællands Bonde.

Jeg gaaer tilbage did, hvor først jeg var:
Der var engang en Siællands-Faer,
Han skulde giennem Vestre-Port passere,
Hvor funden var for godt Soldaten at postere,
Som oven for er mældet om.
Min Bonde seig og døsig kom,
Men af sin Roe og vante Orden
Blev bragt ved større Knald end det af Torden.

Soldaten brølte ham i Øret: B æ e !
Saa, Gud forbarme sig, det arme Kræe
Først troede, det var selv Fanden,
Han saa uhyre Lyd tiltroede ingen anden.
Han bævende knap kunde Tømmen holde.
Han i Samvittighedens Contrabog
Strax sine Feil og Synder efterslog,
Og skiønt han fandt, de var ei faa,
De forekom ham dog for smaae
Til ham saa gyselig en Trudsel at forvolde.

Men Tiden, som forandrer alt,
Forandring giorde i hans Sind.
Han nu sig meer
E i bilder ind,
At Satan havde ham med Brølen overfaldt;
Men at det var en sand og rigtig Grenadeer.
Han over ham beslutter sig at hævne.
»Nu skal jeg,« sagde han, og svoer en grusom Eed,
»Fordømte Grenadeer! dig giøre fuld Beskeed,
53
54 Og hævner jeg mig ei, saa gid jeg maatte rævne !
Lad koste Liv og alt!«

Nu maae man i Betragtning tage,
En fjerding Miil han havde lagt tilbage,
Og da han saae,
At saa langt borte Byen laae,
Han bræged' Bæel strax Hyp! derpaa;
Thi han end uvis var, om man ham kunde naae.

Moral.

Hør Læser! paa sin Post om en b e b æ e r dig,
Saa skal du frisk, om du vil lyde mig,
B e b æ e ham igien, men paa en lang Distants
Fra Posten hans.

DET STIAALNE TAFT.

En vittig Kræmmer fik engang en Kunde,
Som sagde: »jeg min Næring Dem vil unde
Thi jeg veed vist, De ærligt handle vil.
Gid fleere Handlende, som De, var til I
I Dag jeg kiøber just ei meget,
Jeg vil kun Prøver lede ud,
Men Morgens Dag, vil Gud,
De Deres Næring skal see steget;
Jeg har uhyre Commissioner
For Peer og Povl og Venner og Patroner.«
Den'Kiøbmand merked' strax, at det en Spidsbub var,

Og tænkde ved sig selv: jeg bliver ei din Nar.
Den Kunde havde, før han ind i Boden gik,
Igiennem Glas-Dør seet Tafter ligge
Paa Disken, som han ønsked' sig at faae, og fik;
Han fik dem ikke ved at tigge,
Han bad Kiøbmanden give Prøver
Af alJehaande Sorter Tøi;
Men underligt: den Hylde meest er høi,
Hvor det er lagt, som han behøver;
Man griber da til høiest Trappe.
(Og merker! Mandens Folk i Byen var')
Saa godt som i sin Vold den Spidsbub Disken har;
55 Saa troede han, og vovede at snappe
Et deiligt Stykke stribet Taft
Men Manden havde haft
Med ham et agtsomt Øie,
Og ved hvert Trappetrin sit Hoved lumsk at bøie
Var bleven tydeligen var,
Hvad Knegten under Kiolen tar;
Han Prøverne ham høflig giver,
Loed, som han merkede gar nichts,
Og lader gaae min Mester Fiks;
Men efter ham ei længe bliver;
Han ham i Hælene saa længe følger,
Til Tyven selv blev Tingen vaer,
Og siger: »Hør, min søde Faer!
I mig Aarsagen dog ei dølger,
Hvorfor I stedse bag mig gaaer?«
Og dette Svar Hr. Spitsbub faaer:
»I ligegyldigt troer dog vel det er mig ikke,
At vide, hvor I vil,
Jeg skal henflytte min Boutique.«
Hiin Taftet gav igien, det slutter jeg mig til,
Thi her Historien har Ende,
Men jeg til andet mig maae vende.

Moral.

Du troer mig, Læser! ei capabel,
At lede ud af denne Fabel
En skikkelig Moral,
Om jeg blev gal:
Og jeg troer derimod, jeg en har fundet ud.
Saa tørt et Æmne har en bedre aldrig haft,
Saa sød som Honning, skarp som Luud,
Min Ven!
Du sande skal med mig. Hvad siger Du om den:
Min kiære ! stiel ei Taft!

SADELEN.

Den Sadelmager havde Ret,
Om hvilken strax vi faae at høre :
En Sadel meget god og næt
56 Hans Herremand ham bød sig giøre;
Og Bonden giorde den saa god, som man
Fra Bonde-Verksted sig sligt Arbeid vente kan;
Men Herremanden fandt sig dermed ei fornøiet.
Maaskee, for bedre Kiøb at faae,
Han satte ud derpaa.

Men udi denne Sag jeg finder mig beføiet
At lægge Haand paa Mund;
Thi Herremandens Hund
Til Rov jeg ellers bliver,
Hvormed en Herremand mig engang før har truet
Udi et Manuskript, paa Svenstrup publicert,
Som af en Slump"*) jeg traf engang, jeg kiøbte Sukker,
Og derved blev ei simpel væk forkuet,
Men havde nær af Angest gar crepert;
Men det er Tid, jeg Bom for Digressionen lukker.

Berørte Herremand, berørte Sadelmager
Paa samme Vei modsatte Courser tager.
D'et er med andre Ord saa meget som:
Hinanden de i Møde kom.
Spansk stillede sig an
Vor Herremand,
Og med en Air, som byder: Kryb!
Af Bonde-Sadelmager
En Reverens modtager
Til Jorden dyb,
Og sagde til den anden:
»I blier herefter vist ei Manden,
Som mine Sadler giøre skal,
Thi denne her har Mangler uden Tal.
Hvori det egentlig kan stikke,
Det veed jeg ikke;
Men kort: mit Hoved er den ikke efter.«
»Det troer jeg ganske vist, jeg Herrens Ord bekræfter,«
Var Bondens Svar;
»Thi sandt at sige har
Jeg giort den efter min - - ,*
Et cetera.«
Han standsed' her i Talen sin,
Thi Herremanden strax og taus bortreed
Derfra.
Man saae dem hver sin Vei at tage.

*) 57

Men jeg vil blive lidt tilbage,
Og for Moralen giøre først Beskeed.

Indledning.

Hvor glædes en Forfatter ei,
Naar han kan ofte sige: jeg
Og mine, min, og mit og mig
Evindelig.
Han taler gierne om sig selv;

Det passe ilde, passe vel!
Og de forfattende Personer
Ei byttede for Millioner
Den Fryd at lære Verden, hvad Talent
Dem Himlen alle, som de troer, har sendt.
At sige, troer enhver om sig især;
Thi hvad en rigtig Digter er,
Han derpaa giver sig til Fanden,
At hans Collega har lidt Skade paa Forstanden.
Af sidste Sortement er jeg
Just ei.
Min Digtetittel er og ei saa rigtig,
At over Brødrene jeg mig kan giøre vigtig;
Dog dette jeg med dem tilfælles har,
At naar jeg roses af en Nar,
Saa har jeg Møie ved at troe,
Han meer er den, som før han var;
Og i at skrive j e g og m i g
Jeg er dem ei uliig.
Men Skumle-Lyst og Lyst at skrive jeger,
Giør, at jeg alt for vidt udskeier;
Thi egentligen var det min Propos
Den dyrebare J e g at føre her paa Bane
For at besværge dem, som troe, jeg, liig en Flane,
Af Sædelæren leer,
Ved Sandheden, at de ei troer det meer.
Først latterlig Moralen blev,
Naar j e g af Fias med Vold den til alvorligt drev.
Maaskee man sige vil: »Best da at skrive ingen.«
Det kan saa være. Men til Tingen:

Moral.

Naar en Skomager Skoe dig sender,
Du maae ei lade hilse ham:
»Gid kiere Mester! I faae Skam J
De passer jo ei mine Hænder.«

58

DEN GAMLE SKADE.

Non est in Medico, semper relevetur ut æger.

Den, som Naturen holde vil i Live
I mange Aar,
Tilsidst maae gammel blive.
Den Sætning man mig vel tilstaaer;
Jeg mig og den indrømmet beder,
At man i Alderdom
Langt mere fryser end man sveder.

End om den tredie kom?
Naar vi har tredsindstyve lagt tilbage,
Vi blive meer og meere svage.
Saa blev, saa kan vi andre blive,
Den Bestemødres Bestemoer,
Som havde en Malbeur i Fior,
Den jeg nu skal beskrive.

Hun vaklede, og frøs,
Skiønt man paa hendes Ovn stort Rugbrød kunde baget.
Ja om en ung catholsk enfoldig Knøs
Man havde ind til hende sluppet,
Jeg troer, han bleven var beskuppet,
Og Heeden havde for lidt meer end Skiærdsild taget.
Men i de sidste Kuldens Dage
Lidt efter lidt vi døe,
Og Isen i vort Blod trods al Umage
Vil ikke tøe.
Saa var det fat med min Heltinde.
Ei Ovnen langt fra hendes Sæde stod,
Dog fryser hendes Ryg. Hun paa usikker Fod
Ved Krykkens Hielp der søger hen at vinde.
Det kosted' stor Ulempe, megen Tiid,
Før hun kom did;
Men meer Ulempe, længer Tiid,
Før Frugt hun høstet af sin Fliid.
Hun høster den tilsidst, og Ting faaer saa i Stand,
At blottet Ryg hun nu mod Ovnen sette kan.
O hvilken Lise der! hvor gamle Moer sig gotter !
Hun kunde ønsket sig
Saadan at staae evindelig.

Hvor gierne vilde jeg, min Læser og min Ven l
At her jeg slap at brage men.

59

Men Tvi! de vindesyge Hottentotter.
(Om Navnet Hottentot
Dig synes dem for godt,
Min Herre!
Saa maae du frit dem kalde noget værre.)
Jeg meener .dem, som bragte først til Landet
Den Indiens Urt,
Som koster os saa mange Penge,
For hvilke tit arbeides suurt
Og længe.
Og for ei længer jer at holde op med Snak:
Tobak.

Den, som har guule Haar, han vil dem have kruset.
Saa gik det Kierlingen.
»Kun halvveis,« sagde hun, »jeg er i Paradiis :
Alt efter Ønske var, naar jeg nu fik en Priis.«
Jeg veed ei, hvordan hun fik Daasen op, og snuset.
(Mærk her, hvad Ondt Tobak anstille kan, min Ven)
Hun fik dog kun den halve Priis,
Den anden halve faldt, da Konen faldt,
Mod Ovnen baglænds faldt.
Jeg gider ei fortalt
(Jeg kan ei) Jammerskriget og Gebærden
Ved denne Lejlighed.
Nok Læser at du veed,
Hun meer end vanlig snart sig reiser op;
Dog ikke saa gesvindt, at hun jo paa sin Krop
Et bagvendt Aftryk faaer
Af det forvorpne Aar,

Da Ovnen først kom ind i Verden.
Det var Aar *1601.*

For at kurere denne Meen,
Man lader Smeden, Stædets Doctor, hente;
Han hende lod ei længe vente.
Han Skaden seer, og bliver vaer
Aftrykket, hun paa Kroppen bar.
Han korsede sig strax,
Og sagde ved sig selv: »Hvad, Hexer nu til Dags ?
Thi hun det havde ei til saadan Alder bragt,
Om ei med Hexerie og Satans Magt.
Hvad nu! Aar *1091* hun Skaden fik!«"*)
Og derpaa høit: »Hør Kone! I maae mig forlade,
Jeg ikke kan, og ikke hele vil jer Skade,

*) 60

Den alt for gammel er.« Han bød Farvel, og gik.
Med stor Umage
Ham Husets Folk fik bragt tilbage.
Den Kiærling tænkte saa:
Han om Betaling tvivle maae,
Og sagde: »troer I, jeg Jer ei betaler,
Saa Penge forud tag, see der! tag de to Daler!« -
»Nei ei for 3 og ei for 4 eller 5 og 6
Og ei for endnu flere
Vil jeg kurere,
Fi!
{Jeg taler reent,
Som det er meent)
En Hex.
Og det er L
Kureer dig selv saa godt du kan.«
Og dermed foer paa Dør den gode Mand.

Moral.

Den sundeste og beste Lære,
Som heraf drages kan, det vil nok denne være :
Et Aarstal paa urette Sted
Og i Utide Snuus
Kan giøre Folk confuus.
Jeg ingen mere sund og ingen bedre veed.

POSTHUUSET.

I.

Man har Beviis nok paa

At Jyden har, som andre Folk, Forstand;
Men dette ei bevises kan
Af den Historie, hvorom min Sang skal lyde.
Jeg synger om en Jyde,
Og Sangen lyder saa:

En Handelsmand fandt heel besværligt
At finde noget, som var ærligt,
At giøre Gaardskarl af.
Ved Kiøbsteds Karle tit bedragen,
61 En Ven han aabenbarte Sagen.
Og denne dette Raad ham gav:
»Fra bitterlige Jylland,*) Faer!
De Dem en Karl forskrive!
Han Dem vist tro e vil blive;
Thi Ærligheden der sit Sæde fæstet har,
Hvor, langt fra Staden, langt fra Kneb,
Bedragerie er over hvers Begreb.« -
»Top !«
Svared' Manden, og skrev op
En liden Pro Memoria
Til en ham høit forbunden Mand
I Hiertet af det jydske Land.
Han beder ham, al Flid anvende,
Og ham med forderligste sende
Den beste Karl derfra.
Saa giorde han, og Karlen her til Byen kom.
Med ingen Kneb
Og tyndt Begreb,
Sin Hosbonds Boepæl strax han spurgde om,
Fandt den, gik lige ind i Stuen,
Og lettende paa Huen,
Saa talede ham til:
»See her er a, Farlill.« -
»Det seer jeg nok. Slig, hvad I vil!« -
»A vil, hvad I vil, a ska' ville.«
»Hvem er I da?« -
»Ha, ha!
»I int' jer ejen Goorskool kiender?« -
»Hvor skulde jeg vel kiende Jer?
Det Jer i Panden ikke skrevet staaer,
Hvem I er.«
»A har æ Brev, læs dæ, bitf Faar« -
»Ja nu jeg veed
Om Tingen fuld Beskeed;
Gaae kun i Gaarden ned;
Der vil I faae at høre,
Hvad, i min Tieneste, I har at giøre.& -
»Min Mad slap mig paa Reisen lidt for Tiden.
Maae a æ Frokost faae, den være nok saa liden?« -
»Den faaer I nok dernede,
Kun ubekymret vær.« -
»Ah! Hosbond ! Gud velsigne Jer i« -
Den sultne Jyde gik,
Sin Mættelse til Fylde fik,

*) 62

Og siden sig arbeidsom teede.
Fem Dage og lidt paa den slette
Plan giorde alt, hvad Klodser kan udrette;
Men saa kom siden efter,
Hvad overgik hans Kræfter.
Det skeede ham en Dag, han blev til Posthuus sendt;
Hans Hosbond vented' Brev fra en Correspondent.

Hvordan hans Hosbond sig af Harme vreed,

Og hvad den Jyde stor Ulempe leed;
Det Læserne skal faae at vide,
Naar de til Nummer otte skride.

II.

Han traf sit Posthuus rigtig nok,
Og giennem Nyhed-graadig Flok
Han langt om længe
Sig vidste frem at trænge.
(Ved Ham begriber nok enhver,
At Jyden maae forstaaes her)
Han spørger strax Contoir-Betienten:
»A gad nok vid', om Brev der til min Hosbond var.
For a ska hent' en« -
»Min kiere Mand,« var Mandens Svar,
»Siig mig Jer Hosbonds Navn, med mere;
Jeg ellers Brev ei kan levere« -
»A seje Hosbonds Navn ? min Faar!
Nei tænk int', at I har for Jer en Naar.
Før a ska' seje dæ, behold æ Brev! a gaaer.« -
»Ja gaae din Tosse bort, du Brev ei faaer.«
Personen gik, og hiem til Hosbond kom,
Som strax ham spurgte, orn
Han Breve med sig førte.
Og Jyden svarede: om Brev han intet hørte,
Men at de fritted' ham om Hosbonds Navn,
Som, for sin Siæle-Roe og Hosbonds Gavn,
Han vilde ikke aabenbare.
Den Hosbond fandt for godt at svare:
»Du vist nok halvgal er, om Du ei er det fuldt.
Siig, h vi mit Navn Du vilde holde dulgt.« -
»Man med at nævne Folk ei nok kan være varlig,
A har Beviis nok paa, den Sag er farlig,

A had' æ Morbroer, som blev hængt
I Tysteds Gallie,
Bar' for en diævleblændt Canaille
Hans Navn for Retten sagde frem;
Men her til Lands maaskee er Retten ei saa slem« -
»Nei her man dømmer ei saa strængt.
Postmesteren og jeg, vi er desuden Venner,
Med frelst Samvittighed nævn du kun,.hvem dig sender.
Og snart kom hiem igien.« -
Han gik derhen,
Og uforsagt Fuldmægtigen fortæller,
Hans Hosbond hedte N æ l l e r,
(Tillader, han maae heede saa)
Og sagde: »Nu a vel kan Brev til Hosbond faae?« - -
»Ja her er Brev til ham, det koster otte Styver« -
»I lyver.
A Jyde er
Og fremmed her,
Og derfor tænker I mig at bedrage;
Jeg har jo seet Folk større Breve tage,
Som kun har kostet dem
Fem« -
»Gaae væk, du Taabenakke!

Jeg har ei Tid med dig at snakke.« -
Den Jyde tænker saa ved sig:
Du skal ei narre mig.
Mens Penge eftertaalte bleve,
Han stial 7, 8 Breve,
Og gladelig med dem
Han hastede til Hosbonds Hiem,
Hvor han sig spaaede ret velkommen,
Fortalte ham, hvad Uret og hvad Skam
Det var at handle saa, som handlet var med ham.
Fortalte ham, han maatte. 16 Skilling give,
Kun for et lille Brev.
»Men tænk engang, hvor skamfuld han skal blive,
Saasnart han savner disse aatte!« -
Hans Hosbond høist forundret blev,
Og strax ham bød at bringe dem igien.
Hiin sagde: »Hosbond tag de fem!
De tre a mig udbede maatte!
A trænger haardt til dem.« -
»Hvor til vil Du de Breve da anvende?« -
»Jo Hosbond vide maae, a har en gammel Moer,
Hun bad, da a fra Hiemmen foer,
A maatt' iblant æ Brev til hende sende.«

64

Moral.

Historien kan lære Publikum,
At Jyden og kan være dum.

DEN FRI VOGNLEJE.

Ode.

I.

For Synd er intet Rige,
Og saa ei Sverrig frie.
Vee dem, som sig berige
Ved Ran og Tyverie!

Den svenske Krigens Tiener,
Som jeg nu skriver om,
Bebyrdet Pung ei nænner
At see, men giør den tom.

Det værste i Affairen
Var, at det ei var hans.
Han slap ei med Træemæren,
Men dømtes til en Dands.

I Naade Himlen skaane
Hver ærlig Moders Barn
Fra Ryg til Pidsk at laane,
Og fra at blive Skarn!

Da Dommen blier forkyndet^
Saa svarer Synderen:
Han har sig ei forsyndet
Til Dom, saa haard som den.

Han vilde og bevise,
At den, han Mynt stial fra,
Den Godhed burde prise,
Han tog ei Pung endda.

Men merk ! hos Militære
Man raisonerer ei;
De Dom vil exeqvere,
Først fører ham paa Vei

65

I Knæ'rne segned' Knegten;
Jeg deraf slutte maae,
Han bar alt forud Vægten
Af hvad han skulde faae.

(Det er min Grund; kan andre
En bedre hitte paa.
Min Troe jeg vil forandre,
Og tænke ligesaa.)

Med Møie de dog slæbe
Ham til opstilte Rad,
Som Stielelysten dræbe
Med myge Grene gad.

Men han gad ei spadsere
Imellem mordisk Pak,
Som grusomt harcellere.
Han sagde tusind' Tak.

»O intet for at takke,«
Var Officerens Svar.
»Træk Linned ned ad Nakke,
Og ingen Tyven spar!«

Profossen vrænger Linnet,
Men Fyren vil ei gaae.
Han bange var for Skindet,
Saa vidt jeg kan forstaae.

For at opfylde Loven,
Til Pæl han klynges maae;
Ulykken var, at Skoven
For langt afsides laae.

»Hvad giør man her, for Pokker?«
Saa sagde den Major;
Men just fik see en Klokker,
Som tæt forbi dem foer,

Og lod Kommando høre:

»Skil Vogn og Klokker ad I
Paa Vognen vil vi kiøre
Vor Tyv igiennem Rad.«

66

II.

En frit tilbuden Vogn er god,
Skient man iblandt ei tager derimod.
Min Helt fik en, han gad havt ingen.
Hvorfor? Enhver begriber Tingen.

Den Klokker blev forfærdet,
Da man ham lætted' af;
Thi sielden Imod Sværdet
Sig Klokker holder brav.

(Kiek Klokker man hukommer
Vel i mit Fødeland;
Men Svaler giøre Sommer,
Een Svale ikke kan.

Jeg hver brav Klokker beder,
Han ikke Spotters Træk
Af dette Spøg udleder;
Thi jeg er selv ei kiek.

Men lad, hvad jeg bekiender,
Ei bringe Ting derhen,
At Stok man mod mig vender,
For jeg slaaer ei igien!)

Men til min Mand tilbage.
Han dem tiltalte saa:
»I mig for ringe tage,
Men jeg kan ikke gaae.

Jeg slet og ret er Klokker,
Det gaaer jeg aldrig fra;
Men under disse Sokker
Jeg huser Podagra.«

Hvad Svaret blev paa dette,
Jeg siger med to Ord
Til dem, det ikke giette:
Man tavs med Vognen foer.

Den Klokker blev paa Marken,
Han nødtes sidde ned,
Og Bonde-Patriarken
Saa hviskede skumvred:

»Gid Pokker ta' Soldaten,
Hvis Finger ei var kort,
67 Og saa den blaa Krabaten,
Som kiørte "Vognen bort!«

For Alvor at fortvivle
Han havde just begyndt,
Da han saae mod sig ile
Sin Vogn, og modtog Mynt.

Man kan ei troe, hvad tales;
Een siger, Daler to,
Een, at ham tre betales
I Sølv. Hvem skal man troe?

For at oplyse Sagen,
Jeg har ei sparet Fliid;
Men spildt blev al Umagen
Og min kostbare Tid.

Det fik jeg dog udlusket
(Thi jeg er god Spion):
At de hans Vogn bekusked',
Ei angred min Kujon.

Nei tvertimod, han takked'
Og bukked' sig til Jord;
Og veed du, hvad han snakked'?
Hør Piesens egne Ord:

»Jag fodrar ingen Penning;
År flera Herrar her,
Som åka täks ä Vänning,
Min Vagn til Tienst då är.«

Moral.

Major! naar din Soldat vil ikke dandse,
Og du har ingen Pæl,
Du Klokkers Fart maae gierne standse,
Naar du betaler vel.

68

FYRSTEN OG FORBRYDEREN.

Din strenge Dom frygt ikke meer,
Naar han, som den afsagde, leer.

Den kolde Statsmand troer,
Straf for Forbrydelser bør aldrig eftergives,
Og at, hvo Liv forbrød, han bør aflives,
At paa Retfærdighed det Heles Vel beroer.
Jeg er ei Statsmand, skiønt lidt kold;
Men troer, det staaer i Fyrstens Vold,
I sieldent Fald, lidt Straffen at formilde.
Exempel læse skal De, som det læse vilde.

Det i en gammel Krønik stod
(Jeg troer, det staaer endnu), hvad jeg fortæller;
Men den omstændelig sig ei udlod,
Jeg derfor ikke heller.

Franciscus af Urbain (Gud kiender ham for Resten),
Regent i Syd, i Nord, i Østen eller Vesten -
Jeg fik ei vide, hvor;
Men nok, at han var from og stoer.
Franciscus af Urbain en Dødsdom underskrev,
Han nødig underskrev, men Loven han adlyder;
Thi Folkets Sikkerhed og hans det byder.
Regenten dømte D ø e, men Manden ønsked' Lev!
Den Dom, den Synder fik,
Ham meget nær til Hierte gik;
Just ei, fordi han Livet skulde miste,
Men kun, fordi han vidste,
At hans Familie til Skiendsel regnes vilde,
Om hængt han blev,
Og dette var hans Dorn.
Han ind med en Ansøgning kom,
Hvori han Fyrsten bad, han maatte dog formilde
En Dom, som efter ham
Hans Slægt, skiønt uforskyldt, forvolde vilde Skam.

Et Taarn der fandtes der,
Som vores runde Taarn, paa Gitterværket nær.
Han underdanigst bad, ham Vagt der maatte bringe,
Og derfra ned han vilde springe;
Han var til Døden vel bereed,
Kun ved hans Dødsfagon uskyldig Slægt ei leed.

69

Den Fyrste eiegod,
Den Naade ham tilstod.
Nu af en Hændelse Franciscus reed forbi
Det Sted, hvor Synderen fra Infamie
Stod netop i Begreb med arme Slægt at rædde.
Han tog et Løb, tog to, og tog det tredde.
Den Fyrste sagde saa: »Tre gange Løb at tage !
Hvi sprang du ei med eet? hvi dig omsonst umage?«
Den Synder derimod han sagde saa:
»Min Hals jeg gier derpaa,
At ei i fire Løb, ja ei i fem,
Det Spring vil lykkes Dem.
Kom, naadig Herre og probeer.«
Den gode Fyrste leer,
Og midt i paanødt Latter
Sig for lyksalig skatter,
Ved denne Leilighed at kunde Paaskud faae
Til Synderen at lade gaae.

Moral.

Den Fyrste, siger man, giør Vold mod Folkets Ret,
Som nogensinde Straf vil eftergive!
Det veed jeg ikke just: men dette tør jeg skrive !
Den Tigers Hierte har, som ei. undskylder det.

DEN DRUKNEDE.

Oculos in morte gravatos
- -- erexit.
Ovid.

Rom blev ei bygget paa en Dag.
I mange Aar og Dage
Man efterhaanden saae den meer og meer tiltage.
Saa gaaer det og med Videnskab og Srnag.
Den, Grunden lagde først, man billig meest bør hædre;
Dog troer jeg vist, lidt Roes han deele maae,
Med den, som kan hans Værk forbædre,
Og jeg i dette Skrift Forsøg vil giøre paa
At deele Roes med ham, som sadled' Havets.Bølg e.
Jeg praler ei; men kan ei dølge,
Jeg den vil agte for en Nar,
70 Som ikke mig den Ret vil vederfares lade,
At jeg min Formand overgaaet har.
Betænk ! jeg sadler en Najade.

Som man i salten Søe Havfruer finder,
Saa i den ferske man
Najader finde kan;
Og begge Slags er' som en Art Gudinder.
Det en Berætning er, som vist er overflødig
For den, som strax om Sagn hos Hedendom
Til Kundskab i sin Barndom kom;
Men andre kan den have nødig.

Jeg hviske vil,
Hør, Læser ! til:
Den Helt, jeg sadle laer Najaden, var en Fisker;
Hans Sadel var en Baad og denne vaade Møe,
Som sadlet blev, var simpelvæk en Søe.
Men ingen siig igien, min Herre! hvad jeg hvisker.

Han Sadel lykkelig fik lagt paa Nymphens Ryg,
Og reed i Rolighed og Mag et Stykke;
Men see; saa møder ham, til hans Ulykke,
En Bussemand.
(Jeg hvisker nok engang l
Det var en stærk Orkan.) '
Den Nymphe løber lybsk, som om hun havde Vinger,
Uagtet al sin Konst, han hende ikke tvinger;
Buggiorden sprang, den Rytter faldt
(Du har fuld Underretning alt,
Saa jeg behøver ei meer hviske),
Han faldt i Uvens Vold, det er blandt Fiske,
Som glade saae i deres Element
Forfædres grusom Morder sendt;

Men fra modsatte Bredde
Hans Uhæld Kamerater saae,
Som ikke længe sig betænkte paa
Den arme Fyr at redde.
Dem lykkedes at faae ham op;
Men som en livløs Krop.
Til næste Huus paa Land de Liget bragte.
(Nu maa du agte,
Det næste Huus en Smedde var)
Og Husets Folk strax Omhue bar
For at han skulde rullet blive.

71
72

Da han til Liv igien begyndte Tegn at give,
Han blev for Essen sat,
Og i en Døs saae op omsider,
Og raabte: »Ach! jeg seer, hvor det er med mig fat,
Jeg her for mine Synder lider.«
Ham talte til paa denne Viis en Kamerat:
»Tak Gud, din Abekat,
At du er kommen her!«
Den anden svarede: »Saa gale Folk kun snakker,
Og faaer jeg Lov, herfra jeg strax mig pakker.
Kan du ei see, din blinde Stær,
I hede Helvede vi begge er.«
»Siig ! kom du, som en Nar, til Lands ?«
»Jeg kom til Vands.«

Moral.

Jeg dog en Lærdom fandt, som kan gaae an til Nød,
At man kan leve op, skiønt man er næsten død.

TOUJOURS PERDRIX.

Forandringer, Forandringer
Sig ønsker alle og enhver.
En Walstrøm Jægermester
Et stærkt Beviis os gier derpaa.

(For at hans Vers jeg lidt lemlæster,
Det smukke Kiøn mig takke maae,
Og takker vist; thi man vil mafoi mene,
At vore Damer er' paa Jorden de meest pene.)

I Sverrig var en riig Baron,
En vittig, smuk, velskabt Person,
Hver Moder ønskde, gid min Svigersøn han blive !
Hver Datter, færdig stod, sit Hierte ham at give;
Men ingen vis han Hiertet gav,
Ei stadig Kierlighed han vilde vide af.
Han Hader var af Egtestanden,
Af Frygt for dit og dat i Panden.

Man Manden lidt undskylde maae,
Da man har dagligdags Beviis herpaa,
At slemme Ting kan hænde.

73

Den Hymens Gud blev saare vred.
Og til Cupido foer afsted.

Han sagde : »lille søde Ven l
Dybt ind i Brystet paa Baron N. N.
En kraftig Piil du sende!
Han længe mig foragtet har,
Og, reent ud sagt, har holdt mig for sin Nar.«
»Ja.« svarte vinget Dreng, »jeg gaaer nok ud i Morgen,
En Piil jeg skyder da i Brystet paa din Mand,
Saa Hymen selv den kun udtrække kan.
Han søge vil din Hielp, derfor er jeg dig Borgen.«

Glad Hymen gik, og Elskovs Gud
Holdt, hvad han lovede, og næste Dag gik ud.
Han skiød Baronen dybt. Strax heftig Brand og Pine
Han følede for en Blondine.

(Hver Skiønhed ufortalt,
Saa eiede Blondinen alt
I sin Person,
Som kunde Fyrster selv indtage,
End sige en Baron.)

Jeg vil ei alt for langt Historien uddrage.
Baronen efter Suk og mangen ydmyg Bøn
Sin Seiervinders Haand modtog til Løn,
Og Hiertet med, som hænder ikke gierne
Hos os moderne.

De levde sødt i fire Aar,
Stor Lykke nød, og større spaaer.

Voltaire os forsikrer, at til visse
Enhver Baron har sin Caprice. --
At hver Baron den har, jeg rømmer ham ei ind.
Men min Person til visse havde sin.
Trods alle Fruens Yndigheder,
Af hendes Terne han sig Kys udbeder,
Som strax ham nægtet blev.
Ved Penge han tilsidst saavidt dog Sagen drev,
At hun den Gunst, at kysse sig, ham under.
»Ah! Lise,« sagde han (thi Pigen hed te saa)
»Meer end min Frues Mund, Din sød at kysse paa
Jeg finder.« - »Det er ei for mig Vidunder,«
Var Lises Svar, »det har jeg hørt fortælle før,« -
»Af hvem?« - Jeg det ei sige tør« -
»Siig du kun frit, min kiønne Pige« -
74 »Ja, naar De Fruen det igien el vilde sige;
Thi ellers aldrig hun vil kysse meer
Vor Tiener Peer.«

SUPPLICANTERNE.

Marcus Antonius, om hvem jeg strax fortæller,
En Fyrste var, men hvor,
Derom min Author intet Ord
Os melder,
Og jeg mig finder høist nødsaget,
At lade Sagen uopdaget;
Thi min Historie og min Geographie,

Saa sagte mellem os, jeg dybt ei stikker i,
Og heller tie vil, end for min Læser lyve;
Men lad den Fugl nu flyve!

Til denne Herres Slot to Svenne sig begave.
En for at søge Levebrød,
Den anden Raad mod Nød
Og hungrig Mave.
Hans Forgemak de fandt, stod', mælende ei Ordet,
Og luurte paa, at Maven paa en vis Lakei
Til mere Mad og Viin snart skulde sige nei,
Og han spadsere ud fra Bordet.

Saa skiødesløs, som før er sagt,
Sig føromtalte Author viser,
Jeg en Nøiagtighed dog hos ham priser,
Thi hvad de Svenne heed', han har for Dagen lagt:
Den ene hedte Stik, den Tiggers Navn var Christen.
Stik holdt i høire Haand en Pung.
(O ! gid jeg havde en saa tung!
Jeg øverst da maaskee og engang kom paa Listen.)

Den Herre vilde Vei igiennem Salen tage
Til Haven, da han havde spiist;
Stik ved sig selv udstønned' denne Klage:
Ach, den er kommen først, som burde komme sidst! -
Suk ikke, Stik! det bliver got endnu;
Thi hiulpen Christen blier, og hiulpen bliver du.
Dem Marcus bliver vaer, og standser.
75 Forvirret Stik ei sandser,
Han med sin Pung i Haanden stod,
Og til at tale han endnu ei havde Mod.
Min Tigger talte først om Nød og Jammer,
Om nøgne Børn og tomme Spisekammer,
Om tusind tusindfold igien.*)
Dog stop med Tiggersang. Hvem kiender vel ei den?
Langt meere blev af Christen siungen,
Men Fyrsten stirrede paa Stik og Pungen.
Han hen til Fyren gik,
Og spurgte, hvi han her med Pung i Haanden gik.
Han svared skiælvende, han havde lovet den
Til hans Lakei, som lovede igien
Det Embede, han søgte, ham at skaffe;
Bad naadig Fyrste sig ei straffe!
Den Herre smilende ham saa tiltaler:
»Ret til din Pung har jeg,
Og ikke min Lakei.
Han intet give kan, naar ikke jeg befaler.
I hvad du kiøbe vil, kiøb det af Eiermanden,
Thi kiøber du af nogen anden,
Saa ere,« sagde han, og loe,
»Du Hæler og han Tyv, og Skurker begge to.«
»O!« ønsked Stik, forfærdet og confus,
»Gid jeg slap vel af dette Huus!«
»Hør !« blev hiin ved, »Betienningen er din;
Men Pungen min,
Og over mit jeg raader.
Min Ret til den jeg giver denne Staader.«
Han den af S t i k modtog,
Og skaade sig**) for Fryd, som den, der ei var klog.
Kort sagt: De ginge glade begge.
Nu vil vi en Moral tillegge.

Moral.

Kiøb aldrig af Lakeier,
Hvad ingentid de eier:
Du aldrig dig indbilde bør,
Een Svale Sommer giør.
Stik slap ret godt; men stoel ei paa,
©et dig gaaer ligesaa.

* *

76

STELLA.

I.

»Hvad giør Vildtydsken ei for Penge?«
Saa raabte tvende taabelige Drenge,
Da de fik see for første Gang
Et broget FøL Mærk det, og hør min Sang! -
(Jeg kun skrubhøvlet har min Stiil.
Det gaaer saa langsomt med en Fiil.
Du, som best lide kan lidt ømt og flint i Talen,
Henvend dig til Originalen;
Jeg er alleneste en Slags Kopie; -
Og hermed er det Snak forbi.)

En kiek, elskværdig Krigens Mand
Blev kiendt med en elskværdig Frøken.
Man uden Algebra og Brøken,
Hvad Facit blev, udregne kan.
De elskte, det er ligefrem,
Og Mariagen mellem dem,
Ja Dagen dertil var berammet;
Men Skiæbnen var heel uforskammet.
Stop, gunstig Læser! her jeg stopper.
Der i Qvarteer laae Hielpe-Tropper,
For at undsætte allieret Land,
Og mellem disse var min Mand.
Til Lykke, til Ulykke meer,
Tæt ved den Skiønnes Huus han fik Qvarteer.
De med hinanden blev bekiendte,
Og, som jeg før har sagt, af lige Lue brændte.

Om Aftenen før Brøllups-Dag
Lod hendes Moder invitere
Sin Datters Elsker at soupere;
Han kom, det er en trolig Sag.
De spiste lidt, de drak, og kyste.
Snart ventet Paradisisk Lyst
Som Ild i deres Øine lyste.
For trangt for Elskov [var] deres Bryst.
Tilsidst den gamle fromme Moder

Dem for sit Selskab giorde frie;
Hun gik til Sengs mod Klokken Tie,
Som gierne er de gamles Noder.
Hun gik. Hr. Urian gik ikke.
77 Han vidste sig saa vel at skikke,
At ham tillodes af hans Skat
At blive fra Qvarteer den Nat.

Hvor blev han da? - Spurgt hen i Taaget.
Maaskee hos gamle Moer han sov?
Maaskee gik hen i næste Skov?
Hvad Spørgsmaal! skammer Jer dog noget'

De giorde meere, end de burde,
Dog dette dem undskylde turde,
At Nat og Viin og Kierlighed
Er farlig Kram at drages med.
Jeg en Undskyldning lægger til,
Sophistisk lidt, om man saa vil,
Men, Advocat for faldne Næste,
Jeg til hans Forsvar giør mit Beste:
De vidste hvad de Hymen skyldte,
Og af rosværdig Ivrighed
At giøre deres Skyldighed
De end for Tiden den opfyldte.

Hvor var det dog en herlig Ting,
Om og den Ild, som dem antændte,
Hos hver for alle Livets Pligter brændte!
Men jeg faer alt forvidt omkring.

Jeg beder Læseren mig Resten creditere I
Han derom læse skal i Nr. 16*) meere.

Moral.

Naar af at rime du er kied,
Hr. Rimer, giør som jeg, læg Pennen ned I

II.

Jeg skylder, Læser! Dig en Kompliment,
Maaskee en Afbigt eller saa omtrent,
For lidt for Skillingen i Nummer femten,
Og det var saare nær, jeg havde glemt 'en;
Thi min Hukommelse er kort.
Tilgiv mig, og modtag paa dette Blad Transport;
Deri behag at tage din Regres

*) 78

For Nummer femtens alt for faae Fadaiser.
(Fadaiser - siig jeg løi, for Guds Skyld! kiere Læser)
Men det er Tid, jeg læsser af mit Læs.

De glade saae den ønskte Dag,
Som evig skulde dem forbinde;
Men Skiæbnen andet fik i Sinde.
Alarm ! Alarm ! Saa lyder Trommeslag.
Uventet fiendtlig Trop mod dem marscherte an;
De giestede dem helst i deres eget Land.
Thi, efter Fiendens Krigs-Raads Domme,
Best vores Ankomst var at forekomme.

Vor Helt kun Tid et Øieblik
At tage Afsked med sin Doris fik.
Besvimet efterlod han Bruden,
Og fløi derhen, hvor han af Mars var buden.
Ham Æren bød ei længer her at blive,
Til Husets Folk han maatte overgive
At bære Omsorg for hans Glut;
Det var det yderste Minut. -

Vor Doris kom til Liv - jeg vil ei Hierter saare.
Om meer Besvimelse, om Hulken, Suk og Taare
Her var Anledning nok at skrive ynkelig,
Saa Læseren saasnart ei skulle komme sig.

Men skiønt jeg Rimer er (hør, Læser, noget Nyt,)
Saa har jeg dog et eiegodt Gemyt,
Og for, par Compagnie, at hulke, sukke, daane,
Jeg gierne vil Medchristen skaane.
Men til min Helt. Han tapper var,
Og tappre var' hans Brødre.
At Sværdet de omsonst ei bar',
Bedrøvede saa mange Mødre.
De Fienden saa langt bortjog,
At i hans eget Land tilsidst de Leir opslog.
Der Hæren hvilte sig, for paa en frisk at myrde,
Træt af at slaae ihiel, og træt af Vaabens Byrde;
Vor Helt dog allersidst. - Han først maae have skrevet
Til kielne, spæde Doris Brev.
Med Blod bestænkte Haand han skrev,
For kort, til den at toe, ham Tiden nu var blevet.

Hvad der i Brevet stod, det veed jeg meget vel;
Men hvad i. Billetdoux skal staae, min Herre!
Det veed i vores Tid, desværre!
79 En tolv Aars gammel Bagatel.
Nok, hvad der burde staae, stod der,
Og jeg fortæller ei, hvad vides af enhver.

Moral.

Lad aldrig, skiønne Læserinde!
Din sikkerste Formodning blinde.
Troe mig, den Møe giør immer best,
Som aldrig elsker uden Præst.

III.

Sunt in amore dolores.

Som sagt: den Herre skrev;
Men Svaret udeblev.
Og hører nu Aarsagen:
I Doris Yndighed en Fetter var indtagen,
Og, i vor Krigers Vold, den Skat, han lurte paa,
Med skele Øine saae.
Man slutte kan, om det ham voldte Harm
At høre Trommen slaae Allarm.
Han strax besluttede, Rivalen ud at stikke,
Strax talte Doris til, men Doris hørte ikke:
Han giorde sig en Plan. Trods adlet Blod, trods Hielm
Han lagde Planen som en Skielm.
Han underfundig vidste
Rivalens Brev til sig at liste;
Saasnart som det opsnappet var,
Et Brev han digtede, og det til Doris bar.
Der, I en Ukiendtes Navn, han lader være skrevet,
At Doris's Elsker var i første Træfning blevet.

Tyran ! (Skiønt jeg vil neppe mene,
Der findes en, haard nok, at male denne Scene)
Jeg laaner dig min Pen, tag den, og skriv,
Hvad jeg kan ikke skrive,
Hvor mange bestialske Furier
Dens ømme Hierte sønderrive,
Som troer, at alt, hvad hun har kiær,
Nu meer ei er.

Forræderen et andet Brev opsetter
Til vores Helt, hvori han ham beretter,
Hans Bortgang var for haardt et Stød
For Doris, som af Sorg var død.
80 Ved denne Tidende hvor Manden bar sig ad,
Jeg ikke tænke paa, langt mindre skrive "gad.
Kort sagt, han lover Mars, og holder, hvad han lover.
Hvor største Farer var, at vove sig i dem.

Saa tapper er og jeg; Thi det er ligefrem,
Den, som forhadte Liv kun vover, intet vover.
Hvad, tvertimod, han har at frygte for,
Er, at han levende af Slaget gaaer,
Og hvad han frygtede, just hændte min Person.
Hans Kamerater saae i ham den første Prøve
Paa, at man være kan mod farlig Fiende Løve
Og uden Fiende stor Kujon;
Thi Græmmelse indtog det feige Hierte.
Men hør, hvad endnu meer forøgede hans Smerte.
Han Hænder vreed, og i sit Raserie
Han raabte: »vi faae Fred; jeg med er Skyld deri.
Fordømt den Tapperhed, som de og jeg udviste «
Han ingen Tid var feig, hans Mod hver Landsmand priste.
Men med Forlov, min Helt! du irrer slemt deri,
At Navn af Tapperhed du skiænker Raserie.
Imellem os saa sagte talt,
Der i hans Adfærd blandte sig lidt galt;
Thi han fra samme Dag blev Hovedsvimmel,
Som han fik Brev, hans Skat bortbytted' Jord med Himmel.
Han kunde skudt sig selv ihiel,
Men han var Kristen Mand. Forstaaer du vel?

Jeg har gientaget tit, at der er visse Scener,
Som jeg ei male tør,
Og du tilgiver mig, jeg mener,
Om jeg det tiere ei giør,
Men ligefrem gaaer ind i Sagen. -

Han følte Helveds Qval om Natten og om Dagen.

Ifald du sover ind ved denne Bagatel,
Jeg næste Gang skal vække dig. Sov vel I

Moral.

Naar du mit Blad i Haanden tager,
Du enten sover eller leer,
Hvad kan du ønske meer?
Af tvende gode Ting, vælg, hvilken dig behager.

81

IV.

Han reent hensvandt, han levende var død. -
Om Krig I fremmed Land tilsidst han hørte tale,
Strax vognede han op, som af en Dvale;
Han tænkte, Skiæbnen nu en Leilighed ham bød
At komme til hexfra at flytte,
Og kummerfulde Liv mod æret Død at bytte.
Men efter gammel Ord det altid gaaer,
At Mennesken han spaaer,
Men een allene raaer.
Saa gik det her. - Han gaaer i Krig,
Og Døden for ham gik, - nei jeg fortaler mig;
Den foer afsted i stærkeste Galop,
Saa Helten kunde ei den løbe op.
At tale i en Stiil, som er lidt mere tam,
Han slog for Fode ned, men ingen ramte ham.
Og for at være kort; thi kort at være
Man allerbest af mig kan lære:
(Ja mangen haver meent, jeg Korthed drev for vidt,
Og at Vot' Serviteur ham ofte gav for lidt
For Kaabret eller Sølvet sit,
Men hvo, som mener saa, kun give Hdt Credit.)
Jeg meer vidtløftigen om Korthed kunde skrive;
Men Helten venter mig - Han blev i Live,
Og gik uskadt fra mangen blodig Dands,
Og hver gang vandt nye Seierskrands.
Frue Fama om i Verden fløi,
Fortalte Hedning, Kristen, Tyrk, Mahomedan,
At stor og seierriig var vores Mand.
Hun den gang ikke løi.
Jeg lyver ikke heller,
Naar jeg forteller,
At Heltens Sorg det lindrede,
Tilbedet næsten sig af hver at see.
Men Skiæbnen Lægedom til Helten havde giemt,
Hvorved al Sorrig blev paa engang glemt.
De Herrer, hvad det var, nu allerede giette
(Hvem skulde ikke giette dette?).
For da at vise mig, som jeg nys sagde, kort,

En Skiønhed stial ham Hiertet bort.
Hun var af Himmelen heel rigelig velsignet.
I Smukhed og i Dyd hun Doris lignet,
Som Hig en Draabe Vand den anden er,
At sige paa Skavanken nær,
Som denne før sin Dyd lod lide,
Som de af Nr. 15 vide.
82 Han hende saae og studsede,
Igien han troede Doris see.
Jeg springer reent forbi
Alt Frierfias og Lapperie.
Nok at de gifte bleve,
Og glade Dagene fordreve,
Og levede i deres Seng
Som Koe i grønnen Eng.
Monarken bød den unge Mand,
Som General, i fremmed Land
Hans og hans Riges Ret håndhæve,
Og Blod for øvet Vold at kræve.
Han Afskeed tog med den, som følte meest hans Savn,
Og reiste saa i Herrens Navn.
Jeg ynsker dig sædvanlig Lykke,
Min kiereste Hr. General!
Gid snart igien vi see din Excellence,
Og tryg for Overfald vort Riges Grændse.
Men nu en liden Bidd Moral!

Moral.

Til sidst Materien du meer ei røre gad,
Naar du til Stof taer i dit Ugeblad
Historier, som er for lange.
Den gang jeg giorde det, men stop for flere gange.

V.

For Ubestandighed fik Lykken tit Skamflikker,
Hun ei forbædret blev ved dem.
Slaae Vand paa Gaas sig kun for Poge skikker,
Og jeg er ingen Pog - dermed til Sagen frem !
Han mod en øvet Krigshær drog,
Som kiæk ham Spidsen byde torde,
Den samme, som tilforn han giorde
Ved blodig Underviisning klog.
En Lykke, at han selv nu klogere var bleven;
Thi, hvis Fortvivlelse, som før, ham havde dreven,
Han havde naaet sit Fordums Maal, sin Død;
Men nu nye Kierlighed de første Lænker brød,
Som fængslet holdte før Fornuften.
Kort: Sorg for Doris's Tab var gaaet op i Luften.
(Gid Læser ! din og min var gaaet med!)

Men lader Krigeren nu slaaes i Fred.
Om Læserne imidlertiid mig spørge,

83 Om Doris paa sin Kant og holdte op at sørge ?
Saa svarer jeg
N e i.
Hun græd i Nætter, græd i Dage.
Selv hendes største Trøst var hendes største Plage,
Og det var hendes Søn. »Du bøde skal, mit Barn!«
Hun sagde tit, »fordi din Moder var et Skarn.«
Hun mod sig selv var haard, som Pmitenter sømmer;
Men, Læser! jeg saa strængt ei hende dømmer.
Vide
Vort Nummer femtens siette Side.*)
Den Søn var nu alt tretten Aar,
Og lignede sin Fader paa et Haar.
Hvem Drængens Fader var, behøves ei at sige.
Til Doris Bye en Krigsmand kom,
Som i en Trefning var sat ud af Stand at krige,
Han, Byen rundt, fortalte om,
Hvor stor og tapper var hans General,
Og at han selv i Feldt var ei saa gal.
Engang da Doris's Søn af Skolen gik,
Sergeanten Øie paa ham fik;
(Han var Sergeant)
Han løber til ham hen, med venstre Arm ham kryster,
(Den høire Fienden fra ham vandt)
Saa Drængens Indvold ryster.
»Nu kan jeg hilse ham fra hans Papa«
»Jeg ingen Fader har,« faldt Drængen ind i Talen.
»Han var endogsaa død,
Før jeg blev fød.«
»Han er,« saa bandte han, »en Søn af Generalen,
Og den, ham sagde død, han er en Svinehund.«
»Jeg haver hørt det af min Moders egen Mund.«
»Ja, Junker! naar saa er, saa vil jeg tage
Min Svinehund tilbage;
Men har han anden Faer end som min General,
Saa lyver Junkers Fies, hvis ei, saa er jeg gal.
Maae jeg vel spørge, Deres Frue Mama,
Boer hun vel langt herfra?«
»Nei, men hun aldrig taer imod Visiter.«
»Saa,« svarede Sergeanten bitter,
»Saa kan hun lade være,
Jeg ellers troer, at Tidender fra Mand
Bør være vakker Kone Mære;
Men her er nok en sær Beskaffenhed.
Ja Kone er og Kone to, man veed.«

*) 84

Han vendte sig med haant »Adieus«
Og sagde ved sig selv: »Snavs baade Moer og Knøs U
Og hermed vi Sergeanten vil qvitere;
Vi faaer ei see ham meere.
Da Moderen af Junker blev fortalt
Alt hvad ham nys Sergeanten sagde,
(Han tog ei fra og ei tillagde)
Hun ved den Tidende i dybe Tanker faldt,
Og for at løse op sig vigtige Maaskeer,
Hun skikked hurtig Speider ud,
Som skulde hende bringe Bud,
Om denne General, som reiste sig Trofeer
Ved hvert et Fied, den samme var,
Som før i hendes Bye kun Navn af Oberst bar,
Og tæt ved hendes Huus laae i Qvarteer.

Jeg kan saa sant!
Ei skrive meer

For denne gang.
Adieu so lang.

VI.

Der gik ti Uger hen,
Før vores Speider kom igien.
Der kunde have gaaet flere
For Speidere, som vil spadsere,
Men denne agede i Trav,
Og ved Tilbagekomst en Efterretning gav,
Som fuldt forsikrer vor halvveis-Madame
Derpaa, at denne General
Just netop er den samme,
Som lystred' Trommelyd, for begge saa fatal.
At Manden heder Benter
(Man burde før nok vidst hans Navn),
At hiem man snart ham venter;
Thi han har sluttet Fred til Kongens og til Landets Gavn.
Og at han boer, -
Jeg husker nu ei hvor. -
Hun sagde: »kom med mig, jeg vil ham søge op.« -
Den Kammerpige sagde: Top !
(Top ! siger
Gemeenlig alle Kammerpiger
Til Forslag om at gaae paa Eventyrer
For at opstøve friske Fyrer.)
De kortest Vei til Mandens Boepæl tog,
85 Cupido Vognen drog,
Og Venus selv skiød efter.
Det er (for ei at friste Lægmands Kræfter)
Med andre Ord:
De hurtig foer.
Den halve Vei de havde lagt tilbage;
De i et Herberg gik Forfriskning sig at tage.
Der blive de saa stoer en Skiønhed var,
At Doris i sit Speil kun Magen skuet har.

Dem, som i Ungdom blev dum Blyeheds Træk afslebne,
Man aldrig fandt i Fremmeds Omgang knebne.
Maaskee Opdragelsen, maaskee lidt Sympathie
Var Aarsag i,
At disse to kom i fortroligt Maskepie.
Nok er det, at de kom.
Som sagt, det alfarveis Bekiendtskab
Steeg snart til varmest Venskab.
Den Fremmede strax spurgte om,
Hvor hen i Landet hun sig agted'.
Hun svarede: »til Byen N.« -
»Der, Gud skee lov! skal jeg og hen,
Til den min Fuhrmand just er fragtet
Den hele Vei! hvor kunde jeg mig vente sligt ?
Et Reise-Sælskab saa behageligt!
Jeg nylig har besøgt en Tante,
Og venter nu snart hiem min Mand
Fra fremmed Land,
Hvor Fienden ham, han Fienden bandte,
Men han tilsidst derfra med Ære kom.
Tør jeg Madamen spørge om,
Hvorledes De bør tituleres,

Og om det vakre Barn er Deres?
Det ligner overmaade den,
Som er min allerbeste Ven.«
»Madam, det er mit Barn - meer kan jeg ikke svare.
Mit Navn jeg siger ei.
For flere Spørgsmaal De mig spare -
De skal, jeg troer, paa denne Vei erfare,
At Deres Venskab jeg uværdig ikke er.«
Nu gietter nok enhver,
Den Fremmede var Benters Dame,
Og det er sandt.
Engang de Byen maatte ramme,
Og der en stor Anledning fandt
Til meer fortroelige at blive. -
Fuld Efterretning Doris maatte give
86 Om alt, hvad hende hendet var,
Og om ved hvem hun Modernavnet bar.
»Bevare Gud ! det er min Mand !«
Saa raabte den bestyrste Dame,
Og i det samme
Indtræder han.

VII

Der er i Verden et Uhyre,
Som stopper halvveis tit Geniets Fyre,
At sige dem, som er for smaae
Til noget Stort og Nyt at finde paa;
Det er Sandsynlighed.
De som Opvartning giør i hendes Tempel,
(Jeg siger hendes, thi hun er Madam,
Og kræsen, capricieus som Skam!)
Forsikre for Exempel,
Hun sielden kiendes ved,
Og næsten aldrig sætte vil sit Stempel
Paa hvad der forevises Publicum,
Og neppe hænde kan hver Seculum.
I Synderlighed den som skriver for Theatret,
Af hende blir kalfatret,
Og saa af hendes værdige Consorter,
De kritiske Cohorter.
Du som skrev Stella, du en Galdefeber skrev
For hende,
Som meer tiltog, jo meer af Landsmænd rost du blev.
Din Hensigt med din løierlige Ende
Var, om jeg gietter ret,
Du syntes, Folk, som længe havde grædt
Ved din saa rørende Historie,
Behøvede Husvalelse,
Derfor ved Slutningen du tvang dem til at lee.
Jeg synes, Læser, du istemmer Fordums Sang:
Ak! vee mit eene Knæe! den Indgang var for lang.

Fra min Original jeg gaaer da lidt afsides,
Thi kun af ham maae ikke vides,
Jeg laaner af hans Kram.
Hans Tøi kun taaler lidt at slide paa,
Og det vist vilde ærgre ham,
Ifald han mig det bruge saae.

»- Og i det samme indtræder han.«
Enhver sig forestille kan,
87 Hvad der nu laae for Pokkers Huus,
Og at strax, efter Tugt og Orden,
De Damer faldt til Jorden,
Og Generalen stod bleg og confus,
Men at han ogsaa efter Tugt og Orden
Til sidst dem reiste op fra Jorden.
(Jeg kalder Gulvet Jord,
Du vil dog ei, jeg veie skal hvert Ord?)
Gid Himlen dig og mig forskaane
For at see Dyden daane,
Men naar den vogner op, at høre paa dens Skrig,
Den først og fremst derfra bevare dig og mig!
Blot af Indbildningen vi Dødsens Angest føle. -
Men det for længe er at nøle.

Du nylig græd, nu skal du lee : -
En Kone havde han, og dertil Een giør tre.

Hvad giør dog Tydsken ei for Penge ? -
Farvel saalænge!

Moral.

Naar i dit Skuespil ei Knuden løses kan,
Da gielder det at vise dig som Mand,
Da hæv dig over feige Mængde,
Og naar dit Stykke har behørig Længde,
Hug over Hæk den gordianske Knude,
At Stykket i betids kan være ude,
Og viis, at du og vove tør,
Hvad Alexander voved' før!

DEN FROMME BEKIENDER.

En fornem Herre, from, men ikke super-klog,
Til Tiener fik et stakkels Fiog.
De andre Herrens Domestikker
Strax mærke, at han dybt ei stikker,
Og, gik i Huset noget galt,
Paa Jørgen Skylden faldt.
Hans Herre, maa man vide,
Usandhed aldrig kunde lide,
Men havde siælden Mod
At straffe Feil, som man fortrydende tilstod.
88 I Førstningen var Jørgen ikke vant,
At man for Uret ham beskyldte;
Og sagde plat, at det var ikke sandt.
Men alle Husets Folks gientagne Klagemaal
Den Herres Øren fyldte,

Og hvad blev Virkningen derav?
Han Ordre gav:
Man skulde prygle ham, til han bekiendte.
Tre gange dette Jørgen hændte,
Thi alle gode Ting er tre.
Han siden blev lidt klogere,
Han tænkte saa: ti Stokkeprygl i Gaaer,
Maaskee i Morgen tyve,
Jeg aldrig det udstaaer.
Jeg heller paa mig selv vil lyve.
Han løi, og fandt sig meget vel derved,
For Herren faldt paa Knæ, og bad ham sig tilgive,
Endskiønt han vidste ei den ringeste Beskeed
Om, hvad han bad ham sig tilgive,
Nok at han var beskyldt, det var alt, hvad han vidste.
Pardon for fremmed Synd han stedse fik,
Og syntes, Tingen herlig gik.
(Og sandt at sige, han heri var ikke gal).
Eet hendte ham dog paa det sidste:
Den naadig Herres Fru Gemahl
Laae i Begreb med at formere
Sit Huses Arvinger, og giøre dem een fleere.
(At de formere dem med to*
Bør man om store Fruer ikke troe.)
Snart Jørgen faaer at vide,
Hvori den Hovedting bestaaer.
»Nu,« sagde han, »igien jeg Skylden faaer.«
Han saae sin Herre Hænder vride,
Han gik til ham, og faldt paa begge Knæe:
»Tilgiv, o Herre, dog et usselt Kræe!
Tilgiv dog Skarnet,
Som Fader er til Barnet!« -
»Er jeg et Skarn?« - »Nei, det er jeg.« -
»Nu bli'r han mig for slem, gaae Slyngel, gaae din Vei!
Kom Erik, jag ham paa min Port!«

Moral.

Det siger min Moral,
Dass Jürgen komt nicht allemahl
Durch seine Dumheit fort.

89

SMEDEN OG BAGEREN.

Der var en liden Bye, i Byen var en Smed,
Som farlig var, naar han blev vred.
Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faae,
Jeg ingen har, det gaae
Min Læser ligesaa!)

Til Uhæld for dem begge to
De træffes i en Kroe.
De drak (jeg selv i Kroe vil drikke;
For andet kommer jeg der ikke.
Anmærk dog, Læser! dette:
Jeg immer gaaer paa de honette.)
Som sagt, de drak,'
Og efter mange Skieldsord, hidsigt Snak,
Slaaer Smeden Fienden paa Planeten.
Saa stærkt var dette Slag,
At han saae ikke Dag,
Og har ei siden seet'en.

Strax i Arrest blev Smeden sat.
En Feldskiær faaer den Døde fat
Og om en voldsom Død Attest hensender.
Den Mordere forhøres og bekiender.
Hans Haab var, at han skulle hisset gaae,
Og der Forladelse af sin Modstander faae.
Men hør nu Løier! netop Dagen,
Før Dom skal gaae i Sagen,
Fremtriner fire Borgere
For Dommeren; den mest veltalende
Ham saa tiltalede:

»Velviseste!
Vi veed, paa Byens Vel De altid see;
Men Byens Vel beroer derpaa,
At vi vor Smed igien maae faae.
Hans Død opvækker jo dog ei den Døde?
Vi aldrig faaer igien saa duelig en Mand.
For hans Forbrydelse vi alt for grusomt bøde,
Om han ei hielpes kan.« -
»Betænk dog, kiere Ven! der Liv for Liv maae bødes.« -
»Her boer en arm udlevet Bager,
Som Pokker snart desuden tager.
Vi har jo to, om man den ældste tog af dem ?
Saa blev jo Liv for Liv betalt.« -
90 »Ja,« sagde Dommeren, »det Indfald var ei galt.
Jeg Sagen at opsette nødes;
Thi i saa vigtigt Fald man maae sig vel betænke,
Gid vores Smed jeg Livet kunde skienke !
Farvel godt Folk! jeg giør alt, hvad jeg kan.« -
»Farvel vel vise Mand!« -

Han bladrer i sin Lov omhyggelig;
Men finder intet der for sig,
Hvorved forbuden er, for Smed at rette Bager;
Han sin Beslutning tager,
Og saa afsiger denne Dom:
(Hvem, som vil høre den, han kom!)
»Vel er Grovsmeden Jens
For al Undskyldning læns,
Og her for Retten selv bekiendte,
Han Anders Pedersen til Evigheden sendte;
Men da i vores Bye en Smed vi ikkun have,
Jeg maatte være reent af Lave,
Ifald jeg vilde see ham død.
Men her er to, som bager Brød.«

»Thi kiender jeg for Ret:
Den ældste Bager skal undgielde det,
Og for det skedte Mord med Liv for Liv bør bøde,
Til velfortiente Straf for sig
Og ligesindede til Afskye og til Skræk«

Den Bager græd Guds jammerlig,

Da man ham førte væk.

Moral.

Beredt til Døden altid vær !
Den kommer, naar du mindst den tænker nær.

DEN SANDE DRØM.

Effodiuntur op es, irritamenta malorum.

Der var tre friske Fyrer,
Som søgte Eventyrer;
Thi Nød og Ladhed jaged' dem
Fra fattig Hiem.
91
92 De gik en Fierdingvei til Fods;
Da mødte dem en Flod.
De i en Maade stoed,
Da de saae ingen Baad.
Her dyre vare gode Raad.
For dem var Bagatel at røve
En andens Gods.
Dog at fortælle det vi ei behøve.
Men her var intet Gods. Tilsidst faaer Jesper Øie
(Den ene hedte saa)
Paa Baad, som noget henne laae.
Han raabte hoppende og kaad:
»Hei ! Funtus ! Folk I nu seer jeg Baad.«

Men jeg at sige har forglemt,
At Reisen var bestemt
Til Rigets Hovedstad.
(De store Stæder har, jeg veed ei hvad,
Som Skiælmen gierne lide gad.)

De ikke sene var i deres Gang,
I Baaden sprang,
Trak Dræggen op.
(Saa kaldes, efter mine Tanker,
De Baades Anker.
Nu vel! det være kan det samme,
Om rette Navn jeg ikke skulde ramme.)

De roede saa, at Hesten i Gallop
Dem skulde maattet give efter.
De ^alt for stærkt anspendte deres Kræfter.
De snart blev ud af Stand
(Saa gaaer det dem, som alt for heftig ile)
Til Stad at naae; de søgte nærmest;Land
For matte Lemmer der at hvile.

De en udgravet Høi strax^ved Ankomsten fandt,
Og i den Høi saa tungt et:Skrin,
At alle ønskede: O ! gid den Skat var min!
To af dem dumme var' som Fisk,
Men Jesper var polisk.
Der taltes om tre lige Dele;
Men Jesper lurede lumsk paa det Hele.
»Hør,« sagde han, »det Skrin, vi fandt,
Tilhører den, som drømmer sandt!
Vi dog anvende maa en liden Stund,
Til Vederqvægelse at tage os en Blund.
Om alle tre vi Sandhed drømme,
93 Har Skiæbnen vildet dømme
Hver af os til en lige Part.«
De to samtykte snart.
De tænkte saa:
»Det kan man nok indgaae;
Hvad vi har drømt, har ingen kundet høre.
Man let kan sande Drømme giøre.«

Paa Bredden de, i Baaden Jesper laae.

En Times Tid gik der nok hen,
Før de omtalte to opvaagnede igien.
De vilde strax en Sammenligning giøre.
For sandest Drøm at høre.
Den ene havde drømt, at hvidt var ikke sort.
Den anden: Vinteren drev Sommer bort.
De nu min Jesper savne,
Og Baaden med.
Fra Landet fire Favne
Han havde kastet Anker ned
Og laae i Roelighed
Der Skrinet at opdirke.
De andres Skiældsord ei, og ei Forbandelser
Paa trygge Jesper virke.'
Han trolig blev Arbeidet ved.
Han raabte kun i Land: »min Drøm er nok den rette,
Jeg drømte, jeg bortførte dette«
(Og viiste dem sit Skrin),
»Min Drøm er slagen artig ind.«
Omsider Skrinet aabnet er,
Og Jesper fandt, hvad I knap mene,
Sex vakre Kampestene.
Slig Seddel laae derved: Herr Finder ! med Forlov,
Du er, hvad før jeg var,
Som grov,
En Nar.

PRUTNINGEN.

Den Vilde haver havt til Lov
Kun sin Natur,
Den var saa vild, som han, og puur;
Hos ham ei Tyverie blev nævnet og ei Rov.
94 Hvor hver til alt har lige Ret;
Hvo stærkest er, erholder det,

Han troer, han kan behøve.
Han taer med Magt, han dog ei siges kan at røve.
Hvad han erobret har, med Ret han kalder sit;
Men er du stærkere, og er med Lysten
Hans Gods at faae, saa er det dit
Fra Øjeblikket af, at du har vundet Dysten.

Her gaaer det vel bedrøveligen til;
Men Vildes Tid jeg ei tilbage ønske vil;
Fordi jeg levede da vist nok endnu værre,
Thi jeg er svag, o Herre!
Men kiender mangen stærk, skiønt sulten Goliath,
Som blant de Vilde nok gad være sat.

Men nu til vore bedre Sæder.
Vor Lov ei end den fattigste tilstæder,
Sin Næstes tunge Pung at gribe i.
Det faaer strax Navn af Tyveri,
Og er det kiendt for grovt, saa "veed den søde Gud,
Man Straffen ei kan holde ud.
Det kunde heller ikke den, som jeg nu mælder om.
Han vovede saa dybt og tit at gribe,
At han fik saadan Dom:
Hamp skal hans Hals indknibe.
(Hr. Læser! Notabene,
Jeg fuldt og fast tør mene,
Den Dommer lidt poetisk var,
Thi Snæv deraf hans Dom vist har.)

Kort: Hamp dens Hals indkneb,
Som dybt og tit i Pungen greb.

Nu tænker nok enhver om mig: du arme Synder I
Dit Stykke alt er endt, dit Blad ei fyldes heelt.
Men weitgefehlt.
Nu Piesen først begynder.

Den Tyv, som blev, som mældt, fordømt i Poesie,
I Prosa man opklynger;
Thi ved slig Leilighed ei Mestermanden synger.
Han under Arbeid' sang maaskee, den Tømmermand,
Som bragte Bygningen i Stand,
Hvis Tag var saa fatalt,
I øvrigt luftig overalt.
Snart alting var forbi;
95 Den Ting, som Tyven hængte i,
Betalt den Tømmermand forlanger.
Bormester med ham pranger.*)
»Tør I forlange vel
En saadan Sum for saadan Bagatel ?«
»Velbaarneste Bormester!
Naar Træet er betalt, mig knap en Daler rester.«
»Ja reste her og reste der!
Jeg veed hos Haandverksfolk hvorledes Brugen er.
Mod Afslag af to femte Dele,
De faaer endda ret godt betalt det hele.«
»Skal mig den Ære vederfare,
(Bevar os fra en Ting saa slem!)
At bygge nogentid en saadan Ting til Dem,
Jeg Boet mindste Døit ei kunde spare.
Kan De nu selv indsee,
Jeg taer det paa det knappeste.«

Moral.

For Galger aldrig meer du fordre maae af Næster,
End hvad du fordre vil for Dito til Bormester.

SANCT SEBASTIAN.

Qvæ quibus antiferam?

Hver Konstner har sit Sprog,
Hvorpaa Ukyndighed ei bliver klog.
En Billedhugger og en Maler
For Mængden tit det Labelænske**) taler;
Og et Beviis derpaa
Vi strax vil faae. -

Krig, allermeest Krig i Religionen,
For Landet farlig er.

En Landsbye laae Paris paa fire Mile nær,
Den hellige Sebastian for samme var Patronen.

* * 96

De saa benævnte Hugenotter
I en indbyrdes Krig
For Arm og Hoved denne blotter.
(Det var en Daarlighed, som ingen giorde rig.
Jeg elsker Fred,
Og synes, Krig er altid Daarlighed.
Maaskee, jeg syntes Krig var meere herlig,
Ifald jeg var saa kiek, som jeg vil være ærlig.)

Men nu igien til Sanct Sebastian.
Til Byen kom en vakker Præstemand;
Sin Menighed den Mand tiltalte saa:
»Et Indskud, Børn! hver af os giøre maae,
For i Paris at faae af Træe en smuk Person,
I Stedet for vor nu lemlæstede Patron;
Den jammerlig har'alt for længe staaet.«
De samtlige indgik, hvad dem blev foreslaaet.
Tre smukke Bondemænd blev' sendt med Commission,
At skafTe deres Bye en splinter ny Patron.
Nøiagtigt Maal, for Reisen,*) dem blev givet
Paa Hoved, Arme, Been og Livet.

Dermed forsynede, de til Paris da foer',
En Billedhugger fandt, fortalte ham, hvor stor
Den Helgen skulde være,
Som maatte fordums Tid en Martyrkrone bære.
»Det er altsammen godt,« saa Manden svarede;
»Men siger, hvad det være skal:
En Martyr død, en Martyr levende ?«
Han meente, om de vilde,
Han skulde ham som lidende afbilde,

Hvad heller, som af Piinsler allerede død.
Det Sprog forstod de Bønder sig ei paa.
Forvirrede de paa hinanden saae.
Dem nøie alt var foreskrevet,
Kun denne Post, det dem fortrød,
Den udeladt var blevet,
Om paa et Menneske i Live,
Om paa et dødt de skulde Ordre give.
Beslutning her var vanskelig og slem.
Med uforrettet Sag de nødig reiste hiem.
Tilsidst voteerte d ø d de T o af dem;
Men levende voteerte Jeppe.
I hele Byen var der neppe
En saa fornuftig Mand.

* 97

Hør Prøve nu paa hans Forstand.
»I taabelige Klodser!«
Saa brød han ud, »voterede som Tosser.
Sæt, at ham levende vor Bye ei have vilde :
Nu vel,
Saa slaae vi ham ihiel.«
Den Mands Partie sig Begge sloge til.

DEN BEKYMREDE MODER.

Af flint udførte Laster
En dydig selv kan lee.
Hvo som et Paradox min Satz forkaster, *
Han her i den skal Rimelighed see.

Engang en Kone var, som trængte høit til Brænde,
Men Penge var der ei.
(Det kan den beste hænde,)
Hun frøs, og vilde laant, men overalt fik nei.
Hun Dag og Nat studerte,
Et Indfald fik, det at udføre resolverte.

En Kaabe havde hun, kun ringe af Værdie;
(Men ringe Ting i Mæsters Vold kostbare bliver.)
Den Kaabe svøber hun sig i,
Og til en Kræmmer sig begiver.
Og sagde saa: »jeg er hidsendt
Fra Skolemester Bent.«

(Mærk vel! han var ei Skolemester mere.
Ved mægtig Arv han saae sit Boe sig saa formere,
At han for længst sin Afsked tæg.
Af rige Skolemester Navn beholdt han dog,
For Resten havde Ord for glubsk at være klog.)

»Han beder,« blev hun ved, »at De mig vil levere
To Stykker Triumphant,*) to eller flere,
Som man kan vælge blant;
Faer Bent vil vise sig galant,
Og til sin Datter, som med første Brud skal være,

Fuld Bryllups Puds forære.
Om Deres Dræng maae følges med,
Saa skal De strax ved ham faae fuld Besked
Og Penge strax.c< - »Han kiøbte her saa tidt,
Jeg veed, han tager aldrig paa Kredit.
Kom, Jens, tag det, og følg med den Madame« -
»Madam? Gud bædre mig!« - »Nu, det jo er det samme.
Madame eller Moer,
Forskiellen er ei stor.
Jeg den for fornemst priser,
Som mod mig stedse sig som ærlig viser,
Og saa har viist sig Bent;
Jeg venter lige Dyd hos den, han mig har sendt.«
Hun med et Smiil for gode Tanker takker,
Og sig med Jens og Tøi paa Døren pakker;
Paa Veien lader sig vel underrette om,
Hvor dyr hver Alen kom,
Og meer, som Jens troskyldig giør.
De kom, og bankede paa Bentes Dør.
»Kom ind.« - Hun Drængen spør:
»Vil han, min lille Faer! her uden for lidt vente,
Imens jeg skal den gamles Svar indhente,
Og Jomfruens, om hvad dem best anstaaer.«
»Ja gaae hun, Moer!« var Drængens Svar.
Hun fra ham Tøiet taer,
Og gaaer. Strax fik hun Bent i Tale,
For hvilken hun med Graad begyndte at afmale,
Hvor stor en Hiertesorg hun havde af sin Søn,
Som ikke bedre blev ved Straf, ei heller Bøn,
Men stedse sig i Liderlighed sølte,
At hendes Hierte tidt som Knivsting følte,
Naar han halvnøgen kom med Spillebrødre hiem,
Og i sit Ruus omfavned' dem,
Som ham ved Penge og ved Klæder skilte,
Saae hendes Graad, og smiilte,
At han tidt f und en blev paa Steder,
Hvor Dyden græder,
At han for Tyverie
Var ikke gandske fri,
At han sin Moder har saa tidt forbandet,
At han halstarrig var, med meget andet.
»De er,« saa sagde hun, »ærværdige Hr. Bent!
For Viisdom og for Klogskab saa bekiendt,
At jeg derpaa tør stole,
Ifald han blive kan omvendt,
Saa blev han det, naar De ham tog i Skole.«
Den Tale, syntes Bent,
99
100 Var ikke ilde endt,
Tog lærd Magister-Mine paa,
Og s varte saa :
»Ja Moer! jeg har urost, kureret somme;
Lad hun kun Drængen til mig komme« -
(Han venter uden for, og vil forbaust vist see,
Hvad er hans Ærinde.)
Hun sagde tusind Tak for herlig Trøst, hun fik,
Og gik.
Til Drængen sagde hun: »gaae ind til denne Herre,
Tal med ham selv!« Han gik, for ham desværre.
Hun lukke d' Døren for ham op,
Gav Vink til Bent, og gik igien.
Da hun kom uden for, hun gik ei meer, men fiøi
Med Drængens Tøi
Til sikker Bagsal hen.

Jeg dig behøver ei at sige, vil jeg haabe,
At Tøiet immer laae skiult under gavnlig Kaabe.
Og hermed Kiellingen og Kaabe Afsked faaer.

Ved Døren Drængen i Forventning staaer,
Bent op og ned paa Gulvet gaaer,
For at studere ud en Præken fuld af Klem.
Da han nu færdig var, han myndig satte sig,
Og tog til Ords: »Du liderlige Fugl, kom frem!
Du Tyveknægt,
Du vakker Ære giør din Slægt,
Du Fyldebeest!
Din stakkels Moder allermeest,
Du Spillefugl, som hende skiller
Ved -« Manden blev saa ved et stivt Qvarteer.
(Jeg af hans Tale ei anfører meer,
End Slutningen.)
»Din Moder selv har Skyld, du Skurk har hende bandet,
Og ei hudflettet er? jeg skulde viist dig andet«

Man let sig forestiller,
Hvor Drængen, skiønt han mangled' ikke Mod,
Forbaust ved slige Complimenter stod.
Tilsidst, da Veiret Bent forgik,
Han Tiid et Ord at tale fik,
Og det bestod heri:
»Ravryskend' gal er I.
Giv mig Beskeed, saa gaaer jeg væk.«
»Du driller mig? jeg veed, at du er fræk;
Men kast til denne Krog et gunstigt Øie hen!
101 (Han pegte paa sin Stok) der staaer min gode Ven,
Tør du vel vove Dyst med den?« -
»Jeg slaaer min Siæl igien.«
Af Drængens Mund knap
Ordet slap,
Før Bent ham gav et vældigt Rap.
En Jerenalen Drængen bar,
Som Moralisten bragte Svar.
Kort: Svar paa Svar, Tiltale paa Tiltale
Vedvarede, til Bent til Gulvet maatte dale.
Af uligt Værge der han tung Valet modtog.
Da Drængen havde nu lidt pustet ud,
Han saa udbrød: »Du gamle Stær! du sender
Om Triumphant til Hosbond Bud,
Og naar jeg bringer det, du liderligen skiænder,
Og prygle vil, tael! tael!
Siig, om du mærke kan, at du ei meer er gal?
Du var det, det er vist, men blir vel ei herefter;
Thi, til at banke løse Skruer i,
Jeg priser denne Alens Kræfter.
Der ligger du en kiøn!
Tilpas ! du fik din velfortiente Løn.«

Hvad flere Ord der faldt, vi springe vil forbi.
Nok, at tilsidst hinanden de forstode.
Du gietter let, hvordan de begge blev til Mode.
Som Lynild Drængen foer,
Skiønt han af sidste Slag endnu udmattet var,
Om mueligt, at faae Spor
Paa sin selv giorte Moer,
Og Hosbonds Tøi igien.
Jomen!

Hvor gik det Bent? mig spørger du.
Han ligger sandeligen syg endnu.
Den Trøst dog Doctorne ham give:
Det staaer til Live.

Og Drængen da? Som ham
Man narre kan den klogeste.
Den Kræmmer holdt for Skam,
Forladelse at nægte ham.

Moral.

Spørg, før du lover Fædre
At giøre deres Søn
102 Ved Prygl og Skieldsord bedre:
Hvor stor er jeres Søn?

SØDGRØD FOR VANDGRØD, OG VANDGRØD FOR SØDGRØD.

I Fordums Tid gik Troe vel vidt,
(Nu leider! somme troe vel lidt)
I Fordums Tid en Mand, hvis Navn jeg her fortier,
Stor Elsker af smaae Pudserier,
Han for et Aar
Sig havde kiøbt en Gaard.
Og, hvad han ikke vidste før,
Saae, i hans Brendeskuur der var en Dør.
Nysgierrig for at lære,
Hvad udenfor der kunde være,
Han bruger Dirik, Hovednøgel, hvad han har,
Saa længe og saa vel, at Døren aabnet var.
Hvad fant han udenfor?
Sin Naboes Gaard.
Der finder han for godt lidt at spadsere,
Men Mennesker faaer ikke Øie paa,
Til Kiøkkenet seer Døren aaben staae,
Gaaer ind, og der ed Øie faaer paa fleere
(At sige Mennesker), men paa en Gryde Grød,
Grød kogt i Vand, den kaprer han,
Paa egen Skorsteen sætter den i Land,
Hvor ogsaa kogtes Grød, men Notabene sød;
Den bragte han igien. Uegennyttigt Bytte!
(Han, som du seer, stial ei for Nytte.)

Af Alderdoms Historien
Jeg først anmærker lidt, saa kommer jeg igien.

Hver Oldemoder har havt eens Unode,
(Kan troe, hver Alder har sin Mode)
De troede, (lee dig nu ihiel)
At Toilettet var en Bagatel.
De troede, (lee igien, ifald du før ei sprak)
Det gammeldags hensovne Pak,
At det var Konens Pligt (jeg knap det sige gad)

At lave sin og Mandens Mad.
103 I Himlen takke maae, vor gyldne Tids Matroner!
For jer er Spilleværk at være Koner,
Ja schöne Spilleværk.

Jeg kommen er igien. Min Læser ! mærk:
Den lystige omtaltes Kone
Var stemt i gammeldags, da Modens, Tone;
Sin Gryde Grød hun selv paa Krogen hang,
Og hendes Pige vidste ei engang,
Om den med Mælk var lavet eller Vand.
Sligt fik hun stedse see først, naar hun retted' an.
Den Nabokone var af samme Dei.
Tolv Klokken slaaer, de begge Steds anretter.
Den Gang paa ulig Tid at spise brugtes ei.
Skielmsmæster gaaer sin Vei.
»Børn! jer til Bords kun setter,
Jeg kommer strax igien.«
Og dermed til sin Nabo hen.
Paa Gulvet knap han fløtted' Fod,
Før søde Grød paa Bordet stoed.
Huusmoderen først bliver vaer,
At hendes Grød Forandring faaet har.
Den Pige spørges ad,
Om hun har kommet Mælk i deres Mad,
Hun svoer paa: nei.
Hvad her blev for en Hurlumhei,
Beskrive ikke kan, og ei beskriver jeg.
Min Helt den standsede, og saa tiltalte dem:
»At Himlen ynder jer, vi see af det Mirakel,
Mælk bædre er end Vand.
Til Lykke! jeg gaaer hiem.«
Hans Meening tog de an.
Han gik, og fandt i Graad Vandgrødet Stakkel,
Som saa brød ud: »gid Fanden tage Fanden I
Den Gast, og ingen anden,
Har giort mig Grøden sort,
Og stiaalet Mælken bort.«
Til Skaalen Manden langer,
Paa halve Vei hans Haand hun fanger.
»Af dette Fad har Satan spiist; for Skam!
Jeg veed, du spiser dog ei Grød med ham?«
Da Hunger giorde ham mæt af en tom PI aiser,
Han i Uvidenhed dem lod ei blive meer.

104

TYCHO BRAHES DAG.

I

En Mand gik ud en Morgen,

(Jeg er dig ikke Borgen,

At han skal komme hiem igien,
Saa glad, som han gik ud, min Ven!)

Det første Uhæld, som ham mødte,
Var, at paa Creditor han stødte,
Som ham tiltalte saa: »I galonerte Spark!
Betal mig mine tyve Mark!«
Spark s varte : »jeg har mafoi ingen.«
»Nu vel! til Pant da giv mig Ringen I
Betale Gield giør større Ære
End, som Gieldbunden, Ring at bære«
Et cetera.

Hvor han tog al den Ramse fra,
Hvormed han piinte skramererte Mand,*)
Gaaer over min Forstand.

En Lommetyv sidst i Samtalen kommer,
Og nærmer sig de. guldbeslagne Lommer,
Hvori han troer, der huses Skat;
Men faaer kun et Tørklæde fat,
Tørklæde vel af Rang, men virkelig en Pialt.
Paa Tyven Hovedet blev galt,
Da han blev vaer en Fangst saa ringe,
Han strax besluttede den Eieren at bringe
Igien.
»Hør,« sagde han til ham, »min kiere Ven!
Det Dem vist gavne vil, om De vil følges med.«
De gik. Saasnart de var paa eensomt Sted,
Han ham tiltalte saa: »Hør, du forgyldte Drog!
Har du honette Folk for Nar?
Hvor tør du for en Pialt forgyldte Skildt udsætte?
Jeg for min Møie har kun vundet dette.«
(Den stiaalne Lap han op af Lommen tog)
»Der har du Rente af din Kapital!«
(Og Renten Ørefigen var)

*) 105
106

»Hav Folk for Nar en anden Gang!
Der Hovedstolen er, der er din Klud.
Gaae nu med Gud I«

Den Spidsbub gik sin Vei, og loe og sang.

»Nei nu er Verden alt for gal,«
Var Sparkes Ord. »Jeg har nok hørt, man stial,
Men stiele først, og siden slaae,
Mig synes over Grændser gaae.
Din Slyngel! Gid du Rentes Rente faae
Af dem, du nys mig nødte paa!«

Hvorfor slog Manden ei igien? -
Han var den svageste, min Ven I

Han til sin Boelig sig begiver,
Der tænker han mod Viderværdighed
At finde sikkert Sted;
Han det ei fandt.
Læs, hvad jeg meere skriver,
Og døm, om jeg ei siger sandt I
Han knap sit Huus i Sigte fik.
Før ham en Mand i Møde gik,
Som fra hans Huus i Øieblikket kom,
Og spurgte om - og mange Gange om,
Han vilde denne Fleskeskinke Idøbe.

(Som stiaalen var, og for sig ei at røbe.
Thi Manden selv var Eieren,
Han vilde ham paanøde den.)
Den Mand han tænkte saa: Den, som kan Skinker bæce
Og sælge dem, en Tyv maae være.
Han svarte ham: »jeg stæler
Ei, og ikke hæler.« -

End om du først at vide fik
I næste Blad, hvordan det gik?

Min Mand var ei i godt Humeur;
For af hvad Aarsag selv du Regnskab giør.
Saa meget er nu vist,
Han meere bitter blev tilsidst:
»Hør Lymrnel! bryd mig ei! en Tyv du er,
Og jeg ei kiøber Tyvekoster.« -
»At sælge den mig Ordre gav min Moster.
107 Og I tør tyvte mig? Jeg spille skal med Jer.« -
»Nu, ei saa hidsig, kiere Broer!
(Den Mand han tænkte, jeg mig nok forløb,
Og strax gav bedre Kiøb.)
»Der mellem Folk jo falde kan et Ord,
Jeg, sandt at sige, er i meget slet Humeur
For visse Ting, mig hendte før.
Du maae saa haard ei være!
Den ene Kristen maae med anden overbære;
En større Side Flesk jeg har desuden
End den du mig har buden.« -
»Jeg vædde vil en Pæl, at den er ei saa stor.«
»Ja Top!« var Mandens Ord,
Han dermed op paa Loftet foer,
Og ingen Skinke fandt.
Den var - han giet te d' hvor,
Paa den Strandesels Ryg;"*) han gietted' sandt,
Løb som en Lynild ned ad Trappen,
Og vilde napp'en;
Men leider dessen! kom for seent.
Han blev forbittret, det er reent.
Forbittret blev; men blev det endnu meer,
Da han uventet saae i Sængekammer fleer
End Konen,
Og fulde Sikkerhed paa Kronen,
Og hængte sig.
Sligt mig
Kan aldrig arrivere,
Og dig maaskee ei heller.

Jeg ikke meer fortæller.

Om til Husvalelse der nogen af os trængte,
Jeg troer dog knap, at vi os hængte.

Moral.

Skield aldrig nogen ud for Tyv!
Ham heller kald en ærlig Mand, og lyv;
Og saa dig aldrig hæng,
Naar du seer en formegen i din Sæng.
Mærk: Mennisker vi ere alle.

De Koner kan, selv Mænd kan falde.
Om i mit Lod det skulde falde
At see en Kone elskelig
Jeg troer, par Dieu, jeg ikke hængte mig;

*– 108

Og hængte jeg mig, var
Jeg vist en Nar.
Paa anden Viis jeg nok vil døe.

Den salig Herre Ia Fontaine
Som jeg den Satz forsvaret har:
At den som elsktes ei allene,
Derfor uhældig dog ei var.
Hans Ord jeg sige vil paa Dansk
For dem, som ei kan lide Fransk,
»Veed du din Kones Amouretter,
Da er den Sag en Bagatel;
Naar at du veed dem ei, jeg sætter,
Det intet er, hver fatter vel.«
Escarmentado drog al Verden om,*)
Og da han hiem omsider kom,
Han det ved lang Erfarenhed og R eiser vandt,
At han Lyksaligheden fandt
Ved i det Laug at leve,
Hvorfor saa mange bæve.
Nu har jeg viist heel tydelig,
Man ei for sligt bør hænge sig.

Nu vil jeg kiere Læser see,
Om jeg af den Historie,
Som du har lært, kan fleere
Moraler distillere:
Naar du med Creditor skal tale,
Som du med Penge maae betale,
Vogt dig for Folk, som byde Fordom trods,
Som lure mindre paa din Snak end paa dit Gods,
Og om det skulde hænde sig,
Du Pialt for Tørklæd bar hos dig,
For Ørefigen ei at faae,
Da Tete a Tete med Tyv undgaae!

DET ÆDELMODIGE TILBUD.

Naar man forøder alt paa andre og paa sig,
Man bliver modsat Ting af riig;
Den Sag er rimelig.

*– 109

Der var en ødsel Mand, som satte til sit Gods,
Dog siden, Fattigdom til Trods,
Sad glad ved fremmed Bord, og valgte sig det bedste;
Hans før det bedste var, og mange Snyltegieste
Godt Maaltid Mad hos ham tog ind.
Han tænkte ved sig selv: see nu er Turen min,
Og som han tænkte, saa det gik,

I tvende Aar »velkommen vær U
Han fik.
Men siden fik et koldt: »see er De der!«
End ogsaa naar han først sig havde ladet mælde.

Han sagde ved sig selv: jeg seer, velkommen vær!
I denne Bye er død af Ælde.
Ja, vi skal alle døe, naar vores Tid er omme;
Men jeg ei hungrig vente vil
Paa Dødens Komme.
Ei Sult maae gives Skyld, at jeg ei meer er til.
Her er man meer ei hospital,
Jeg Vennerne paa Landet prøve skal.
Han holdt sit Ord; hver Herremand, han kiendte,
Fik lære kiende Mandens Appetit,
Og naar han saae, een syntes, at det gik for vidt,
Han til hans Naboe sig henvendte.
Han gik i Maaneder, han gik i fem,
Og mæt blev han i alle dem.

Hvad under Maanen er, har ingen Varighed.
Velkommen vær!
Forsvandt og her.
Min Helt sig maatte see om anden Lejlighed.
Han tænkte saa:
Du maae
Igien til Byen vandre;
Fem Maaneder maaskee har kundet den forandre.
{Forstaae ham! Vennerne i den.)
Hans Gisning rigtig var, thi da han kom igien,
Hver kappedes, ham høflig at begægne,
Og vær velkommen fløi imod ham allevegne.
Men hør! hvad ham forinden hendte.
Han paa en Miil nær Byen kom,
Og i Uvished om,
Hvad der han kunde vente,
Men vel forvisset om, han trængte høit til Mad,
Blev han en Lystgaard vaer, seer Røg, og bliver glad.
Snu i den Bondebye, ved hvilken Gaarden laae,
Han søger først fuld Underretning faae
110 Om Mandens Karakteer med andet meere.
Den fik han. Og hvad sidst han vide faaer.
Ham overmaade vel anstaaer:
»Han gierrig er og nidsk; men det er ogsaa sandt,
Naar han et Gilde giør, saa giør han det galant.
Han giør kuns eet hvert Aar;
I Dag er just den Dag han vil traktere.«
Naar der paa Gaarden var sædvanlig Spisetid,
Han vide fik, og sig begiver did
Til samme Klokkeslæt. Den Tiener sig udlod,
At Herren færdig stod
Til Bords at gaae,
Saa han ham vilde knap i Tale faae.
»Det er,« var Mandens Svar,
»En vigtig Sag, jeg ham at forebringe har.«
Han derpaa bliver mældt og indladt strax.
»Min Herre (sagde han) ti Tusinde Rixdaler
Fortiener De, naar De befaler;
Men det vidtløftig er at tale om.
Jeg seer, at det er saa til Dags,
At De til Bords skal gaae;
Jeg vil spadsere lidt og komme saa
Igien.«
»Nei vist, min kier e Ven!
Bliv her, og spiis med os!« Han blev,
Og Tiden ørkesløs ved Bordet ei fordrev.

Alting en Ende faaer, saa fik det Maaltid og.
Den Vert tog fremmed Giest hen i en Krog,
Og sagde: »søde Faer !
Sii§ mig nu, hvad det var.«
»Hør! (svarte han) jeg veed, jer ældste Datter fek
I Medgift tyve Tusind Daler;
Den yngste ægter jeg i dette Øseblik,
Naar De mig Ti betaler,
Det er ti Tusind Daler reen Profit«
Den Vert først studser lidt.
Men siden brød han ud i hæftig Monolog,
Hans fyndige og varme Sprog
Og Komplimenterne med meere
Jeg gider ikke repetere.

111

OBSERVATIONEN.

Istemme Sørgetone
For sin hensovne salig Kone,
Det giør en Bonde, det giør vi.
Forskiellen kun bestaaer deri:
Han taabelig for ramme Alvor græder,
Og vi, for ei at støde an mod kiønne Sæder.

(At det med Enkers Graad er ligedan bevendt,
Især naar de er unge,
Os noksom er bekiendt.)

Jeg om en Bondemand vil Siunge.
Hans Egtefælle sov
Den Søvn, hvoraf man her
Ei meere vækket er,
Det er paa andet Sprog,
Hun ind i Evigheden drog;
Og for at giøre mig end meere tydelig,
Viid: hendes Krop og Siel, de separerte sig,
Og separeret blev ved denne Leilighed
Fra hende Manden med.
Saasnart han saae sig uden
Sædvanlig Sengekamerat,
Begyndtes der en Graad og Tuden,
Og Sorgen aldrig holdt Sabbat.
Om Natten drømmende, og vaagende om Dagen,
Han græd for Egtemagen,
Ei græd som den Fornemme,
Der, for Anstændighed,
Til rette Tid og Stod,
En Taare veed at giemme;
Men som uslebne Bønderfolk.
Hans Graad var rørte Hiertes Tolk.
Hver Mand i Byen Enkemanden yndte,
Med Pose fuld af Trøst sig til ham skyndte ;
Thi han var from, og han var riig.
(Det sidste trak fornemmelig)
En sagde : »søde Faer!

Til Døde som en Nar
Dig ikke græm!
Din salig Kone, som er død,
Ei ved din Graad til Livet kaldes frem.
Jeg er til fire kiønne Piger Fader;
112 At de er dydige, enhver dem lader.
Det koster dig et Ord; vælg, hvem du vil af dem!«
Men Patienten sig undskyldte,
Og sagde, at hans Bryst kun Sorg opfyldte,
Og at stor Synd det var, et Hierte, som var deelt,
At byde den, som man det skyldte heelt.
For Resten mange Tak han sagde ham, som bød.
Ham lige Tilbud giør hver voxen Piges Fader;
Men fra sit Forsæt han sig ikke rokke lader.
»Maaskee sig aldrig rokke lod?«
Jo men lod han tilsidst sig rokke.
Vi Mennesker er' ikke Stokke.
Og Tid paa heftigst Sorg kan raade Bod.
Hans Frierie han ei besværligt fandt,
Han havde nok at vælge blandt.
Han pegte kun paa een,
Strax var hun hans, den Sag var reen.
Han lever lykkelig i nye Egtestand,
Og glemmer, at han var, kun husker, han e r Mand.

Alt dette er kun et Præludium;
Min Hovedsag er at fortælle Publicum
En snurrig Observation,
Som ved en Leilighed blev giort af vor Person.

Selvbuden Død ham røvede hans beste Koe;
Han var eenfoldig nok, den Stakkel, til at troe,
Man skulde kappes om hans Tab ham at oprette,
Som da han mistede sin salig Mette.
Men M e t t e r var der nok, som man heel gierne saae
I fremmed Vold. Af Kiør der var kun faa.
Han længe ventede, og skuffet saae sit Haab,
Hvorpaa han ærgerlig udbrød i dette Raab:
»Blandt dette underlige Folkefærd
Jeg seer, man holder Koe langt meer end Datter værd.«

Moral.

En Koe med Rente dig for Foer giør Gavn igien,
Jeg undres ikke paa, du vil beholde den;
Men af en Datter du ei anden Indkomst har
End et bekosteligt: »O! vær saa god min Faer!
Du ønsker, (man deri dig ei fortænke kan)
Det snart forvandlet blev til: vær saa god min Mand!

Hvad heraf læres, deler sig i to :
Skil dig ved Datteren! behold din Koe!

113

DEN JYDSKE KAVALLEER.

En Jyde var - (maaskee
Du dig alt laver til at lee;
Men, søde Siæl! betænk, at vi desværre
Er alle Jyder for vor Herre.)
En« Jyde var, som kiøbte sig to Skoe,
Een til hver Fod, man skulde troe.
Nei, for det første ei, han bar dem paa en Stok,
Skiønt han behøved' nok
At væbne Fødderne med dem
Mod steenrig Vei, som førte til hans Hiem;
Thi han klareret var i Bye,
Og sig til Hiemmet skulde tye.
Han paa sin Reise fik .
En Hoben Kamerater,
Som næsten sprak af Latter,
Da de fik see, at han barfodet gik,
Mod kloge Folkes Skik,
Med Skoe, imellem Gruus og Steen.
»Hør, Landsmand!« raabte en,
»Om alle Folk, som du, bar deres Skoe paa Kieppe,
Skomagere her fandtes neppe.
Vær ingen Nar,
At gaae paa saadan Vei med Foden bar !«
»Hør!« var Barfodens Svar,
»De mig en god Rigsdaler kostet har,
Og om paa saadan Vei jeg tog dem paa,
Hvad havde jeg for min Rigsdaler saa?
Nei, jeg blandt Byemænd, Sødskende og Fædre
Mig vil med Nyt fra Staden hædre.
En Skoe, naar den er halv opslidt,
Kun hædrer lidt.«
En svarte: »Bedre er, i brugte Skoe
At bringe hele Fødder hiem,
End med en saaret Fod, maaskee med begge to,
I splinternye Skoe
For Slægt og Venner hinke, frem.«
Den Jyde sagde nei, de andre sagde jo,
En Times Tid gik væk med Contra og med Pro,
Og (som er ikke nyt
I lærd Dispyt)
Hver Part beholdt sin Troe:
Bestandig dinglede paa Kiep de Hæders Skoe.
Saa længe blev de ved om Skoe og Fod at snakke,
114 Indtil de snakked' sig frem til en Bakke,
Som stenet var og brat.

Den forrige Diskours Godnat I

De sig paa Brinken satte,
Beundrede Naturens Skatte.
Om majestætisk Héi, om underlagte Dale,
Hvis Blomster Glæden male,
Hver talte paa sin Viis; kun Mikkel intet snakker,
Men lumsk studerer paa en Streg, som ei var vakker.
»Hør I« sagde kan, »du Jyllands Søn I
Hvis du gesvindtere end jeg kan naae
Til Bakkens Ende, skal du faae
Mit sidste Smørrebrød til Løn.
Du smidig, uden Skoe, naturligviis
Bør vinde Priis ;
Jeg desuagtet vover det;

Thi, mellem os, jeg er alt mæt,
Og det vil ikke vare længe,
Før vi skal komme der, hvor vi faaer Mad for Penge,
Og dem har jeg.«
Den Jyde tænkte saa: man ei
Faaer Smørrebrød for bedre Kiøb.
Han sine Skoe en anden gav at bære,
Og sagde: »Top! jeg løber !« og han løb.
Gud bedre ham saa sandt!
Af trædte Steen den skarpe Kant
Vei giennem Kiød til bare Benet fandt.
De Kamerater sig ved Barfods Straf fornøie.
Du tænker nok, han græd, nei tvertimod han loe,
Og Glæden tindrede i hvert hans Øie
{Vil sige i dem begge to).
»Nu,« sagde han, »nu Himlen være lovet!« -
»Fordi din Fod fik denne dybe Kompliment?« -
»Ja iusternent,
Og ikke mine Skoe.
See ! vil I nu en andeli gang mig træ,
Om disse Skoe jeg havde vovet,
De skaaret var itu,
Og med Rigsdalers Tab en kiøn jeg stod da nu.«

Moral.

Medjyder ! seer, og Eder glæder:
En Jyde vover Fod for Hæder',

115
116

FELIX, QUEM FACIUNT ALIENA PERICULA CAUTUM!

En Jyde var - (Nei, det er sandt,
Saadan begyndte jeg forleden.
End om jeg en Forandring fandt,
Og satte cimbrisk Barn isteden?
Det er ét vakkert Ord.)

Var cimbrisk Barn -

(Jeg kunde gierne sagt: der var et cimbrisk Barn.
Men skiønsom Læser! mig ei nægt,
At jo det første Udtryk Stempel bær
Af høie Stiil hos Fordums Slægt,
Som tydskviis Barder nævnet er.)
Var cimbrisk Barn, som arved' lidt
Af Penge.

Hans Arv en Lærdom var, den hørte han saa tit
Og længe.

(Vi arve gavnligst efter Fader,
Som os kiøn Lærdom efterlader.)

Den Lærdom, Jyden min af Fader fik, var den:
»Jeg raader dig, min Søn ! som Fader og som Ven,
At ingen Ting af Vigtighed
Du siger den, hvis Navn du ikke forud veed.
Jeg fælt er kommen an tre, fire Gange.
Bliv af min Skade klog, lad du dig ikke fange!«

At Sønnen sig ei fange lod,
Derpaa see et Beviis, om du har Lyst og Mod
At læse meer.
Den Fader døer, den Pode groer.
Han husked' vel sin salig Faders Ord.
Hvad skeer?
Han ud engang paa Handel foer,
Og i en Kroe tog ind paa Veien,
Hvor rundt om en Kamin et Røgeselskab sad,
Og havde, (som ei ædelt Sprikvort lyder,)
Lidt paa Skalmeien.
At Ilden spruttet stærk, sig ingen derom bryder;
Thi Bacchus sorgløs giør saavelsom glad.
Lad Torden brøle, Havet bruse !
117 Det er kun Tidsfordriv, hvor Guden er til Huse,
Og her var han.
Kun ædru var min Mand.
Han ubemærkt sig satte ned ved Bordet,
Sad seig ved et Kruus 01, og mælede ei Ordet,
Før en Omstændighed ham vakte af sin Døs:
Blant dem, som ved Kaminen sad,
Een nys ankommen endnu frøs,
Og Kappen ei aftage gad;
Til ham gaaer Jydebarnet hen,
Og siger: »hør! hvad heder De, min Ven?« -
»Han er en Nar !« fik han til Svar igien.
Han nok engang det samme Spørgsmaal giør,
Og faaer det samme Svar som før.
Den Mand ansaae ham for en næs vi is Piæs,
Som taabeligen vilde spøge,
Og blev saa rolig ved at røge.
Den jydske Fætter spør igien,
Og skraaler sig fast hæs:
»For alt, hvad Dem er kiært, jeg beder,
Fortæl mig, hvad De heder!«
Den anden svarte : »andre Løier!
Saa tosset Spøg'mig ei fornøier.« -
»Jeg beder nok engang, De sige Deres Navn.
Det er til Deres eget Gavn« -
»For dig at blive qvit, saa er mit Navn Johan« -
»Nu vel, saa viid, Johan!
Din Kappe er i Brand.«
Den anden saae sig om, og fandt,
At det var sandt.

Moral.

Ei, Læser! du kan troe, hvor det mig fryder,
Naar store Handlinger af Jyder
Jeg dig fortælle kan.

Kom en og viis os frem en udenlandsk Person,
Som med saa stræng Religion
Sin Faders Bud adlyder,
Som denne Mand.
Nei, skal man finde ham, man søge maae blant Jyder.

For Resten seer man af Johan,
Man i Utide tie kan.

118

FADER OG SØN, EEN MAND.

Cupido er en grusom Harselist,
For Spøg man ofte seer ham stile
Imod ældgamle Bryst nyeslebne Pile,
Og ei den saarede forunder mindste Frist,
Før af sit Pudserie han først har leet sig mæt.

Til Overflødighed, jeg vil bevise det.

En gammel Enkemand i Fredens Bolig
(Med Ret han hedte saa) sad ganske rolig,
Og bad iblandt, iblandt sin Mages Tab begræd,
Indtil omtalte Dræng ham spøgte til Fortred,
Han skiød med ildrød Piil, strax Knarken brændte;
Men den, han brændte for, Cupido lispiil sendte.

Cupido, vær ei saadan Nar,
Men lispiil til, hvor den behøves, spar!
Med Pande, som dyb Rynke pryder,
Med sølvgraae Haar man Kulde let indskyder
I kiælne unge Pigers Bryst;
De brænde kun paa Skrømt iblandt af Vindelyst.
Saa tænkte ikke vor Dorinde
(Det var den Gamles Elsktes Navn);
Med ham var nok at vinde,
Men hun dog foretrak Fornøielse for Gavn.

»Fornøjelse er Gavn,« saa taler unge Pige.
Du har for saavidt Ret, jeg vil dig ei modsige,
Men hun som meere veed end du og jeg, Mama,
Mon hun med os istemmer Ja?
Mon din bedagede Papa?
Nei langt derfra-
Jeg Parentheser ender,
Gaaer flux til ham som brænder.
Han giorde alt, hvad giøres kan,
For at faae slukt sit Hiertes Brand;
Men stedse uden Trøst tilbagevendte,
Og stærkere hver Dag den Synders Hierte brændte.
Halv i Fortvivlelse,
Af unge Skiælmere
Pudserligt Raad ham gives,

Hvorved hans Haab oplives.
»Hvor lidt endog,« de sagde, »Deres Aar
119 I Deres Skiønhed har giort Skaar,
Man letteligen bliver vaer,
De yngre været har.
Maaskee Dorin, de De omsider vil behage,
Naar De en smule Kunst til Hielp vil tage.
Miss Fox, det sværger vi Dem til,
Skal skildre Dem*) saa ung De vil.
Hun veed at jævne net de Alderdommens Furer,
Og hendes Kunst de kræsenste belurer.**)
Ærværdige forlibte Ven!
Vil De benytte Dem af den?« -
»Ja men.«
Miss Fox blev strax til Manden skikket,
Og da hans Ansigt var opflikket,
Han til sin Dulcinta gaaer,
Sin Elskov ivrigen afmaler,
Og om tiltænkte Grunker taler.
Det Svar han faaer:
»Om alt for meget feil jeg ikke tager,
Om jeg seer ret, De er en Søn
Af den, som jeg behager,
Og som jeg Afslag gav paa lige Bøn.
Paa lige Maade det jeg Dem vil give:
I enlig Stand jeg stedse vil forblive.
Imellem Faderen og Søn
Desuden vilde stiftes Splid,
Om han, som først kom hid,
Sig skulde see udstukket af sin Søn.«

DET KOLDE BLOD.

Bebreid ei gunstige Natur,
Fordi for høi, for lav Statur
Fortræd dig volder undertiden:
Den træffe kan en stor, den træffe kan en lidtn,
Som du erfarer siden.

Der er en Folkeslægt,
Bekiendt af Guldets Vægt,

* * 120

Salat, og Sindighed og Kulde,
Som Havet ei har slugt, men ofte skulde.

Der er en anden Folkefærd,
Som troer sig hele Verden værd,
Og at man ei dens Lige kan oplede.
Den ellers er bekiendt for Kiækhed og for Hede.
Med bedre Ord: for Mod
Og brændbart Blod.

Jeg leder Een af hver af dem
Paa Skuepladsen frem.
Hiin heder P i 11 e r,
Og denne Tom,

De sammen paa Parterre kom.
Jeg ingen Efterretning nitter,
I hvilken Stad.
Nok, at Tilskuerne ei sad.
Det af en Hændelse sig kom,
At P i 11 e r stod tæt for ved Tom.
Den P i 11 e r var saa bred, saa lang
Som Tom halvanden Gang,
Saa denne intet saae for sine Penge.
Han for ved sig ei taalte Risen længe.
»Hør,« sagde han, »Hr. Kammerat! giv Dag!
Du seer jo lige vel, om du staaer bag.«
Den Rise vendte sig, og, efter Landsmænds Skikke,
Ham svarte høfligen: »det giør jeg ikke.«
Een Gang endnu, og to
Tom ham anmodede, han saae paa Tom, og loe,
Da sagde denne grum og bister:
»Jeg snart skal blæse Liv i dit koldsindige Register!«
Med knyttet Næve blæste han,
Ved hurtigt Hop,
Hat og Paryk
Af alpisk Mand.*}
(Forstaaer sig, Hovedet fik vældig Tryk.)

Du troer, af Lyst til Hævn han ikke kunde sandse ?
O nei! - (lær du, som let kan tabe Contenance!)
Han roelig sin Paryk og Hat tog op,
Og roelig bag den lille sig begav,
Til hvem han hviskede: »Der var ei blevet af,,**)
At min Paryk

* * 121

I skulde slaget af i Fior.« -
»Hør Kammerat!« var Liltens*) Ord,
»Hvordan skal jeg forstaae den Snakken,
Du hvisker mig i Nakken?
Hvis du
I Fior uhøflig var som nu,
Og mig ved lige Leilighed**)
Med denne havde truffet,
Saa meget, om ei meer, du havde blevet puffet,
Sær, om du havde Mod, og fræk mod Magten stred.«
»Mod Magten havde jeg ei vildet stride.
Dog havde mig ei hændt, hvad hænder mig i.Aar,
Hv&d sig Paryk angaaer, thi du maae vide:
Jeg bar i Fior mit eget Haar.«
Og hermed endtes den Dispyt.

Moral.

Beflit dig paa at skaffe dig Gemyt,
Saa eiegodt som hos den Lange.
Den Korte Medhold faaer af mange,
Jeg forudseer.

Og saa ei meer.

DE TO AGERHØNS.

I.

En Pater var, som kunde, og som gad
Sig gierne lave lækkert Mad.
Der var en Munk, som gad, men ikke kunde.
(Af disse to hvem der var riig,
Hvem tvertimod, du uden stærk at grunde
Selv siger dig.)
Den fattige sig kalde lod Guichard.
Jeg veed ei^ hvad for Navn den rige bar.
Man saae i dem, hvad sielden hænder:

* * 122

En riig og fattig, Venner.
Ei nogen skulde slutte sig
Til, hvem var fattig, hvem var riig.
Saa meget var de Kamerater,
Saa ædelt skiulede sit Fortrin vor Hr. Pater.
Hvergang fra Kiøkkenet
Han vented' lækker Ret,
Han med Guichard, sin gode Ven,
Strax maatte dele den.
For Pateren holdt Huus en Qvinde,
Som snese Aar var gammel trende Sinde.
Hun lækker var, som han, men tæred' ei saa smaat;
Hun efter meget Mad var Giæk, som efter godt.
To Agerhøns af Herren blier leverte,
Som, medens han spaclserte,
Hun skulde lave til;
Men hvor har Pokker ei sit Spil?
Igien den slemme Aand her ude var at gaae;
Da Fuglene han stegte saae,
Han Maren (Qvindens Navn) indskyder
En af de fæleste Udyder.
De Lækkerbiskener hun med Passion ansaae,
Og, som er sagt, forført af Satan, faldt hun paa
At dele med vor Mand, og giorde een til Priis,
Og Skylden haabede at kunne give Piis,*)
Som noksom kiendtes for at være snagen.**)
Jeg faaer vel, sagde hun, lidt Skieldsord for Umagen ;
Men for saa lækker Steeg, den var en Stud,
En Nar, som sig lod ikke skieide ud.
Den ene var nu spiist; strax peger Fanden
For Maren paa den anden.
Ak, tænkte hun, indskudt af Lucifer,
En Agerhøne dog kun ringe Mundsmag er!
O ! torde jeg ! dog nei! - dog jo ! - dog nei! - dog jo !
Piis kan jo have ædt dem begge to.
Fra Spiddet fløi strax stegte Fugl
Derned, hvor hans Collega laae i Skiul.
Hun Vellyst følte kort ved denne Æden,
Thi Frygt og Ruelse kom snart i Steden.
Hun nu indsaae for seent: Beskylde Piis for sligt
Var taabeligt,
Og synes vilde heel utroligt for Hr. Pater.

(Saa gaaer det alle syndige Krabater.
I Førstningen hver Udflugt synes let,

* * 123
124

Men Eftertanken snart kuldkaster det.)
Hun Hænder vreed, og som fortvivlet var,
Da ind i Kiøkkenet hun trine saae Guichard.
Den samme, som forledte hende hist,
Nu hende hialp ved snorrig List.
»For Himlens Skyld! hvad skader dig« -
»Hans Tilstand er forfærdelig.« -
»Hvis ?« - »For Alleting tag De Dem vare U -
»For hvem?« -
»Han grueligen truer Dem.« -
»Hvem? vil du ikke svare?
Hvem?« - »I Nat blev Pater gal.« -
»Hvordan? tael!«

Men dette var
Vor gamle Marens Svar:
»Jo men! da Klokken var saa henmod to,
Den gyseligste Lyd afbrød min Natteroe,
Jeg blev som ud af mine Sandser;
Da min Forbauselse* lidt standser,
Jeg hører grant, det Pater er,
Som skraaler: Maren! Lys paa Timen her!
Jeg skiæl vende stod op, et Lys fik tændt,
Og tænkte Under,*) hvad var Manden hændt.
Da jeg kom til ham ind, han i fortvivlet Tone
Skreeg: Maren see, see der min salig Kone.
Hr. Pater! svarte jeg, De gift jo aldrig var.
Jeg fik til Svar:
Hold Mund! du Pulverhex, du taler som en Nar -
(Af slette Mennesker
Ham noget giftigt Tøi vist nok indgivet er.)«

Hun heftig græd iblandt;
Og rnidlertid nye Løgn udfandt.
Paa Paters Galskaber hun ramsed op en Liste,
Heel lang, og denne var den sidste:
»Saa sandt, min Hr. Guichard, De har to Hæle -kiær,
Smør dem, naar De ham seer, han ellers dem afskiær.
Det svor han dyrt (jeg før ham aldrig hørte sværge.)
Flye for den stærkere er altid bedste Værge.
Min store Kokkekniv bekiendt Dem noksom er,
Den han til grusomt Brug i Lommen bær.«
Hun tøiede saa længe Talen ud,**)

* * 125

Til Hammerslaget gav om Paters Hiemkomst Bud.
»Flye,« sagde hun, »men hvad er her at giøre?
Dog jo, jeg vil Dem ud af Havedøren føre,
Igiennem Haven tag saa Deres Vei,
Did kommer han vel ei.
Den var ei klog, som have vilde
Med en Afsindig at bestille.«

Saa hastig, som en Vind
Guichard kom ud, Hr. Pater lukkes ind.
Ophidset strax begyndte Maren:
(Ophidset, seer man vel, paa Skrømt)
»Guichard, det slemme Skam,
Bortsnapped' Deres Høns i dette Øieblik,
Og med dem giennem Haven gik.

Endnu er ingen Tid forsømt,
Om De gik strax.« »Det var vel grovt at spøge,
Jeg vil forsøge.«
Han valtred' som en Gaas afsted;
Thi han var riig og ubeqvem og feed,
(Saa er de fleste rige;
En fattig slumper til at være det iblandt.)
Han saae Guichard: »men hvad skal dette sige ?«
Begyndte han at skrige.
Guichard sig vendte om,
Og da han saae, Hr. Pater kom.
Han gik lidt fastere, (jeg siger lidt,
Thi han, som fattig Mand, var ikke svær af Fit,
Men maver, smækker, smidig i sin Krop,
Saa han nok saae, ham Pater ei løb op.)
Hr. Pater skreeg igien: »lad mig faae een!
Behold saa frit den anden !« -
»Det maatte Fanden!
Nei Gud skee Tak for mine Been!« -
»Ja, jeg nok veed, du kan, jeg ei kan rende,
Men naar skal dette Spøg faae Ende?
Guichard, du mig den ene giv!« -
»Nei tusind Tak, Patron! den under Jeres Kniv
Ei falde skal; thi jeg min Troe
Dem høiligen har nødig begge to.«
»Din Slughals!« svarte han, og saa tilbagevendte.

»Hør Maren! jeg vist troer, Guichard er gal.« -
»Det kunde De ei see?« - »Han Doctor have skal,
Den stakkels Mand!«
Han Doctor til ham sendte;
Men Doctoren blev taus,
126 Som bød sig føle Puls.*) Thi Patienten svarte :
Om længe Gud, som nu, fra Sygdom ham bevarte,,
Saa blev han vist en gammel Mand.
»Men hvem har sendt Dem?« - »Pater N.« -
»Saa Deres Videnskab er Snaus,
Min Ven!
Naar De ei seer, at han er rent fra sin Forstand.«
Den Doctor gik.

Jeg meer ei vide fik.

Moral.

Mands List er nok behænde,
Men Qvindelist er uden Ende.

II.

Jeg meere ei at vide fik: saa endte jeg sidstleden.
Jeg siden meer at vide fik.
Som jeg har Tingen læst, jeg dig vil tee den: *'*)
Hr. Pater talte om to Agerhøns at stisele,

Den anden om at snitte af to Hæle;
Hver af dem Slutning drog af dette, at den anden
Var galoperet fra Forstanden.
(Mærk ! Havde han ei løbet fast,
Var Tingen ikke skeet i saadan Huj og Hast.)
Den Parenthes har Autor lagt
Enhver af sine to i Munden.
Jeg meget vel indseer, den er sublim i Grunden;
Men hvo, som vover den, maae være uforsagt.
Jeg synes selv, faae Skam!
Jeg tapper er, som den anfører efter ham.

Du er nok kied af Fias, Hr. Læser! jeg vil skride
Til det solide.

Saa længe talte hver om Galskab paa sin Kant,
At alle Folk i Byen fandt,
(En baade grundet og ugrundet Troe.)
At de var gale begge to.
Og Maren snildelig saa vidt forøged' Rygtet,
At Munken ynket blev, og Pater frygtet;

*** 127

Lidt frygtet Munken og, naar han kom did,
Hvor der var Agerhøns paa Spid;
Men Pater overalt, thi overalt var Hæle,
Og Fødder uden dem er fæle.

Kort sagt: af Byens Folk den ufornemme Sort,
Paa Gaden gav dem tit en ei forlangt Eskort.
Sligt strax berettedes Hr. Generalen,
(Hver Orden har, jeg troer, en General)
Og taltes ivrigt til ham om Skandalen.

Man bad ham hitte Raad, at hemme den Skandal.
»Hør Brødre!« svarte han, »det er ei min Affaire;
Hvorfor skal Magistrat i Byen være?«
Den Pater General var magelig, og elskte Roe og Fred.
Han flere Ord gad ei spendere;
(Thi hvad kan skee med faae, bør ikke skee med flere.)
Med kort men fyndigt Svar de Brødre gik afsted,
Og flux til de Velvise.
»Velviseste og beste Øvrighed U
(En Superlativus af Høflighed,
Som stedse er at prise)
»Velviseste! De vist nok veed,
Hvad Pater N. og hvad Guichard
I Byen giøre for Spilopper;
Vi bede, at De snart vil føie slig Anstalt,
Som den Forargelse ophæver, og som stopper
Mund paa hver Spotter,
Som leer, og inderlig sig gotter
Derved, at Ordenen meleres med lidt Galt.«
(Det er fatalt,
At ikke troes gal, som andre Folk er gale.
Hver dødelig er gal, naar man skal Sandhed tale,
Og, taalelig udtrykt: er Nar.)

Ved denne Lejlighed jeg en Anmærkning giør:
Man alle Mennesker tilsammen skiælde tør.
Men skiælder du kun een, den ene,
Som sig fornærmelig undtaget troer,
Dig stævner for Velvisheds Bord,
Hvorfra dig Himmelen og mig bevare!

De Magistrats Personer svare

Langt kortere end General: »ja det er got.«
Der blev raadslaget strax, hvad herved var at giøre,
Og den retfærdige Komplot
128 Per piurima*) dem dømte til at kiøre
Kortest Vel,
Did, hvor man sender dem, som, Stakler! ere gale
Paa anden Viis end du og jeg.
De kom derind.
Man mærket strax af deres Tale,
At de paa Skoven havde Sviin.
»Hvor længe,« sagde Stedets Inspecteur,
»Ærværdige! vil De mig qvæle
Med Deres Agerhøns og Hæle?«
Saa kan man uforskyldt sig liste
I Daarekiste,
Endskiønt man er,
Kun efter Vedtægt, gal.
Fra saadan qui pro quo bevare Himmelen enhver!
Man siger, at de sidder der endnu.
Jeg kan ei faae dem ud, kan du?

Moral.

Til Trøst for dem, som ynke disse tvende,
Jeg beder, de erindre maae,
At falske Rygter kan fra Huus til andet gaae,
End sige
Til os fra fremmed Rige.

GASCONADERNE.

De Franske har en sælsom Skik,
Paa hver Provinds, hver Bye at sætte Klik,
Saa Moralister meene ville,
De ikke har stort andet at bestille
End at uddele Øgenavn.

(Hæld dig, vort Kiøbenhavn!
Endskiønt du staaet har saalænge,
Du bleven er for Sobriquetter**) fri.
To Riger skielder vel - men det er Jalousie -
Dit unge Mandskab for de kiøbenhavnske Drenge,

* * 129

Af Jalousie, fordi de selv ei veed
At vise en saa frie, saa ædel Munterhed.
De sige, det for stærkt med overdaadig Mund
Forraader ringe Pund.
Men bryd dig ikke om provinsialske Pak!
Bliv, smukke Folkes Barn! kun trøstig ved, og snak.

De tale og om Hovedsag og Pynt, - men nei I
Jeg skeier alt for vidt fra rette Vei.)

Gascogneren tillagt er dette Lyde:
At lyve og at skryde,
Og ei at være ganske frie
For lidt Bedragerie.
(En heel Provinds tit kom for orde
For det, som nogle faa i den kun giorde.)

Der var Gascognens Mand,
Som Selskab ikke fandt sig godt nok i sit Land.
Og resolverte desaarsage,
En Tour til Engelland at tage.
Han Vadsæk tog paa Ryg; deri var ikke stort.
(Han vilde Landsmænds Skikke hædre:
Og for ham destobedre!
Let Føring*) giør os Veien kort.)
Paa raske Fod Calais han rekker,
Paketbaad treffer strax, som der for Modvind laae.
Kaptainen kiendte ham (paa Sproget at forstaae).
Thi sagde han: »jeg beer, De Fragten mig forstrækker.«
Gascogneren forstrakte.
Hans Uhæld ham til en Viinkielder bragte.
Der mod sin Ærgrelse, for han ei havde Vind,
I Viin han søgte Medicin,
Han drak saalænge til han sov,
Sov sin Paketbaad bort.
At jeg skal være kort,
Den Skipper, som ei sov, og Vinden nu fandt god,
Gav Hyrerne Signal. De alle kom,
Kun ikke vores Mand. Det brød man sig ei om,
Men Anker lette lod.
Den Vind var svag, men desto stærkere var Taagen.

Naar man har sovet ud, saa blir man vaagen.
Saa blev Gascogneren,
Og skyndte sig derpaa til Stranden hen.
Men fløiten Skibet var med Peer og Poul.

* – 130

Der blev en Hylen og en Skraal.
Den gyselige Lyd hen til ham førte
To Fiskere, som, da de Sagen hørte,
Tilbød sig ham til Skibet føre frem.
Men da hans Sprog var ogsaa kiendt af dem,
Saa, da de havde endt en kort men fyndig Tale:
Hvor snart med lette Baad var Skibet at indhale,
De Prisen sagde ham, og bad ham strax betale.
Han maatte saa, og strax de stak fra Land.

Er Taage meget tyk, man see ret langt ei kan.
De Skibsfolk sov og Skibet glide lod i Roe,
Saa vores Fetter kom om Bord incognito.
Han længe holdt sig taus. Tilsidst faldt Tiden lang.
Saa længe harked' han, og stampede og sang,
Til den, sorn slumrede ved Roret, blev ham vaer,
Han sagde: »Hilleknø ! siig, hvad herhid jer bringer,
Min kiere Faer !
I har jo ingen Vinger?
Har Pokker selv om Bord Jer bragt?« -
»Af Jer det er uhøfligt sagt;
Jeg langte hid ved Svømmen,
Og skulde kommet før, men hindret blev af Strømmen.«

Den Mand, ved Roret stod, en Raapert tog,

Hvis Brølen alle Mand paa Dækket drog.
»Den Mand, som vi forlod,« saa han tiltalte dem,
»Ved Svømmen nylig kom her til Skibsborde frem,
Og see ham der I«
Forundret stod enhver.
»Hvad!« raabte de, »i saadan lil
At svømme fire Miil!
Ja men og sandelig! han vaade Klæder har.«
(Den vaade Taage Skyld i Fugtigheden var,)
Derpaa treen frem til Lystighed
En Høker, gammel, trind og feed.
Han Vennerne tiltalte saa:
»At frygte Gud og Kongen ære,
Det er, har været, og skal være
Min Vellyst, som det er min Pligt.
En god Samvittighed kan trodse Fanden.
Jeg før har seet paa Havet noget sligt.
En Helvedes Gesant, og ingen anden,
Er den. Forgangen Aar ham som en Fugl jeg saae -
Jeg aldrig glemme kan, hvad Veir der fulgte paa -
Som i Uskyldighed han trippede paa Dækket.
Gid han faae Skam, saa sandt han giorde os forskrækket,
131 Den helvedsendte Knøs!
Vi fik en Storm« - »Hør Mand! du har en Skrue løs!«
Saa tordned' een. Af hele Fartøiets Matroser
Han maatte døie lige fine Skoser.

Imidlertid blir Luften klar og Vinden stærk.
»Seer,« raabte Høkeren, »nu Satans Værk,
Nu sander mine Ord, I, som mig før beloe!«
Men der, foruden hans, ombord var ingen Troe,
At sige Troe til Fanden.
En ivrig Fyr, som havde sig en anden,
Som vi: Troe til vor Herre,
Vel for ham selv, for Høkeren desværre,
Med disse Ord ham slog paa overtroisk Mund :
»Kun Gud kan skabe Veir, din Hund !«
En mere spøgefuld saa talte Fanden til:
»Min søde Siæleven!
Naar vi skal fare hiem igien,
Stik dig til os ombord igien!
Du skal, gid jeg faae Skam!
Faae Ost og Brød og en tredobbelt Dram.«
Af Sprikvort hver Mands Mund var fuld,
Hvert Seil af Vind.
Og inden stakket Tid (saa Vinden var dem huld)
I Dovers Havn de seiled' ind.
Den franske Lucifer fornøiet steeg i Land,
Hans Svømme-Styrke strax udspredtes af hver Mand,
Undtagen dog af Høkeren, som man beloe;
Thi Engelskmænd kun har til Fanden liden Troe.
Men Veddemaal - deri de alting vover.
En stærkt bemidlet Mand opholdte sig i Dover,
Han eiede en Morian,
Som han udskreg for Verdens største Svømmer.
(At have noget, som kan vises Mage til,
Os Store ikke sømmer.)
Han nærmer sig fordiævlet Mand:
»Hør, Herre,« sagde han, »ifald De vil
Med Jack (saa hedte Svømmeren)
Om Kap et Stykke svømme,
Hvor langt, hvorhen,
De at bestemme selv befaler,
Jeg tusind Pund betaler,
Men om De taber, De heel let kan dømme,
At hvad vi vedder om, tilhører mig,«

Fransk Pokker bad om Tid til at betænke sig.
(Hiin »Herre« kaldte ham,
For i Gascognen er en Skam,
132 Ei Adelsmand at være;
Derfore der det alle ere.)

Min Mand gik strax til Reisekammerater,
Fortalte, hvad han havde veddet om,
Og bad dem laane sig fem hundrede Dukater,
At sige mod en vakker Provision.
Hver tænkte stort om hans Person.
Han fik dem, og til Stranden kom
Forsynet med en madrig Bomme.*)
Han saae sin Vederpart med Herren komme.
»Hvor,« sagde han, »har du din Mad?
Vil du da af Hunger døe?
Til Middag spise vi i aaben Søe.
Min Mad du ei skal smage;
Maaskee vi svømme faaer i fire Dage.
Jeg selv ei komme vil til kort.«

Forfærdet Morian, forfærdet Herren blev,
Betalte Veddemaal, og gik ei glade bort.

Lyksalig, Læser ! lev.

RELATA REFERO.

Den følgende Historie er sand.
Om du at mene saa er ei kapabel,
Saa viser jeg mig resonabel,
Og ei paabyrder dig at troe, hvad du ei kan.

En æreværdig og bedaget Pater
En Datter havde sig
Paa fire Tusinde Ducater
Riig.
Det er, som Ordinære taler,
En otte Tusinde Rixdaler.
En Officeer, bekiendt for honéte hornme og brav,
Som hende meget lidt i Midler eftergav,
Og uden hendes utrængt kunde leve,
Saae hende, saaret blev. Saa begge bleve.

* – 133

Formodentlig ved Hierte-Sympatbie«
Om hvilket Snurrepiberie
Læs i Romaner meere!
Ulykken var, at her den strak sig ei til fleere
End Officeren og den lille Glut;
Thi Præsten absolut
Vil ei sympathisere.
(De fire Tusinde Ducater
Var Skyld, at ovenfor jeg kaldte Manden Pater.)
Omsonst anvendtes Overtalelser
Af Slægtninger paa begge Sider.
Han blev ved sit, af rødt han Hader var.

(Der findes flere Præster hist og her,
Som Officerer ikke lider.
Gud veed, hvad Grund de dertil har.
Men unge Piger de behage,
Saa de derfor hos dem kan fuld Erstatning tage.)

Han havde en Collega,
Hvis Rigdom var hans Alpha og Omega.
Af sine Grunker stolt han var,
Men over alleting af sin Forstand,
(Det skal du gierne see, den er, som ingen har.)
Han maatte, skulde være hendes Mand.
Hun fandt Partiet fælt,
Men blev saa overhængt og truet, skiældt,
At hun forsikrede, at inden otte Dage
Hun skulde en Beslutning tage;
Men hun imidlertid tog den,
At skikke Bud til Officeren hen,
Om Sammenkomst incognitc.
Den nød de i uafbrudt Roe.
Og der blev afgiort i,
Naar den forundte Frist først var forbi,
Hun den nye Frier skulde svare Ja,
Og siden see, hvordan de kom derfra.
Men dette skulde sig betinge forud Bruden,
At første Beiler med til Bryllupet blev buden.
Det strax bevilget blev. Ei Martis Søn er seen,
Før han Bevilgning tager
At vies af, hvad Præst han vil.
Rivalen tog sig ogsaa een*
Kort sagt, nu Bryllupsdagen stunder til.
Da færdig var al Stads og Bryllupssager,
Den Dag brød frem.
Den første Beiler kom, og hused' tvivlsom Frygt,
134 Den sidste glædedes, og troede alt var trygt.
Af Bryllupsgiesterne kun komne vare faa.
Den første (som for Tiden at forslaae)
Den sidste i sit Fag .tiltaler saa
Blandt andet: »jeg har kiendt en eneste, ei flere,
Som kundet har extemporere.
Der mangen er, som De, til Prækestolen fød;
Men denne sieldne Gave aldrig nød.« -
»De saae kun een; i mig den anden see,
Som tale kan extempore !« -
»Om De det giøre kan nu strax, jeg Dem betaler
Tre hundrede Rixdaler.«
Den anden svarede : »ja va !*)
Hvad Tale er det, De befaler?« -
»O ! intet at befale !
Jeg tænker paa, Exempli gratia,
En Brudetale;
Men giør De mindste Bok i Deres Ritual,
De svarer mig en lige Kapital.
Jeg Jomfruen for Spøg til Brud vil tage.«
Han hende tog.
Rivalen Mynten drog.
Med al Nøiagtighed og mueligste Umage
Han førte Talen ud.
Da den var endt: »Seer, Venner, her min Brud !«
Og hende gav et Kys.
»Nei,« raabte strax den anden Frier, »tys!
Det Spøg er lidt for vidt at drive.« -
»Tør jeg Dem min Bevilgning give?«

Der blev en fæl Allarm,
Nær revned Taleren af Harm.

Der blev Proces. Ved øverste Instants
Faldt denne Dom:

Den Brud er hans,
Hvis Vielse saa snart var færdig.
Den Veddeprædikant er Embedet uværdig.

*
135

DAVID OG JONATHAN.

Man ved et velmeent Raad af Ven tit Fiende skaber.

Ved giorte Tienester tit Venners Omgang taber.
Ifald du i dit Huus en Skurk ugierne seer,
Skil dig ved ham honet! Laan ham - han kommer aldrig meer.

Man seer, at Delene i min Diskurs er trende.
Jeg til den første mig da vil henvende.
Der var en David og en Jonathan.
Den første var en ærlig, from og sindig Mand,
Den sidste ligesaa, undtag et hidsigt Blod!
Han sær forfalden var til Spil,
Hans David ham advare vil,
Dog neppe torde.
Hans varme Venskab dog saameget giorde,
At han omsider ham tilskrev
Et meget høfligt, meget kiærligt Brev:
»Ven! jeg vil ei Hofmester være;
Men som din Ven jeg skylder dig,
Som Mand af Ære mig,
Dig at advare,
Dit gode Navn staaer Fare.
Jeg haver tit hørt tale om,
At flittig Spiller sielden kom
Uskyldigen til sine vundne Penge,
At han dem vinder tit fra taabelige Drenge,
Som, for han vandt, til Jøders Hielp maae trænge.
Hos dig kun Tidsfordriv, det Vindelyst er ei;
Men mon det hver Mand veed, saa godt som jeg?
Jeg veed, du altid høit vil spille,
End om en Rad af Uhæld skulde skille
Dig ved alt, hvad dig Lykken haver bragt,
Og du udsættes for Medborgeres Foragt?
Jeg dig erindre vil endnu til Slutningen:
Jeg ei Hovmester er, men David er din Ven.«
Forbittret Jonathan strax Brevet sønderrev,
Og Svar med samme Bud tilbageskrev,
Hvori kun stod: »Min Skoletid er længst forbi.a

Saa ufortient et Svar ei David kunde støde,
Han kun bedrøvet saae sin Vens Ruin i Møde.
For Jonathan imidlertid kun Spil,
Ei anden Tidsfordriv var til.
136 Tit David ønskede: gid Jonathan
Maae snart forarmet blive,
At ei Exempler ham Forargelse skal give,

Og nedrig Vindelyst ham stikke an!
Han lod ham passe op, og inden Aar
En Morgen han det glade Budskab faaer:
»I Gaar din Jonathan sin sidste Skierv forspilte.«
Ved denne Tidende vor David smiilte,
Han strax sig klæder paa,
Gaaer hen til Jonathan, og ham tiltaler saa:
»Du har mig voldt Fortred, du tøved alt for længe,
Før du forspilte dine Penge.
Det glæder mig, min Ven!
At du har ikke fleer igien.«
Ham Jonathan knap kunde svare:
»For grusom Spot du mig dog spare U
Ham David strax om Halsen faldt:
»Jeg længtes efter dig, jeg har dig alt.
Velsignet stedse vær, du blide Øieblik,
Da om min Vens Ruin jeg Efterretning fik !
Nu Fristelsen dig meer ei river hen,
Kom med mig hiem, min Ven!
Saa meget har vi dog igien,
At vi kan leve selv, og levne lidt til Næsten;
Ei leve just som før, men Venskab skal erstatte Resten.<
Her David Jonathan sig saae at skamme.
Et simpelt Tak han kunde knap udstamme.
Da hans oprørte Bryst tillod hans Læber Ord:
»Hvor er du,« raabte han, »hvor er du, David, stor U
»Saa stor er Jonathan, ifald han, som han bør,
Forglemmer alt, og er min Ven, som før.«

VEDDEMAALET.

Der var tre Færgemænd, som havde hver sin Mave,
Der skreeg, som den var reent af Lave,
Fordi de kunde ei, hvor gierne de end vilde,
Den give noget at bestille.
Hvorfore sultede de Tre,
Du gierne ville vide. Det skal skee.
137 Det respektive Sund*) af Iis var proppet.
Og Overfart og Næring stoppet.
De sørged' for den Dag i Dag.
Sorg for i Morgen var ei deres Sag.

(At leve saa er flere Venners Viis:
Men, Ven! betænk, dit Sund kan lægges til med Iis I
Da viid, at det er godt i Baghaand lidt at have,
Hvorved man kan undgaae Knur af sin Mave.)
Den Regel havde vores Færgemænd ei fulgt;
For silde, slappe og heel slet til Mode,
De trende Dødelige stode,
Da Broder Peer brød ud: »Gid ingen døe af Sult!
Man i det mindste maae først alt probere.
Den Bondemand, som slagter Faar,
Og selv er et, han torde os vel assistere.«
»Ja, sandt nok, han er dum,« saa svarede en anden,
»Men jeg hos ham os ingen Redning spaaer;
Thi han er nidsk som Fanden,
Og sælger intet uden for den bare Skilling.«

»Just for han gierrig er, han os traktere maae,
Det koster overalt ei meer end at forsøge paa;
Jeg vil først ind i Boden gaae, '
I andre tager denne Stilling:
Først Jens taer Post tæt uden for, '
Du Niels kom i hans Sted, saasnart han gaaer.
I af min Tale selv kan høre,
Hvad I for Resten har at giøre.«

De gik, og neden for Jens lydeligen hørte,
At Peer slig Tale førte:
»Der har I hængende to skiønne Skinker,
De ind i jeres Bod mig vinker,
Siig, hvad begierer I for Stykket vel af dem?«
»Hør,« svarte Bonden, »har I jere Fem?
Kan I ei Forskel see paa Svinelaar,
Og Laar af Faar?«
»Hør,« svarte Peer, »min gode Mand,
I er, min Troe, fra jer Forstand.« -
»Nei, I er, Gon! fra jeres.«**) -
Her længe disputeres.
Tilsidst Peer sagde: »Hvis jeg Sandhed ei har sagt,
Jeg giver jer min halve Sommerfragt:
Hvis jeg har Ret, mig Skinkerne tilhøre.«

* * 138

»Top ! men hvern dømme skal heri ?«
»Tag, for Exempel den, som først gaaer her forbi!« -
»Ja nok!« Jens mærkede strax, hvad her var at giøre,
Og snart sig vise lod
For Bonden, som paa Luur med heftig Længsel stod.
»Hør, Landsmand!« raabte han,
»Jeg har Dispyt med denne gode Mand,
Om dette Skinker er,
Og ikke Lammefierdinger,
Som han seer hænge der.
Vi veddet har om store Penge.« -
»Min gode Bondemand! I vundet har,
Deri Sag er soleklar,
Det Skinker er, der hænge.« -
»Men jeg af modsat Mening var.« -
»Saa har I tabt, min kiere Far!
Jeg i sin Profession saae aldrig saadan Sinke,
Som Lammefierding ei kan skille fra en Skinke.« -

Den Bonde heel forbaust der staaer.
Med Bøn og Graad Tilladelse han faaer
At appellere til den førstes Dom,
Som herpaa foran Boden kom.
Niels frem for Boden gaaer.
Indkaldes, spørges, svær.
Det Skinker er.
Den Bonde rasende gav Peder Kiødet hen.
De trende gik,
Og fuld Forflegning fik,
Til Iis blev Vand igien.

MOSTERS PØLSER.

Hvis den er sand, jeg sandt fortæller;
(Jeg mener den Historie,
Som du vil strax faae see)
En Engelsk Krønike os mælder
En snedig Færgemand, og druknet Hund og Lugt,
Om Reisen over Thems, og Pølser, som ei smukt
Man skaffer sig til en Present.
Hør nu engang!
En Færgemand traf til at have
139
140 Til Moster een, hvis ugemene Gave
Til Pølse delicat at lave
Var London rundt bekiendt.
Hun Midler samlede ved sit Talent.
(Hvor mangen Literatus gad,
At Fædre havde ham opdraget
Vel i den Videnskab at lave Pølsemad l
Man sveder tit ved Skrift, som man seer vraget:
Men lækker Pølse er en Ting,
Som er i Pris den hele Jord omkring.)
Der findes mangen een, jo meer ham Lykken giver.
Jo mere nidsk han bliver.
Saa mod sin Søstersøn var Moster.
Naar han bevidnede sin Lyst
Til Pølse, mødte ham den Røst:
»Betal først, hvad den koster!«

' Vi er gemeenlig meest forpikket paa,
Hvad vanskeligst vi kunde faae.

Den Moster havde i Logie
En kræsen mon ami.
De rare Pølser ham anstode.
(De var og verkeligen gode.)
En Snees han kiøbte eller to;
Med dem han skulde over Themsen roe.
(Han ved modsatte Bredde boede)
Den Søstersøn ham roede,
Paa Pølserne, som Kat paa Muus, han gloede,
Men Katte-Friehed havde ei.
Sig aabnede tilsidst for ham til Lykke Vel.'
En Hund i Themsen flød,
: Som af formeget Vand var død;
Han med sin Baad sig nærmer den.
»Det er jo uret Kours? hvor Pokker vil du hen?«
Udbrød den Fragtende. Han dette knap udtalte,
Før druknet Hund ombord den Færgemand indhalte.
»Hvad ! du har nok en Skrue løs,
Vil du forgive mig med giftig Stank, du Knøs ?«
»Knøs I dette Navn sig ikke
Paa den, som tyve Aar har fyldt, kan skikke.
Desuden maae De vide,
Jeg længe nok for en Dukat maae slide,
Og naar jeg Moster dette Aadsel bringer,
Dukaten jeg faaer strax, hun med mig aldrig ringer.
Thi det er drukned' Hundes Kiød,
Som hendes Pølser giør saa lækker og saa sød.«
141 Til Luvart vendte sig den Mand,
Og, som fra Fanden, sprang i Land,
Saasnart de naaede det,
Betalte Fragtemand sin Ret,
Og videre strax vilde gaae.
»Min Herre husker ikke paa,«
Saa raabte Færgemanden,
»At Deres Pølser ligger her igien.«
Den Fragter svarede : »gaae du til Fanden

Med dine Hundepølser hen!«
Den anden
Gik Fanden ei til Fanden;
Deels i sit Hiem, deels i sin Baad
Han selv dem aad.

CONTRASTERNE.

En Kone havde fyldt 70 Aar,
En Junker neppe tyve.
Een yngre sig, en ældre vilde lyve.
Hvem løi sig yngre, og hvem ældre, du forstaaer ;
Den Ældre havde vakre Penge ;
Den Yngre kunde til dem trænge,
Og hvad giør ikke Trang?

Det kom paa Snak engang
I Sælskab mellem Kamerater
Og Junker,
At lidt opofres maae for Grunker.
En Ven sligt Raad ham gav:
»Prøv Mutter Pips, hun snart maae pikke af,
Og efter alt, hvad man udvortes seer,
Forinden gad nok giftes meer,
Tag hende, snart du blomsterklæder hendes Grav.«

Saa meget om den Sag blev for vor Junker talt,
At han Forslaget fandt meer klogt end galt
Han gaaer til gamle Mutter,
Og siger det, hvortil erfaren Mand sig slutter.
Men uerfaren ei saa let,
For denne jeg anfører det:
»Ærværdige !« begyndte han,
142 »Jeg er vel ung, og er af Stand;
Men Standens, Ungdoms Feil mig aldrig har befængt.
Uroest, jeg tænker og har tænkt,
Trods, hvad de modens Knøse mene,
At sig med Dyden at forene,
Er vores Gavn og Pligt.
I høiest Grad hos Dem jeg finder sligt.
Sligt, som ved Ærbarhed og Dyd
Kun skabe kan den sande Fryd
I Ægteskabs Forening.
Jeg haaber,
At De forstaaer min Mening:
At unge, sandseløse Taaber
En Nar kun sig forgaber i,
Jeg efter Dyd kun gaaer paa Frierie.
Hvem jeg nu frier til, De let vil giette.«
»Jeg gietter,« svarte hun, »men vil erindre dette,
Skiønt varig Skiønhéds Træk hos mig har trodset Tiden,.
Paa vores Alder er Forskiellen dog ei liden,
Og nødig vilde jeg mig lade falde ind,
At mine Midlers Skyld det er, og ikke min,
At jeg af Dem modtager slig Proposition.«
»De Deres yndige Person,
Og min, fornærmer høit ved saadan Tvivl.

Min, Notabene,
Fordi De synes mene,
Jeg Deres Værd ei kan indsee.«
Han neppe barede sig for at lee.
Hun med indfaldne Læber drog et Smul.
Indfaldne, for de havde ingen Støtte,
Thi gamle Tænder pleier gierne fløtte.

Han fandt sin Kiereste ei smuk,
Og ofrede sin Fattigdom et Suk.
Det Suk hun paa sin Regning skrev,
Og stolt lidt mere peen og lækker blev.
Hun med en Mine,
Som alt ham haabe lod,
Ham sagde: vær saa god,
Min Ven,
Her ind at trine
I Morgen Formiddag igien.
Han treen.

Hun havde giort sig alt for peen.
Kolør de Ros', Kolør de schær*)

* – 143

Forrædere mod hendes Ansigt er.
Hun Beileren nu gav sit Ja,
Hvorpaa han svarte nei,
Og gik sin Vei.

Duo opposita, contra se posita, clarius iilucescunt.

OMNE TULIT PUNCTUM, QUI MISCUIT UTILE DULCI.

Impromtu.

»At gavne og fornøie,
Hav stedse det for Øie,«
Det var Horatses Ord,
Mens han var her paa Jord.
Hvad nu hans Ord maae være,
Kan andre eder lære,
Jeg lærer jer det ei;
Thi det er af min Vei.
Jeg kort kun vil berette:
Horatses Datter, Mette,
Endskiønt hun ei var gift,
Sit Snørliv fandt for stivt.
Glad til Horats hun løber,
Og glad sin Tilstand røber:
Jeg har fornøiet mig,
Og gavnet Rom og dig.

Du snart af denne Mave
En Dattersøn skal have,
Og Rom en Borger faae,
Som gange kan og staae.
At gavne og fornøie
Jeg haver havt for Øie.

Horats blev derved rød,
Men jeg, som bleg er fød,
Jeg kan foruden Rødme
Om Nytte og om Sødme
Fortælle sligt og meer,
Som man saa ofte seer.

144

NULLA REGULA SINE EXCEPTIONE.

Impromtu for en Præmie i et Selskab".

Jeg havde netop lært at gaae,
Og var omtrent saa stor, som saa -
Da een af vore Naboepræster
For Penge blev min Skolemester.
Jeg troer, der blev hvert Aar betalt
For Kost og Lærdom, alt i alt -
Dog hvad jeg kostet har min Fader,
Jeg troer mig Læseren tillader,
At jeg med Taushed gaaer forbi,
Helst da det ingen Deel har i,
Hvad jeg ham vil fortælle siden.

Som før er sagt, saa var jeg liden;
Men (Skam at tale selv derom)
Fornuft hos mig før Alder kom.
Jeg engang en Samtale hørte,
Som Præsten og hans Kone førte,
Og strax begreb jeg den min Siæl.

I Aften traf det sig ret vel,
At jeg erindrede den samme,
At jeg ei skulde staae til Skamme
Ved disse Priismaterier,
Som sysselsætter en og hver.
Som knyttet Næve til et Øie,
Sig til Opgaven netop føie
De lykkeligen giemte Ord,
Som udaf Præstefolket foer.

Nu skrider jeg til selve Sagen -
Nu ingen Hosten! ingen Bragen!
Nu hver Tilhører tee sig taus,
Og agtsom høre paa mit Snaus!

Hver anden Dag min Præstes Kone
Var stemt i den umilde Tone.
Jeg tvende Dage ei paa Rad

Saae hende nogensinde glad,
Og ei i Rad jeg tvende Dage
Saae hende opbragt mod sin Mage.
Aarsagen, skulde jeg fast mene,
Var den, hun sov saa godt som ene
145 Hver anden Nat; thi Rygtet gaaer,
At Præsten var halvhundred' Aar.

En Morgen, som. vi alles ammen
I Huset vented', at Madammen
Var blid (fordi det var den Tour),
Hun meer end nogen Tid var suur.
Hun hvisked' ind i Præstens Øre
Et Sprikvort, jeg ei kunde høre -
»Natura,« svarede min Præst,
»Paucis, Madam ! contenta est!
Paa Dansk, mit Guld! om du vil vid'et:
Naturen nøler sig med lidet.«
Hun sagde, ganske spodsk og suur:
»Gid Fanden være jer Natur !«

BLANDEDE DIGTE

SØVNEN.

Ode.

Duunvinget, silkeblød, du gled paa Øiet frem
Og hvisked': al din Sorg, dig selv, Stryange, glem!
Zarine.

Du, dobbelt skiøn, fordi jeg sov !
Du skal min Tone Styrke give,
Du, blide Morgen! skal oplive
Den Røst, som synger Søvnens Lov.

Omsonst sig sødest Klang tilbød
Det tunge Øre at fornøie,
Og fra et dunkelt, svækket Øie
Til kiedsom Aand kun Ulyst flød;

Til Døden Livet grændsede,
Hver Evne syntes slidt af Ælde,
Og Bygningen til Fald at hælde,
Da du, o Søvn! mig vinkede.

Tung i din bløde Favn jeg gleed,
Berøvet Vid og Syn og Stemme,
Liig den, som sank i Muldets Giemme
Til mere varig Hvile ned.

Jeg tryg mit Væsen dig betroér,
Jeg spørger ei, hvad stærke Stytter

Imidlertid fra Fald beskytter
I tynde Luft den tunge Jord.

En Hær af Verdener utalt,
Som mig omgive, hvis de skeie
Et Haar bredt fra de vante Veie,
Et Kaos giør af mig og alt;

150

Min Undergang et Haar bredt nær,
Jeg slumrer sødt, jeg intet vover;
Han vaager, han, som aldrig sover,
For alt, og for hvert Støv i sær.

Som jeg den halve Klode var,
Indsvøbt i Mørkheds tause Taage,
Og paa de lukte Øinelaage
Din grumme Broders Billed bar.

Men Ilden ulmer, Livet groer;
Du snart igien skal Kræfter vinde,
Min Aand, du snart igien skal finde
En Morgen skiøn, din Skaber stoer.

Saa danner Aarets Morgen sig;
Og Jordens Safter Liv udklække,
Naar, under hvide Sørgedække,
Naturen synes ligge Liig.

Nu Kraft til alle Aarer flød,
Nys slappe Drivefiædre spændtes,
Til Siælens Pleie Væsner sendtes,
Som spillede i Søvnens Skiød.

Med Moders Ømhed bød du dem
Den spæde Fostersøn fornøie,
O Søvn! og for din Yndlings Øie
Hver ønsket Scene bringe frem.

Du bød dem i den Elskers Bryst,
Som en uhældig Lue nærte,
Og som forgiæves Suk fortærte,
At gyde Lægedom og Trøst.

Hans grumme skabes om i Hast,
Hun med Citheres Smiil ham vinker,
Og Ømhed i hver Mine blinker,
Og Himlen i hvert Øiekast.

Du bød dem løse fængslet Fod,
De Slaven tit paa Tronen satte,
Gav nøgen Armod Perus Skatte,
Og den fortrykte Haab og Mod.

151

Den usle, segnet i en Vraae,
Tryg bag det Dække, som du drager
Imellem ham og Dagens Plager,
Med Smiil paa blege Kinder laae.

Ei Smerters giftig Braad formaaer
Dit Slør, o Søvn! at giennemtrænge.
O ! skiul ham bad det, skiul ham længe,
Hans Bødler vaager uden for.

Men blandt de blide Væsners Kor,

Som Siælen til dens Hæld bedrager,
Fornuften studsende opdager
Alvidenhedens sieldne Spoer.

Dybt i din skyggefulde Boe
Hvad mægtig Aand har valgt sig Tempel ?
Dens Udsagn bær et Guddoms Stempel,,
Som Vantroe selv forbaust maae troe.

Men Tidens Maal i virksom Gang
De nu fuldmodne Evner bringer,
Og Søvnen flyer paa Nattens Vinger
At lindre fierne Landes Trang.

Nu strømte Lys og Sandhed til,
Nu faldt Fortryllelsernes Teppe,
Og Siælen fatted' endnu neppe,
At, hvad den saae, var Skuespil.

Vær hilset Morgen, Søvn farvel!
Tak for den svangre Roe og Varme,
Som nys i dine kiælne Arme
Nyt Liv udklækked' i min Siæl.

Hver Aand er frisk, hver Krop er stærk;
Hver Sands mod glade Indtryk tager,
Hvert følsomt Hierte Vellyst smager,
Og alt er Hæld og Søvnens Verk.

Og den har stemt til hellig Klang
De Tunger, som nu Luften fylde,
Og kappes Skaberen at hylde,
Som kiendes stor i deres Sang.

152

Du ene god og ene stor!
O! værdiges du at fornemme
Min ufuldkomne svage Stemme,
Blandt de utalte Stemmers Kor.

Meer værdig Verdners og min Gud
Den fra forklaret Bryst skal lyde,
Da, naar mig evig Dag skal byde
Fra Gravens Nat at træde ud.

Men midt i jordisk Paradiis,
Hvad Tone kan mit Øre saare?
Forklares og din Lov ved Taare?
O Søvn! hvem hyler ud din Priis ?

Elendighed, hvis Glædes Stand,
Med dig begyndt, med dig ophører,
Den sukkende fra sin Velgiører
Nu fløi til Virkeligheds Land.

Skal og - snart vægrer sig min Røst
At yttre denne fæle Tanke,
Skræk synes i hver Aare banke,
Og Rædsler tordner i mit Bryst -

Skal og den store Morgens Bud,
Som os af sidste Søvn bør vække -
Hvem skal den Vaagnende forskrekke?
Mit Blod blev Iis! o ! frels mig Gud!

NØISOMHED.

- - - multa petentibus
desunt multa, bene est cui Deus obtulit
parca, quod satis est, manu.
Horat.

»Hvor!« Damon, raaber Du, »er Dydens Rettigheder,
»Naar ene Fødselen til Lykken "Vei bereder,
»Naar Slumpelykke blot uddeler Løn og Straf,
»Og tit dens blinde Had Uskyldigheden traf?
»Hvad har vel jeg forbrudt, som maae i Kummer leve,
»At jeg ei blev bestemt, som hine andre bleve,
»Til Herlighed og Magt, og fød til Croesers Guld?
153 »Mon disse Skiæbnen har ved Dyder giort sig huld?
»Og kan man, før man blev, vel ogsaa Dyder øve?
»Hvad kunde, før jeg blev, mig vel dens Gunst berøve ?
»Da jeg endnu ei var, hvad mon jeg da begik,
»Hvorfor til Straf jeg Nød, Foragt og Trældom fik?«

Den Straf kun indbildt er, hvis Vægt du lider under,
Du lige Lykke fik med dem, som du misunder,
Thi samme Maal tilfaldt hver Stand af Vee og Vel,
Og Herren uden Grund misundes af hans Træl.
Men vi forringe let de Plager, os ei trykke,
Og altid dobbelt stor anseer en fremmed Lykke ;
Man priser lykkelig hver Stand foruden sin:
Din blev dit Ønskes Maal, hvis den var ikke din.
Men nu dens Fortrin faaer endogsaa Navn af Plage,
Og Grunden til dit Vel var Grunden til din Klage;
Arbeide Trældom blev, og Nok blev nævnet Nød,
Skiønt al Velsignelse fra disse Kilder flød.
Du drager dybe Suk, for dine Kaar forbinde
Til daglig Flittighed, for dagligt Brød at vinde;
Kiend din Vildfarelse, kiend din Lyksalighed :
Arbeidsom, maadelig, du ei af Plager veed,
Som Overflødighed og Ørkesløshed døie;
Ja! Livets største Held var Lønnen for din Møie:
Den muntrede din Siæl, den luttrede dit Blod,
Ved den du hviled' trygt, og glad igien opstod,
Den ene krydede de tarvelige Retter,
Hvorved du dagligen med lige Lyst dig mætter -
Kan Uheld vel bestaae med saa at lide Nød?
Og valgte du dig før, om man dig Valget bød,
At sidde væmmelig ved mange kræsne Retter,
Og tvinge ned en Gift, som dræber, naar den mætter,
Og allermest er Gift og allervissest Død,
Fordi den bragtes dig i døsig Ladheds Skiød,
Hvor sundest Føde mindst kan trættet Gane smage,
Hvor slappe Følelser tit smagte Vellyst vrage,
Og misbrugt Overflod, til alle Lyster vant,
Sin Vemmelse tilsidst i Smerter ende t fandt,
Hvor Døden selv var Trøst, hvis brudte Pligters Torden
Ei dig bebreidede, du brød Naturens Orden,
Og havde selv dit Liv saa snevre Grænclser sat.

»Men,« svarer Damon mig, »min Frihed overladt,
»Jeg ikke rasende det værste skulde vælge,
»Ei for utemmet Lyst min Roe og Helbred sælge ;
»Nei maadelig, som nu, jeg midt i Overflod
»I rolig Nøisomhed med Nok mig nøie lod.«

Min Damon! sielden kun vi egen Svaghed mærke,
Og til vi have tabt, vi troe os gierne stærke,
Den derfor tryggest er, som sattes i en Stand,
Hvor i han ei. til Strid saa let udæskes kan;
Men sæt, du er den Helt, den sieldne dødelige,
Som altid seierrig kan Fristelser bekrige,
Sæt, at i Lykkens Favn du Lyster overvandt,
Som tit med Slavebaand selv Dydens Kiemper bandt;
Hvad nye Fortrin blev da Frugten af din Seier?
Hvad eiede du da, som nu du ikke eier?
Om det er ikke dit, som du ei nyde tør,
"Vandt du kun netop Nok, og hvad du havde før.

»Men Æren - blandt en Sværm at vide sig den beste,
»Og tegnet stor, paa sig saa manges Øine fæste,
»At finde lydige, saasnart en Mine bød,
»Det dog et Fortrin er, den ringe Stand ei nød.«

Misund, o Damon! ei, men heller ynk den Stolte,
Som Dyden dristigen for Ærens Skygger solgte ;
Hans Lykke, som saa stor i Haabet viiste sig,
Yed Nydelsen forsvandt, den lette Taage Hig.
Forført ved Glædens Glimt, som lyser i hans Mine,
Du ønsker dig hans Kaar, og kiedes tør ved dine ;
Men viid, hver Muskel blot ved Konst afrettet er,
Og troløst Vidnesbyrd om Hiertets Tilstand bær.
Han skulde i sin Pragt sig høist elendig troe,
Om ei Misundelse forstyrrede din Roe,
Hans Vel (om indbildt Vel kan kaldes saa) sig grunder
Paa denne Kundskab blot, at Ringhed ham misunder;
Men paa den ægte Dyd (thi den er lige frie
Fra Misfornøielses og Hofmods Tyrannie)
Kan Lykkens blinde Gunst ei dybe Indtryk giøre,
Den, som ved Dyd er stor, giør Høihed ikke større!
Det sande Vee og Vel er Frugt af Dyd og Last,
Og denne Sandhed staaer til Himlens Ære fast:
At lige skyldige og lige Plager trykke,
Og Ligemænd i Dyd er Ligemænd i Lykke.

LYKSALIGHED.

Lyksalig du, som veed (dog ei af dit Exempel)
At sand Lyksalighed forgylder ei sit Tempel,
155 At det, som Hoben Navn af Lykkens Tempel gav,
Er kun dens Drabsmands Slot, opbygget paa dens Grav.

Du kiender Høiheds Kaar og kiedes ei ved dine,
Du veed dens Aasyn har en konstlet Glædes Mine,
Og at hver Muskel der ved Konst afrettet staaer,
Og praler af en Fryd, der ei af Hiertet gaaer.

Du Lykkens Tempel fandt i dine ringe Hytter,
Hvis lave Bygning dem mod Avinds Storm beskytter,
Hvor Nøisomhed har nok, hvor Ærlighed er Dyd,
Og Hiertet aandes ud i rene Læbers Lyd.

Hvor Egennytten ei har underkiøbt de Arme,
Som krystede dens Barm mod sine Venners Barme,
Hvor efter Fordeel blot udlærte Skiønne ei
Til kolde Beilere uddele Ja og Nei.

Hvor i Naturens Sprog, naar Elskende sig sige :
»Du er min egen Dreng, du er min egen Pige,«
De mere have sagt, end alt hvad sige kan
Et Sprog, som bliver lært og hørt som en Roman.

Hvor ærbar Skiønhed let undværer Guddoms Navne,
Og tør foruden Eed sin ømme Elsker favne,
Hvor Doris i din Arm sig i sin Himmel troer,
Skiønt for at sige det hun mangler Modens Ord.

BRODNE POTTER I ALLE LANDE.

Brodne Kar i alle Lande,
Roser sig med Torne blande
Andensteds saavelsom her.
Landsmand! Roserne du tage,
Og af dem du Honning drage!
Men for alting agtsom vær,
Kom ei Tornene for nær!

'Naar en Tydsker dig vil lære,
Ærlig, grundig, kiæk at være,
Du lærvillig følge ham!
156 Men, naar en dig stort fortæller
Om daraussens Bagateller,
Var det sandelig en Skam,
Om du blindt hen tro'de ham.

Naar en Franskmand dig vil lære,
Altid glad og munter være,
Beed til Gud, du ligner ham!
Men adlyde ham, som Kongen
For hver Mode, og for Tongen,*)
Det var sandelig en Skam;
Vi bør ikke hylde ham.

Som en Britter lad dig være
Patriotens Pligter kiære !
Elske Frihed lær af ham!
Men, hvis du seer en og anden
Overmodig, vild som Fanden,
Det var fælt at ligne ham ;
Bukke for ham var en Skam,

Ved den Vælskes søde Stemme
Vi al Sorg, os selv forglemme.
Og henrykte høre ham ;
Men, naar han en Grumhed øver,
Som ham Børnebørn berøver;
Skal vi deri følge ham?
Det var baade Synd og Skam.

Paa Spaniolens Viin og Piaster

Jeg Foragt ei daarlig kaster,
Gierne deler dem med ham ;
Men, saa længe jeg kan læse
Uden Briller paa min Næse,
Jeg den Stads vil unde ham.
Kunne see giør mig ei Skam.

Han, som boer lidt under Havet,**)
Og med Guld er stærkt begavet,
Spare er en Dyd hos ham;
Men, naar han, tung af Ducater,
Spiser evige Salater,
Saa gid jeg faae Last og Skam,
Om jeg spise vil med ham !

* * 157

Du, som dine Ahner glemmer,
Og al Pragt bag Ploven glemmer,
Du el nok beundres kan;
Polak! du skal Verden lære,
Om lærvillig den vil være :
Det er under ingens Stand
At han pløier eget Land.

Men at du din Dont forlader,
Og med Glavind dig omlader,
Naar du seer en Vandringsmand ;
Snorrigt synes dem, som mene
(Thi jeg mener ei alene),
At man gierne sige kan
Uden Sværd: god Dag, min Mand !

Du, en Skræk for Tyrkens Rige !
Al din Adfærd os kan sige :
Stor var Ruslands første Zar.
At dig Finkel-Jochum smager,
Og hver Copek dig fradrager,
Derom man vel mumlet har;
Herre Gud ! om nu saa var !

Svensken jeg slet intet ændser;
Han for nær er vore Grændser,
Og det kunde stikke ham,
Hvis jeg gav ham mindste Lyde,
At han Freden vilde bryde ;
Fik da Landet Krig med ham,
Hvis var Skammen? Autors Skam.

Jeg den elskte Danske priser,
At Beskedenhed han viser,
Sielden Dyd i fremmed Land!
Men, naar han forvidt den driver,
Og alt Fremmed Fortrin giver,
Den en Dyd ei nævnes kan,
Og fornedrer danske Mand.

Jeg hos kiekke Nordmand priser,
At han stedse ivrig viser,
Han sit Fødeland har kiær;
Men, jeg troer, han giorde ilde,
Om han vilde sig indbilde,
At der fødes Mennesker
Kun i Engelland og der.

158

Hædre alle Nationer,
Hade Feil, men ei Personer,
Er vort Selskabs Lov og Lyst.
Hellig Pligt og største Ære
Er: Vor Konge troe at være.
Statens Ønske er vor Røst:
Glæden boe i Christians Bryst!

PROLOGUE,

opført den 13de Octbr. 1780, i Anledning af Hs. Kongl. Høihed Arveprindsens Fødselsfest, paa Lyst-Theatret paa Fredensborg.

Schwarz.
Hvad nu ? Nu er det reent forkeert!
Det hele Stykke er spoleert;
Sieur Nielsen Dækket tør optrække,
Før jeg kan Ryg med Kiole dække.
Jeg arme for et Øieblik
I en saa sød Forhaabning gik,
At, om ei Evne, dog Umage,
For mildest Herskab at behage,
Dets Naade skulde os tilvendt;
Men Dækket steeg, mit Haab er endt.
Skam faae Theater-Budet Ole,
Som ei endnu har bragt min Kiole!
Og Skam faae Kiolen, for den sprak!
Værst Skam faae han, som Dækket trak!
Seendrægtig Skræder! Ondt dig ramme,
Som langsomt heler Kiolens Skramme!
Kort: Skam faae hver Mands Siæl og Krop,
Som haver Deel i det Spilop !
Og just skal os Ulykken hænde
Paa en saa vigtig Dag, som denne:
Den Dag, da os den Lykke skeer,
Vi Kongehuset hos os seer;
Den Dag, da Himmelen os skienkte
Den elskte' Prinds, som stedse tænkte
Ved vores Held sig lykkelig,
Og liig sin Stamme viste sig;
Den Dag, da vi den Ære nyder,
At seierkronte Helt os fryder
Ved sin Nærværelse - just skal
Af alle være meest fatal !

159

Jomfru Winther.
Ja, var jeg Mandfolk, skulde Nielsen
Ei længe sige Tak for Hilsen.
Jeg skulde ærlig lønne ham,
For han os giorde denne Skam.

Jomfru Møller.
Alt Haab forsvandt, al Glæde ;
I anden Modgang ved at græde
Mit Hierte nogen Lindring nød,

Men ingen Trøst mod dette Stød.

Jomfru Aaslev.
Jeg Nielsen give skal en Skose,
For mit Humør,*) Kulør de Rose,
Ved det han giorde os confus,
Faldt lige til Kulør de Pnce.

Urberg.
Jeg tager Raad af Jomfru Winther :
Hans Ryg haandgribelige Finter
Skal gives af min seige Stok;
Og hvis han ei faaer dermed nok,
Der vel forbarmer sig en anden.

Elsberg.
Nei een om een, og to om Fanden !
Jeg skal ham hilse, faaer jeg Lov,
Saa han ei mere har behov.

Preisler.
Vi tabe kun ved ham at prygle ;
Bedst er, at vi om Naade trygle
Herskabet først, saa Publikum.

Suhm.
I Venner! hører lidt paa Suhm!
Den Sats er min, og er den rette:
At intet kan vor Skam aftvette,
Men at vi Byen heel omkring
Vil blive latterlige Ting,
Ifald vi ei den Slutning fatter,**)
Med os at døde Folkes Latter.
Lad væbnet Arm med hvasse Dolk
Forkynde, hvad vi var for Folk I
Vor Konst vi øve kun for Ære -

* * 160

Schwarz.
sagte. Og hvad den ellers kan beskiære.

Suhm.
Og faaer den allermindste Plet -
Hvo da kan leve, tænker slet.

Urberg.
Nei, døe!

Alle.
Døe ! døe ! Men -

Suhm.
Ingen Menner!
Om Eders Ærekiærhed, Venner,
Betager Publikum al Tvivl!
- I Døden offrer Æren Smiil.
I Coulissen. Hr. Regisseur! lad bringe Knive !
De vise alle en Frygt, som de vil skiule.

Jomfru Winther .
sagte Alt mine Lemmer blive stive.

Jomfru Møller .
sagte. Mig Himlen frie fra hastig Død !

Jomfru Aaslev.
sagte. Alt døe ? Jeg er jo nylig død !

Elsberg.
sagte. Jeg troer, vi efter Død ei tørste.

Urberg.
sagte. Slet ingen være vil den første.

Preisler.
sagte. Mon ingen dog Indvending giør?

Schwarz.
sagte. Suhm synes ei saa kiek som før.
Jeg vil et Snit med ham probere.
Holt Men Venner, skal vi ei votere?
Var det ei større Ære, om
Hver af os skrev sin egen Dom?
I Grunden var det vel det samme;
Men Folk kan troe, at vi os skamme
Den ene for den anden, og
Af Skamfuldhed vi Dolken drog.

Hansen
med Knive. Gid dem med Helsen De maae slide!

161

Suhm.
grædefærdig, vil synes modig. Person! han skiertser i Utide.
Mere munter. Hør lad os bringe lidt Papiir.

Jomfru Winther
sagte. »Døe« troer jeg knap mit Votum bli'r;
Og gid det ei blev nogen andens!

Elsberg
sagte. Skrev Mængden: døe ! da var det Fandens !

Hansen
med Papiir. Det slaaer vist ingen Mand ihiel
De rive Papiir af o.s.v. Den Lap Papiir kan Brystet dække,
Saa Dolken ei skal Hiertet række.

Jomfru Møller
seer sig om paa de andre. Hvis paa rivers Ansigt ret jeg seer,
I Dag her intet Selvmord skeer.

Schwarz.
Har I nu alle udvoteert,
Saa bli'r mig Sedlerne leveert.
De kaste alle Sedlerne i en Hat. Hvad? »leve!« Hvem saa nedrig er,
Og Liv har meer end Ære kiær?
han tager nok een. Bevare mig! der ere flere,
Som feige tør paa Liv votere.
han tager ivrig de andre op, og kaster med bister Forundring den ene efter den anden paa Bordet, hvor de andre læse dem efter, og forestille sig meget forundrede, Førend han aabner den sidste, siger han
sagte. Een har dog vel paa Død voteert?
høit, med en foragtende Tone. Jeg seer, at I har mig fixeert,
Og at jeg den maae ene blive,
Som raader til, sig at aflive.
Han aabner Seddelen, lægger den forbluffet fra sig. Af mig en hellig Eed her gives,
sagte. Saa vidt dog Sagen ikke drives,
høit. At paa min Seddel jeg skrev: døe!
Skrev nogen af Dem: leve?

Alle.
Døe !

Schwarz.
Saa Skiæbnen os et Puds har spillet.

Vi see, den ei vor Død har villet,
Og, paa det at vi ei omkom,
Har vores Skrift kalfatret om.
Os til at leve Skiæbnen tvinger!
162

Suhm
seer til Coulissen. See, Schwarz! der Ole Kiolen bringer.

Schwarz.
Os Skiæbnen derved vil paaminde,
Vi strax forsøge bør at vinde
Igien vort elskte Herskabs Gunst
Ved vores Flid, om ei vor Konst.
Og er nu dette Spøg mislykket,
Saa er det dog kun Wessels Skam,
Og Skaden falde og paa ham!
- Imidlertid begynder Stykket.

PROLOGUE,

fremsagt i Anledning.al Hds. Maj. Dronning Juliane Maries Fødselsfest den 4de Septbr. 1780, af Skuespillerinden Møller ved Slutningen af Syngestykket De tre Forpagtere, som til den nøie Fest blev opført paa Lyst-Theatret paa Fredensborg.

Tør min uvante, svage Røst
Til Danmarks store Dronning tale,
For den usminket Fryd at måle,
Som nu opfylder Danskes Bryst?
Nei ! Glæden, som i Dag vi nyder.
Paa denne Dag, som gav os Dig,
Den bliver ubeskrivelig,
Fordi den ligner Dine Dyder.
Gid og Dit Held maae ligne dem!
Os unde Himmelen den Glæde,
At tit paa denne Dag vi træde
Med lige Ønske for Dig frem.

C h o r.
Paa Julianes Fest sig alle Hiertet fryde,
Som Ædelmodighed og Dyden have kiær;
Og ofte denne Fryd at nyde
Hver ærlig Cimbrers Ønske er.

163

CHOR OG PROLOGUE,

fremsagt I Anledning af Hds. Maj. Dronningens Fødselsfest den 4de Septbr. 1783, af Skuespillerinden Møller ved Slutningen af Syngestykket Julie, som til den høle Fest blev fremstillet paa Lyst-Theatret paa Fredensborg.

Chor.

Ei længer vi hørte
Den truende Torden;
Os Himlen bønhørte,
Og glædede Norden;
Den frelste vor Dronning, den naadig os var.
Hver Undersaat zittred ved gyseligt Rygte;
Han bad til den Høie,
Og Sukke udtrykte
Og taarefuldt Øie
Hans frygtede Tab;
Ham Himlen bønhørte, den naadig os var.
Tales. Med Gysen tænke vi tilbage
Paa nys hensvundne Sorgens Dage -
Dog - denne Dag er Glædens Dag!
Min Læbe taler Folkets Sag,
Den: leve Juliane! raaber,
For Rigets Held sig bønhørt Kaaber.
Den ved dig frelste Moders Bøn
Dig skal tilbede værdig Løn,
Og hendes Suk til Himlen trænge:
Gid Juliane leve længe ! .
Og end ufødte Børnechor,
Naar de betræde Livets Bane,
Skal stamme frelste Moders Ord:
Velsignet være Juliane!

Choret igientages.

TIL HR. JENS BAGGESEN.

Ved salig Rasmus Langeland,
Som ikke var Poet, derfor maaskee ei Prakker,
Ved store Belt og Smakker
Udmærkedes kun før
Korsøer.

164

Men nu er Pokker løs;
En Snees Aars gammel Knøs
Fød der, tør skrive Vers, dem gode skrive,
Som Aftenposten ham skal evig ei tilgive.
Jeg fra Korsøer mindst ventede Rivaler,
Da Baggesen gav ud sit Manifest.

Jeg først saa godt som sidst laer falde Flag;
Thi naar man tabe skal, at tabe uden Slag
Er efter mine Tanker bedst.
Rivalen er for stærk og jeg for svag,
Han stiger i sin Flugt, jeg daler;
Men dalende jeg har det Haab, den Trøst,
At tit jeg læse skal hans Vers med Lyst.

Syng flittig, unge Mand, før Alder giør dig hæs !
Da nøies med dit Lod, dig glad i Yngres Sange læs!
Jeg giver dig et Raad, som selv jeg ikke følger.
Aarsagen - - Taal, at jeg den dølger!

Men nu et Raad jeg giver dig,
Som var bestandig fulgt af mig:
Korsøerianske Ven !
Mod klog, mod taabelig Kritik
Spids aldrig Pen !
Den sidste derved ufortient
For stor en Ære fik,
Den første, taus, lad blive vel anvendt!
Om Myrias Emanueler
Bidsk til dig skeler,
Saa see du rolig ligefrem.
Til Tidsfordriv engang iblandt,
Naar Tiden er dig lang, du skotte ned til dem,
Som, for du vittig var, i dig Misdæder fandt!

TRES HUMBLE SERVITEURS

Formeldelse til Velædle Hr. Ole Dumetius, Kongelig bestalter Staldskriver, og Velædle Jomfrue Antoinette Lynge, paa deres Bryllups-Dag, den glædelige 11te Junii 1777.

O ! I, som skrive høit og vildt,
Og giøre hvers Umage spildt,
165 Som vil opdage, hvad I mene,
Men som opdager alt for seent,
At I har oftest intet meent!
O ! lader mig nu være ene !

Bliv du og borte, Tydsklands Fat !
Som skrev ynkværdig om en Kat,
Og næsten saa om Renomisten!
Du fik dog Tydsken til at troe,
At du var lystig, og han loe;
O, fromme Tydsker! gode Christen!

Slig Troe ei findes i vor Egn;
Thi, seer min Landsmand mindste Tegn
Til skuffet Slæb i hvad han læser,
Medynksom slænger han sin Bog,
Og siger haant: det stakkels Drog
Har svedet nok for de Fadaiser.

Vi svede ei, Hr. Holck og jeg;
Sandt nok, paa vores jevne Vei
Vi kan imellem ennuyere;
Men det slet intet koster ham,
Og jeg faae baade Last og Skam,
Om det mig koster meget mere !

Kom, Hr. Agent! besiel min Sang!
Saa skal jeg din en anden Gang ;
Mig synes, vi har Smag tilfælles -
Og dermed til min Hovedsag!
Paa elskte Venners Bryllups-Dag

Der burde smukke Ting fortælles.

Men, søde Jomfrue Lynge Moer!
Dit Værd, din Skiønhed er for stor,
Til at besynges af en Stymper,
Der synger næsten i en Smag,
Som den, der sang forleden Dag
Om Kiærlighed foruden Strømper.

Du, brave Mand ! læs i mit Bryst
De Følelser, min svage Røst
Forgieves vover at udtrykke!.
Af varme Venskabs sande Fryd,
Som hylder Indsigt, Vid og Dyd,
Du seer dig ønsket der til Lykke.

166

I Strofen næst heroven for
Jeg veeg fra de burleske Spor,
Og kunde Tonen ei bevare.
Som Digter har jeg vel Uret;
Men Venskab vil undskylde det,
Og Sandheden skal det forsvare.

Nu, mine Børen ! lad mig see,
I skynde jer at blive tre;
(Thi Tvillinger er' reent af Moden).
Skal Barnet ligne Faer og Moer,
Og træde vil i deres Spoer,
Saa bl'r der vistnok godt af Poden.

RINGE OG VELMEENT ØNSKE

til Hr, Landsdommer Bartholin og Jomfrue Helt. I Anledning af deres Ægteforening.

Fra Brudeparrets Wen.

Man spøger nu med de Personer,
Som synge: i H a - stemte Toner;
Hvem der har Uret eller Ret,
Jeg veed ei, vil ei vide det;
Men veed, at, hvis man vil befale,
Jeg daglig tusind' Vers skal male,
Saa vælger jeg den Art med H a !
Jeg kommer ellers slet derfra.
Jeg mener H a ! med hvad tilhører;
Med dette Spænd man hastig kiører.
Men den, som Læs vil tage paa
(Den sunde Sands jeg kalder saa),
Han kiører ei saa langt om Dagen. -
Men nu er nok kiørt om med Smagen.

Mit Vers var blevet alt for kort,
Hvis den Indledning ei var giort;
Til den jeg valgte lidt om Smagen,
Blot af en Slump; see det er Sagen !

Gid du, og den, som giør dit Vel,
Maae naae fortiente varigt Held!

167

LOVTALE OVER DEN UGIFTE STAND.

Reis Ærestøtter op for hvem du vil, Krabat!
(Jeg taler her til dem, som rime hen i Taaget,
Som skrive Sider fuld, men dog ei sige noget,
Hvis ganske Poesie er Vittigheds Sabbath)
Ja Ærestøtter sæt du kun for hvem du vil,
Kun den ugifte Stand er det, jeg vil besiunge ;
Kom, hører paa min Sang, I gamle og I unge!
I aldrig hørte før saa majestætisk Stiil.
Naturen siger os, at Frihed er vor Lod,
At vi foragte bør, i hvad det er for Kiæder,
Og jeg af denne Sats fornuftigen udleder,
At Ægteskabet er just ei Naturens Raad.
See Fuglene paa Qvist, og sand saa mine Ord,;
Af dem kan du og jeg og hele Verden lære,
Hvordan man elske kan og fri dog være. - -
Et Blomster brækkes tit, midt i sin Foraars Flor,
Og ligesaa det gaaer nu ogsaa med mit Vers:
Just paa det høieste da nu min Geist var stegen,
Saa faldt den ned med eet; min Sorg er derfor megen,
Og, for at faae et Riim, jeg taler uden Skierts.

PAA EN SKIVE,

som en aftrædende Fuglekonge gav til det kiøbenhavnske Skydeselskab.

Jeg nød, hvad Jordens bedste Konger nyde,
Den Fryd, blandt Venner som en Ven at byde ;
Jeg nød, hvad ingen Jordens Konge nød,
Ustyrret Roe, da man mit Scepter brød ;
Jeg kan, hvad ingen Jordens Konge kunde,
Min Magt og Kongenavn en anden unde,
Forlade uden Suk min Herskerstand,
Og synge: leve værdig Eftermand!

168

ALLE TINGS CIRKELGANG.

Alting i en Cirkel gaaer:
Dyder, Følelser og Laster;
Den, som altid fremad haster,
Og betids ei stille staaer,
Haster, uden det at vide,
Til den Grad af Cirkelen,
Hvor for ei at komme hen
Han indbildte sig at stride.

Kronen selv for alle Dyder,
Gudsfrygt, Frankrig overdrev,
Saa fra største Dyd den blev
Størst iblandt de "største Lyder;
Frankrig troer at tiene Gud
Ved at slagte Legioner,
Troer at følge Himlens Bud,
Naar det Helveds Ønske kroner.

FRAGMENTER.

I. Om en Jødepige.

Jeg synger, som jeg kan, om en ebraisk Skiønhed,
Hvis Øines muntre Glands og Ungdoms ferske Grønhed,
Hvis purpurrøde Mund og Kind, Kulør de Lax,
Har de Ulykker voldt, som jeg skal sige strax.
Dog ikke just saa strax; thi Læseren tillader,
Jeg falder først paa Knæe for alle Skialdes Fader.
Jeg veed vel, mellem os, det ikke nytter stort;
Men jeg dog giøre maae, hvad Folk for mig har giort.

Du, alle Skialdes Gud, og Vittighedens Dommer,
Som kaldes paa saa tit, og som saa sielden kommer,
Indblæs du selv min Sang, ifald du haver Tid,
Og om du ingen har, saa send en Muse hid.
Men send mig ikke een af disse Gadetøiter,
Som strax paa Pinde staaer, naar en Josias fløiter;
169 Men fremfor alle Ting (jeg tåler til en Ven,
For Guds Skyld, søde Faer! ei mine Ord igien)
For alting send mig ei den smageløse Luder,
Som indgav Langebek sit Juleaftens Sludder. - - -

II.

Jeg synger om en Mand, saa er den gamle Tone;
Hvad, om man sang engang for Løier om en Kone?
En Kone synes mig, maae ogsaa vel gaae an;
Siig, Læser! hvad du vil, en Kone eller Mand ?
En Kone, siger du; velan! det er en Kone,
Som jeg for Rimets Skyld vil kalde Abelone.

Jeg synger om en Kone. - Hemistichen faldt.
Som synes Læseren,*) en Smule splittergalt;
Men troe, jeg hende nok herefter saa skal vende,
At hun mig ikke meer skal Hemistichen skiænde. - -

III. Vaaren.

Fast hele Jordens Kreds udraaber Vaarens Pragt.
Bedrøveligt Beviis paa hvad saa tit er sagt:
At Smagen her til Lands (jeg mener paa vor Klode),
Om ei den værste, er i Sandhed ei den gode.
Ifald mig undes Lov, saa er det min Propos,**)
At vise, Vaaren ei fortiener Verdens Roes.
Kun Christen-Kiærlighed mig, andet ei, indblæste
Den Lyst, at høvle lidt paa Smagen hos min Næste.
(Til Smagens Politur, jeg troer, man bruger Fiil;
Men høvle, synes mig, faldt bedre i min Stiil.)
Jeg sielden noget troer, som troes af for mange ;
Dog hørte jeg saa tit evindelige Sange
Om Maji-Dagens Lyst, at jeg det Indfald fik,
Engang til Floræ Eng at gaae - og see! jeg gik.
Jeg havde Østerport lagt nogle Skridt tilbage,
Og standsede, for ret ind i mit Bryst at drage
Den Balsom, som saa tit er liflig siungen om,
Og henrykt raaber jeg: Du Duft af Blomster, kom I
Du Zephyr, bring mig den paa silkebløde Vinger!
Da Æolus med Fart mig i mit Ansigt springer,

* * 170

Vred, for jeg hilsede hans Fætter Zephyr mildt,
Og puster Støv, hvis Lugt fra Baisoni let var skilt.
Min Skade lærte mig, at Vestenvinden blæser
Ei altid lige mildt paa Digter og paa Læser.
Men, skiønt jeg lidet godt hos Flora torde spaae
Af Maaden, som hun strax bød mig velkommen paa,
Min Fromhed gav mig Mod, trods Stormen frem at trænge,
I Haab, at, naar jeg gik opmærksom, langt og længe,
En Art af Skiønhed mig vel eengang forekom,
Som over Næstens Smag formildede min Dom.
I dette fromme Haab aftørrede jeg Støvet,
Ved hvilket nyligen mig Synet var berøvet,
Og saae den grønne Mark - den var - ja! Herre Gud !
Man veed, hvordan en Mark, naar den er grøn, seer ud.
Den meest nysgierrige, hvor lidt han end har Stunder,

Sig dog i Tide kan see mæt paa det Vidunder;
Sligt Syn mit Øie kun en slet Erstatning gav
For Støvet, som endnu det følte Svien af.
Dog tys! jeg synes nu den muntre Lærke høre,
Hvad Øiet tabte før, det vinder nu mit Øre.
Men hvad! jeg hører jo blot Klang, og intet meer,
Som naar man regelløs slaaer paa et stemt Klaveer.
Omsonst Køer, Faar og Sviin, som brøle, bræge, grynte,
Med Accompagnement den smukke Sang vil pynte.
Den første Stemme er de andre Stemmer værd;
Men for Musikens Skyld jeg staaer ei længer her.

Endnu var Næstens Smag et Skin af Bifald værdig;
Endnu til nyt Forsøg min Fromhed fandtes færdig. -

171
172
173

SMAAVERS

Den, som aldrig turde drikke,
Turde aldrig noget stort;
Ægte Helte lade ikke
Vandet skylle Modet bort.

Chorus.

Krigeren, for han er Helt,
Takker Vinen i sit Telt.

For Kiærlighed er Viin
En daarlig Medicin;
Thi, naar de komme sammen,
Forøges altid Flammen;
Og, naar de sammen kommer,
Saa blier der dobbelt Sommer;
Men Sommeren er heed,
Som Gud og hver Mand veed.

Naar jeg formaaer, jeg gierne vil
En Draabe drikke af og til;
Om hver en Mand og hver Madame
Kun foretoge sig det samme,
De klamredes da ei saa tit
Om Dit og Dat, og Fias og Sk-.

174

Hvis nogentid jeg faaer i Sinde
(Som neppe skeer) mig at beqvinde,
Da skal et evigt, evigt Ruus
Stadfæste Freden i mit Huus, -
Men over denne Impromptu
Jeg alt undseelig er og bly.

Alt det, som i Ungdommen glæde os kan,
En Kone os giver, os giver en Mand;
Man mærke, at Bacchus her menes ved Manden,
Og at jeg Fru Venus forstaaer ved den anden.
Man veed, at for Venus her Døren er lukt;
For ikke med Smerte at savne Madamen,
Saa troer jeg, det er baade billigt og smukt,
At drikke en Draabe, imens vi er sammen.

Mærk derpaa!
For det første
Skal du tørste,
Drikke saa.
Siden, naar
Viin er drukket,
Tørsten slukket,
Nok en Taar.

Efter mine ringe Evner
(Jeg beskeden saa dem nævner)
Jeg ei rettere kan see,
End at den, som gider lee,
Bør imellemstunder drikke -
Wessel! Meyer! Fasting ! ikke?

175

N. N. er mit Navn,
Drikke er mit Gavn,
Er der Punsch og Glasser,
Symbolumet passer
Paa enhver især,
Brødre! iblandt jer.

Afholdenhed! du Vises Dyd,
Som jevn og seig, men varig Fryd
I et langvarigt Liv os byder!
Du tager vel ei ilde op,
At jeg dog heller i Galop,
I kort, men heftig Lyst mig fryder.

Afholdenhed er en deilig Dyd,
Men Uafholdenhed gi'er større Fryd;
Maaskee for jeg ei bedre vidste,
Jeg lider nok saa godt den sidste.

Kiære Børen, ta'er jer vare,
Elskov er en enkelt Snare
(Mærker, af en enkelt Traad);
Men giør Vinen Halsen vaad,
Vi da vistnok Tak skal have :
For jert Hierte, for jer Mave
Begge steds er Ildebrand,
Som kun slukkes slet med Vand;
Thi som jeg tilforn har sagt,
Ild derved til Ild bli'er lagt.

176

I EN STAMBOG.

Lev vel og fornøiet!
Hav stedse for Øiet,
Du ei er ret frisk.
For meget af Kiødet
Saa mangen har dødet,
Spiis derfor helst Fisk.

LIGELEDES.

Dieu nous juge par nos vertus
Et non par nos sacrifices.

Du skal i fremmed Egn i denne Tanke styrkes:
Gud mere værdigen ved Dyd end Offer dyrkes.

Jeg troer, jeg i en Bog har læst,
At Ægteskab er Friheds Pest.
Jeg læste, troer jeg, i en anden,
At Ægteskab er værr' end Fanden.
Jeg læste i den tredie,
Som var den værste af de tre;
Og kunde jeg erindre dette,
Saa skulde jeg det her fremsætte.

TIL HR. K. OG HANS KONE PAA DERES ELLEVTE BRYLLUPSDAG.

Jeg vil ved dette ringe Skrift,
Den Dag, paa hvilken I blev' gift,
Saavidt jeg mægter celebrere.
Min Celebreren klinger saa:
Paa denne Dag gid Fanden maae
I mangen Aaring Tænder skiære,
For I befinder jer saa vel
Paa jeres Legem og jer Siæl !
177 Fordi Hr. K... og Madamen
Hver Dag sig glade spise mæt,
Og spørge ei om Tamperret.
Det Fanden længe ærgre - Amen!

ØNSKET.

Impromptu.

Hvad Ove Meyers Ønske er,
Det Amtmand veed, det veed enhver,
Han blive vil, hvad vist han bliver,
En Hanrei og en Sorenskriver.
(En Hanrei og en Ægtemand
Er ofte eet i Ægtestand).

Mit Ønske saa omtrent kan lyde:
Gid ingen Creditor mig byde:
Sieur Johan Herman Wessel, flyt
Til Slutterie fra Madam Schiøtt!

IMPROMPTU OVER TANDPINE.

Du Tændernes uhøflig' Giest,
Al Roeligheds og Friheds Pest,
Du er paa Jorden Vice-Fanden,
Og halve værre*) end den anden;
Men siig mig, naar du plage skal,
Hvi falder just paa mig dit Val,**)
Paa mig, som seer kun sorte Dage,
Og sorte haver lagt tilbage;
Paa mig, som meer ei Kiole har,
Og har den ubetalt, jeg bar;
Hvis Krop knap fire Skilling gielder,
Hvis Aand Bekymring daglig fælder,
Hvis Creditorer er en Flok ?
Er dette dig ei Plager nok?
Paa denne Suppe kom en Jævning
Af Mandags og af Torsdags Stævning. -

* * 178

See der gaaer Meldahl glad og feed,
Som nu af ingen Plage veed;
Forlad du mig, tag ham i Steden,
Og lad ham faae lidt Sorg blandt Glæden.

TIL LUFT-SKIPPERNE.

I, som med brændbar Luft Maskiner fylde.

Hvad vilde mangen Mand ei eder skylde,
Ifald I pumped' lens
For den Ingrediens
Vor Byes Jesabeller,
Som hverken I, jeg ikke heller,
Maaskee slet ingen tæller;
Og samme strax igien i Luftmaskiner pumped',
Og nøie valgte Vinden saa,
De Land ei kunde naae,
Men midt i Havet dumped'!

Og er hos nogen af jer ledigt Sted,
Han tage min Bekymring med
Ombord
For billig Fragt og gode Ord!

ANBEFALING PAA EN ANSØGNING OM ANSÆTTELSE VED VEIVÆSENET.

Af nærværende Cujon
Er jeg ret en stor Patron;
Meere værdige Personer
Blandt vor Christenheds Cujoner
Sikkerlig der findes ei
Til at trippe paa en Vei.

179

MED EN GAVE TIL SYGECASSEN.

Den sextende i Februar
Min dyrebare Fader var Fød;
Jeg gierne ved slig Leilighed
Gav Skillingen til den, som leed Nød.

TIL DIGTERENS HUSTRU.

Impromptu.

Du, som for din og min Plaiseer,
Og hidindtil for intet meer,
Hos mig har sovet!
Du, som jeg svoer en evig Troe,
Og jevnlig afbrudt Natteroe
For Præst har lovet -
Kort: du, som jeg har Løvte holdt,
Skiønt det har ingen Skade voldt
Paa smalle Taille!
Du, som jeg kalder tit paa Skiærts
Men nu for Rimet i mit Vers
En sød Canaille!
Dig giør jeg vitterligt, min Mo'er!
At jeg ei spiser ved dit Bord
For denne Sinde;
Men Klokken fire, ja vel tre,
Med Glæde jeg igien skal see
Min søde Qvinde.

PAA SAMMES FØDSELSDAG,

den 23. Februar 1782.
Gid i mange glade Dage
Du den søde Fryd maae smage,
At see Jonas om dig gaae;'
Men hvis end du vil med flere
Vore Værelser meublere,
Ydmygst dog jeg bede maae:
Øinene ei blive blaae.

180

IMPROMPTU TIL MAD. JUEL PAA HENDES FØDSELSDAG.

Gid du maae mange Penge eie!
Dig frugtbart vorde Ægteleie!
Det er i Korthed hvad jeg veed
At ønske i Gesvindighed.

TIL FRU WALTER.

Du skienktes os af Himmelen,
Og fire Gratier der bleve,
Der sildig blive tre igien;
Til Nordens Ziir du længe leve!

VED EN VENS BORTREJSE TIL NORGE.

Snart du i elskte Land skal være,
Hvor først du aanded' Troe og Ære,
Hvor Mod og Godhed sammen boer.
Siig til vor Roes de norske Sønner:
At vi paa Landsmænds Dyder skiønner,
At vi dig evigt Venskab svoer.

AFSKEEDS - SANG.

Kiække Landsmand ! Held dig følge !
Ærligt Venskabs Ønske er.
Brødres Taushed skal ei dølge,
At du var vort Selskab kiær.
Med oprigtigt Venskabs Harmonie
Hver retskaffen Broder stemmer i :
Kiække Landsmand! Held dig følge!
Ærligt Venskabs Ønske er.

181

VERS PAA OPGIVNE RIIM.

I.

Naar Doris vil sin Haand til mine Læber føre,
Naar hendes Englerøst fortryller agtsomt Øre,
Naar hun nedlader sig, at hvile paa mit Skiød,
Hvor ønsker da min Siæl, jeg var elskværdig fød!

II.

Vel den, som haver lært i Ungdoms Tid at høvle,
Han kan for et Chatol faae fire, fem Par Støvle;
Behøver han dem ei, saa kan han kiøbe Lax,
Skoe, Pocher, Terpentin, Huustømmer, Steen, og Sax.

III.

Trods Rigdom, ja Forældre trods,
Taer vittig Pige ingen Klods.
Vel er Forældres gamle M e e n i n g,
At de skal stifte Børns Foreening;
Men Døttrene, de veed at s k r ø m t e,
Man har vel og hørt dem, der rømte,
For ei i sure Æble at bide,
Og ei forhadte Favntag lide.
Kort sagt: de gamle har, og unge deres Skikke
Jeg holder hermed op, og Pennen vil af slikke.

IV.

Jeg Pigers Selskab ei kan savne
I Kiøbenhavn og andre Havne,
Naar jeg i Nestved har den Lykke,
At see Sophie, Kiønnets Smykke.

V.

Tæl over dine Sind,*) har du de fulde f e m,
Da viid, du kommer ei med dem i Verden frem;
Kast bort to, tre; hvis ei, dølg varlig, du har dem,
Og Held og Overflod skal strømme til dit H i e m.

*

182

INDRYKKET I AFTENPOSTEN.

To Acteurer I een Rolle,
Tvende, beilende til Een,
Og to Hunde om eet Been,
Aldrig kunne Venskab holde.

LIGELEDES.

Tør jeg besvære Aftenposten
Med ringe Raad imod Kiighosten:
Stød Nelliker en Morgen smaae,
Kom dem i Miød, og drik dem saa.
Hvis du er ikke inden Aften
Som den, der aldrig havde havt'en;
Saa kan du sige allenfals:
Hr. Medicus ! Løgn i jer Hals !

TIL AGENT HOLCK.

Agent Holck,
De Fattiges Tolk,
Sygekassens Patriarch!
Jeg dig sender her en Mark,
I det Haab, at Himmelen
Giver en Ducat igien.

PROVST HERSOM.

Seer De Provst Hersom,
Saa siig ham, at dersom
Han ei hører op at rime,
Saa taber han sin Estime.

NYTAARSVERS

NYTAARSVERS.

I.

Min lille vakre Madam Knudsen!
Ret ligerviis, min Mo'er, som Strudsen,
Man siger uden mindste Meen,
Fordøier Jern, og Staal, og Steen:
Saaledes skal det mig fornøie,
Om De Fadaisen kan fordøie,
Som jeg har lagt paa dette Blad.
Falleri, Failera, Fallerad.

Nu fik min Indgang da en Ende,
Nu vil jeg mig til Texten vende;
Min Text i disse Ord bestaaer:
Madam! et glædeligt nyt Aar!

II.

Du lille vakre Karen Bach!
For hvert et mødigt Sting, du stak
Paa en mig høist nødvendig Frak,
Som sprak,
Tak!
P. S. Lyksaligt nyt Aar!

III.

Bliv, søde Madam Juel! mod al Formodning riig !
Og henlev dette Aar og mange lykkelig!
Saa at vi længe maae den sieldne Lykke nyde,
At finde Normands Siæl logeret hos en Jyde.

IV.

Skiæbnen gav dig glatte Kinder,
Skiæbnen gav dig lyse Haar;
Lidt Forstand, den giør ei Hinder,
Naar Saturnus engang faaer
Reent afplukket dine Haar,
Og bekruset dine Kinder.

V.

Du har alt, hvad kan ønskes dig,
Saasnart du har kun dette ene:
Dig altid lykkelig at mene;
Meen saa, min Ven! vær lykkelig !

184

VI.

Du giftes vil; gift dig med Gud!
Hvad Glæde lover ei en Brud?
Men Pokker selv har skabt, min Ven!
Et bandsat Ord; det Ord er - Men.

VII.

Gid jeg maae see, du stedse bliver,
Hvad jeg dig kiendte for i Fior;
At sige, troe i Drik og troe i Ord:
Mit bedste Ønske jeg dig giver.

VIII.

Jeg ønsker dig, Monfrere!.
I Aar saa skikkelig at være,
Som du var skikkelig i Fior!
Og saa god roelig Nat, min Bro'er!

IX.

Mit Ønske er lidt nyt, dog, troer jeg, mere plat: *)
Gid du i dette Aar maae finde dig en Skat!
Dog paa den Condition, at du giør ei som somme,
Der hitte den iblant i trygge Næstes Lomme.

X.

Du yndte mangen kiøn Matrone;
Jeg ønsker: gid du ei faae Kone!
Thi du maae sikkerligen troe,
Du blev da paa Jus Talio-
nis
vis.

XI.

Du har Skiønhed, du har Dyder,
Som henrykker os, dig pryder,
Det er baade vist og sandt;
Men naar nogen dig vil sige,
Du er Engel meer end Pige:
Troe, min Mo'er! det er ei sandt.

*
185

TIL J. R. BULL.

Engang en ret forvoven Jyde
Med Hagel paa en Thrønder vilde skyde,
Men fik hans Pande ei i sønder,
Nei, der skal Kugle til en Thrønder !

I EN HOF-POETS NAVN.

Hvo af jer Hofkrabater
Er Skyld, at de Cantater,
Som jeg for Eder malte,
Er ei endnu betalte ?
Jeg beder, efterdags
De maae betales strax.

IMPROMPTU OVER EN BESVÆRLIG HESTEPRANGER.

Den Mand, som sælger Heste,
Han giorde vel det bedste,
Ifald han gik sin Vei,
Thi man ham lider ei.

KIÆRLIGHED OG SMØRREBRØD.

At Smørrebrød er ikke Mad,
Og Kiærlighed er ikke Had,
Det er for- Tiden hvad jeg veed -
Om Smørrebrød og Kiærlighed.

186

OVER SMAGEN.

Malheur au maitre fou, qui rime bien et pense;
Il le perdra un jour, ce bon-sens, qu'il encense.
Voltaire.

Paa Dansk:

Den som i sine Vers ned til Fornuften sank,
I disse Tider fik saamænd kun Stank for Dank.

DA CHLOE VAR I KIRKE.

Indgiv din Tiener, store Gud,
At han sin Præken ei for længe trækker ud!
Din Tiener sparer du en Hob af sin Umage,
Og vi des før igien vor Pige faae tilbage.

LYKSALIGHED.

Lad Andre tænke, sige,
Guld giør os lykkelige;
Jeg fandt mit Himmerige,
Min Pige! i dit Skiød.

TIL EN MAND, HVIS BARN FALDT NED FRA ANDEN ETAGE UDEN AT TAGE SKADE.

Din Siæl af ingen Kummer veed,
Du ei af Næringssorg antastes,
Og Børn du avler, som kan kastes
En femten, sexten Alen ned.

IMPROMPTU VED EN OFFRING.

Som udi andre Ting, saa og udi min Gave
Fra de gemene Folk jeg mig adskille vil;
De offre lidet af det meget, som de have,
Jeg offrer dig alt mit og - lidt af andres til.

187

CASPAR WESSEL.

Han tegner Landkort og læser Loven,
Han er saa flittig som jeg er doven.

PARODI.

Det parodierede Vers.

»Pigerne i Magle-Ølse
»Forstaaer at lave herlig Pølse;
»Man sætte Ølse for, man sætte Ølse bag,
»Pølsen beholder dog sin Smag.«

For Deres Vers har jeg stor Reverence,
Høivelbaarne Herr Raad-Conference !
Man sætte Raaden for, man sætte Raaden bag,
Conferenceraaden beholder dog sin Smag.

I.
TIL VIINTAPPER LUNDS SVEND.

Hør du søde rare Fyr,
Du, som altid er ved Muffen !
Laan mig tvende Mark af Skuffen!
Vinen den er her saa dyr,
Lund tre Mark for Flasken ta'er,
Og jeg kun den ene har.

II.
SVAR I SVENDENS NAVN.

Søde rare Wessel, Faer,
Du, som aldrig er ved Muffen,
Hvis jeg laante dig af Skuffen,
Var jeg sandelig en Nar.
Drik som du har Penge til,
Lund ei creditere vil.

Kiære Moder huld,
Giør i Guld
Al jer Uld!
Thi jer Pode, Johan Herman, mærk:
Han er ei i Pungen stærk.

GRAVSKRIFTER.

I.

Herunder hviler Krigsraad Neergaard, den Store,
Store, Store,
Kun Himlen veed, hvad godt han giorde,
Giorde, giorde.
At tale om hans kiære Frue,
Da var hun venlig som en Due;
At tale om hans tvende Sønner,
Det ei Umagen lønner;
Men naar jeg tænker paa hans Datter,
Kan jeg ei bare mig for Latter.

II.

Jeg, salig Ove Gierløv Meyer,
Begik Sottiser, som jeg pleier,
Men denne Gang begik jeg fem,
Den sidste var dog værst blandt dem ;
Thi gik jeg hiem, skar ud min Strube,
Og sidder her i Helveds Grube,
Hvor nu den lede Satan eier
Mig, salig Ove Gierløv Meyer.

III.

Her ligger Lieut'nants' Stabel,
O vee, heel miserabel
I Veiret med sin Snabel,
Og er ei nu capabel
At bruge meer sin Sabel,

Som var ham meest aimabel
Næst Brændeviin og Fabel.

189

IV.

Over Brygger Walt.

Her ligger Walt,
Han giorde Malt,
Og det var Alt.

V.

Under Londemanns Portrait.

Man sukker, for han er ei meer,
Man husker hvad han var, og leer.

UNDER DIGTERENS PORTRAIT,

skrevet af ham selv.
Han syntes fød til Bagateller,
Og noget stort han blev ei heller.

DIGTERENS GRAVSKRIFT OVER SIG SELV.

Han aad og drak, var aldrig glad,

Hans Støvlehæle*) gik han skieve;
Han ingen Ting bestille gad,
Tilsidst han gad ei heller leve.

*
190

Kierlighed uden Strømper.

Side 8, Linie 23.

»Jeg kiender mig for vel til mig at bilde ind,
At hele Verden var udi et Kalve-Skind,
Fordi jeg byttet bort en Elsker for en anden.«

Denne Talemaade, ubekjendt i den her brugte Betydning, har Wessel sandsynligviis hentet fra det danske eller norske Almuesprog i forrige Aarhundrede. Rahbek har efter sin Maade engang prøvet at sætte Talemaaden i Cours igjen, D. Tilskuer 1797 Side 672: »At hele Verden ikke (1) var i eet (!) Kalveskind for det Brænde og Steenkul er en Smule dyre.« - I den vestjydske Dialect siger man lige tvertimod: »Tror du, at Verden hænger i et Kalveskind?«, i den Betydning: troer du, den Ting gaaer saa let?

Om den Hovmodige havde man tilforn den Talemaade: »Han mener, at al Verden slæber efter ham i et Kalveskind« (P. Syv, Ordspr. II, 11 Q); jfr. Helts Udsagn Side 72 om den hovmodige Handelsmand: »Hand har ald Verden selv udi et Kalve-Skind, Hans beste Riigdom dog bestaaer i Veyr og Vind.«

Side 17, Linie 34.

»En tosset Jyde-Dreng maaskee vel turde meene.«

Jyden gjaldt tilforn, især i Norge, for at være enfoldig, og "forekommer saaledes ofte hos Wessel, der har skabt det vittige Ordsprog: Vi ere alle Jyder for vor Herre (Side 113).

Side 22.

»Men Sorgen følger mig, ihvor jeg end vil vandre. Jeg ned i Haven gik etc.« En ypperlig Travesti paa Horatses Klage over Sorgen:

Patria quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitiosa naves
Cura, nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis, et agente nimbos
Ocior Euro.
(Carmina II, 16.)

191

Side 24, Linie 20-21.

»Men naar jeg ikke meer seer denne Verdens Dag,
Skal Skiebnen med sit Had vel giøre mig en Smag.«

Ordet Smag i den her brugte Betydning er ubrugeligt og ubekjendt i Norge (J, Aasen); formodentlig er det et Clique-Ord fra Wessels Omgangskreds. --- I det Gyldendalske Optryk af Kiærlighed uden Strømper læses: en Sag, og den første Udgave af Wessels Skrifter 1787, der har lagt dette feilfulde Optryk til Grund, aftrykker ogsaa denne Feil - hvorefter alle Udgaver af Wessél, ene med Undtagelse af P. L. Møllers, have beholdt Ordet Sag, der i nærværende Forbindelse hverken er dansk eller giver nogensomhelst Mening.

Side 25, Linie 25-27.

»Men Skredder meer end Helt; det viser noksom Huden.
Saa længe som han har en Skredder-Plet paa den,

Jeg Helten mindre seer i ham end Skredderen.«

En let Hentydning til den endnu hos Almuen almindelige Beskyldning mod Skræddere, at de lide af Udslet, hvilken Sygdom derfor ogsaa kaldes Skrædder-Liberi (Schneiderkrankheit; »Slig Krebse-Hud har Navn af Skredder-Liberie«, Holberg mindre poet. Skrifter 1746 Side 61).

Side 27, Linie 28-29.

»Saa blev det Sandhed dog, som i et Ordsprog staaer,
At efter Regn og Slud man blide Soelskin faaer.«

Det bekjendte Ordsprog lyder: Der kommer Regn efter Solskin, og Solskin efter

Mulm (P. Syv, Ordsprog, I, .114).

Side 29, Linie 39 flg.

»Saa Børne-Sværmen i en Skole etc.«

Reminiscents af Boileaus Lutrin (tredie Sang, Vers 85 flgg.):

Ainsi lorsqu'en un coin, qui leur tient lieu d'asyle,
D'écoliers libertins une troupe indocile,
Loin des yeux d'un préfet au travail assidu,
Va tenir quelquefois un brelan défendu:
Si du veillant Argus la figure effrayante
Dans l'ardeur du plaisir å leurs yeux se présente,
Le jeu cesse'å rinstant, l'asyle est déserté,
Et tout fuit a grands pas le tyran redoute.

Side 35, Linie 26.

»Aal bitter knøe! Han døer! Han Hierte har i Brøstet!«

Ved en overseet Trykfeil' staaer her i Digterens egen Udgave det udanske: Han Hiertet har i Brøstet, hvilken Feil dog allerede Udgaven af 1787 har rettet. Det hedder herefter i Rahbeks, Seidelins og andre Udgaver retteligen: Han Hierte har i Brystet, indtil A. E Boye, der med saa stor Vilkaarlighed heelt igjennem har omgjort Wessels Text, her pludseligt faaer det Indfald at gjenindføre den gamle Trykfeil, hvorefter det i begge hans Udgaver, samt i Udgaven, af 1861, igjen hedder: Han Hiertet har i Brystet (!). Endog P. L. Møller følger her tankeløs efter A. E. Boye!

Side 36, Linie i.

»Hør Mette, hielp mig lidt, Du kan jo Emolletten.«

Emolet, den lille Multiplicationstabel, er endnu et temmelig almindeligt Ord i det norske Bysprog, meest dog i Skolesproget, og forekommer ofte hos norske Forfattere. Ordet er sammensat med det plattydske Maal, Gang, der i det 192 sextende Aarhundrede og sildigere var almindelig dansk, og oftere forekommer i Bibelen af 1550. Holberg siger i Peder Paars (II, i):

Ruus bedre regnede, han førde bedre Pen,
Han sig ey nøye lod, som Storch, med Een maal Een,

hvortil han føier den Note: »Man kunde vel sige: Een gang Een, men det klinger ikke saa vel som paa Plat-tydsk. Omnia græce. Juvenal«. - At Mads vil finde trende gange Tretten i den lille Multiplicationstabel, hører vel med til hans uarithmetiske Heltevæsen.

Fortællinger

Gaffelen.

Side 46.

Denne classiske Fortælling er første Gang trykt i Viborger Samler 1781 Nr, 5; anden Gang i Ugeskriftet'Allehaande, Trondhjem 1781 Nr. 48 (Side 406 flgg.) med følgende Indledningsbemærkning af Redactionen: »Efterfølgende »Vers, som har vor noksom bekjendte bedste komiske Digter til Forfatter, er »vel bekendt for, og eies maaskee i Manuskript af nogle faae, vore Læsere, men »Mængden kjender det dog uden Tvivl ikke, og vi troe derfor at fortjene Tak »ved at meddele det. Ogsaa Hr. Forfatteren haabe vi holder os det tilgode, uagtet »han vel ikke havde bestemt det til Trykken, da vi ikke vide rettere, end at vi »have seet det forhen trykt, enten i Viborger Samler eller et andet saadant »Dansk Periodisk Blad.« Tredie Gang er Digtet trykt i Bogtrykker Iversens Samling af Poesier for 1783 (trykt 1782), med den Bemærkning, at det uden Forfatterens Tilladelse har været tidligere trykt i et Blad, som lidet læses (Allehaande). Af den her meddeelte Bemærkning i Allehaande maa man formode, at Digtet er skrevet flere Aar før 1781, da det alt existerede oppe i Trondhjem i Afskrifter; muligt at Digtet er blevet til før Digterens Sygdom i Aaret 1776.

Linie 2.

»Jeg synger om, dog nei; jeg ligefrem fortæller.«

Parodisk Efterligning af den første Linie af Hehriaden og ældre Epopeer.

Linie 16-17.

»At Jupiter tilsidst brød ud i disse Ord:
Hr. Pope har sagt sandt: det er den bedste Jord.«

Det Skrift af Alexander Pope, Jupiter her citerer, er hans berømte philosophiske Læredigt Essay on man (1733), der fra Fornuftens Standpunkt forsvarer Skabelsen, som nødvendig god ifølge Guds uendelige Viisdom.

Side 48, Linie 7 f. o.

»Der kan I, om I vil, en Torden-Kiile hitte.«

Tordenkile, Tydsk Donnerkeil, Svensk åskvigg, kaldes den takkede' Lynstraale, hvormed Jupiter af bildes væbnet i den høire Haand. »Paa Zeus'es Tordenkile har hun hvæsset sine Pile«, J. L. Heiberg. Men i denne specielle Betydning, hvori Ordet ogsaa her bruges, er der kun sjeldent Anledning til at anvende det. - Desto hyppigere bruge vore Digtere Ordet for Lynstraale overhovedet, f. Ex. »Skyder Torden Kiler ned, jeg dog frygter ikke«, Tullin. »I Engelens høire Haand flammede en Tordenkile«, H. J. Birch. »En Tordenkile slog, og Lundens Forhæng revner«, Falsen. »Alle Himmelens nedslængte Tordenkiler«, "Baggesen; 193 »Skiæbnens vrede" Tordenkiler træffe her os ikke meer«, Oehlenschager. »Den, som splintrer Egen med sin Tordenkile«, St. St. Blicher. »Frygt ei Tordenkilens Brag«, Hauch. - P. L. Møller, der ikke har kjendt Ordet Tordenkile, gjetter, at Wessel her har tænkt paa »en af de gamle Steenøxer, som jævnlig opgraves«.

Side 48, Linie 23.

»Der stod da baade Mand og Kone i en Maade.«

Staae i en Maade, blive forvirret, raadvild, forlegen, en Talemaade, der ofte forekommer hos Holberg.

Fabelen om de tre Ønsker, der jkke bringe Velsignelse, er ældgammel, og har i de forskjellige Litteraturer forskjellige Former. Wessels Indklædning, især i Begyndelsen af Digtet, minder om Ovids Metamorphoser (Lib. VIII, fab. 7-9) og Lafontaines Fabler (tolvte Bog, 28de Fabel).

Herremanden.

Stoffet til denne fortræffelige Fortælling, der altid har hørt til Wessels populæreste 'Digte, er taget af et ældre engelsk Vittighedsblad, Ugeskriftet The Connoisseur, tredie Bind Nr. 122 (anden Udgave, paa det kongl. Bibi.), der meddeler Historien i Prosa efter det Franske.

Det hører til Wessels ældste Arbeider*); trykt har nærværende Udgiver først fundet det 1775, Aftenposten Nr, i, hvor det sidste Vers er omgjort.

Til dette Digt knytter sig en lang Historie, der her maa meddeles. Krigsraad Peter Johansen Neergaard til Ringstedkloster og Meerløse, født 1702, en af Datidens rigeste Mænd i Danmark, giftede sig 1742 med Jomfru Kirsten Tønnesen (født 1717), der kort efter Brylluppet fødte ham en Søn, Jens Brun, og i de følgende Aar endnu to Børn, Johan Thomas Og Johanne, og døde 1751. Krigsraaden døde 1772. De tvende Sønner bleve optagne i Adelstanden den 31 te Mai 1780. Alle tre Børn efterlod sig Afkom, og fra dem nedstammer den endnu blomstrende Neergaardske Slægt. - Den ældste Søn, Jens Brun de Neergaard til Svenstrup og Meerløse, Wessels Jevnaldrende (født den 14de Juni 1742), troede i Wessels Digt at see et personligt Angreb paa sin Familie, og for at forklare dette maa man vel formode, at den rige Krigsraad Neergaard har været som Herremand haard mod sine Bønder, at Bagtalelsen har antastet hans Kones Rygte, og at Sønnen Jens Brun har ført et uregelmæssigt Liv i sin Ungdom. For at hevne sig udgav denne en grov Parodi, og Wessel, der saaledes uformodet blev anfaldet ligesaa uforskyldt som haardt, synes at have taget sig Sagen meget nær, hvorom Mere erfares i nærværende Histories Fortsættelse længere nede ved Anmkn. til »Sadelen« og til Gravskrifterne (Side 194 og 218).

Side 49, Linie 19-20.

»Og det er ilde,
Ei Bønders Suk at høre ville.«

Disse to, i al deres Simpelhed gribende Linier, hvori Digteren udtalte sin Sympathi for Bonde-Emancipationen, have én egen Betydning for Wessels humane Sindelag, der ikke deelte den Ligegyldighed, Normændene i Almindelighed udviste for den danske Landbosag, uagtet Normanden Chr. Colbjørnsen, der siden * – 194 blev Secretair i den store Landbocommission, med stor Nidkjærhed virkede for Sagen (jvf. ogsaa Rahbeks Erindringer IV, 19).

Hundemordet.

Side 5o, Linie 10-11.

»Jeg, for min Part, jeg passer, jeg,
Og min Propos strax skrider til.«

Ordet passe er laant af visse Kortspil, hvor Spilleren med dette Ord betegner, at han ikke tager Deel i Omgangen.

Side 50, Linie 5 f. n.

»Ei denne lod sig forelægge.«

Efter Lovens i, 4, 30 kunde den Stevnede, saa vel ved Over- som Underretten, uden videre udeblive første Gang, og Dommeren forelagde ham da en ny Dag (inden fjorten Dage, Lavdag), paa hvilken han var pligtig at møde. Denne »Forelæggelse« ophævedes, først efter Wessels Tid ved Frdn. af 3die Juni 1796 angaaende Rettens vedbørlige og hurtige Pleie.

Den forvovne Siællands-Faer.

Side 52, Linie 13.

»Thi det giør saa ei stort til Tingen.«

Rettere maaskee:

»Thi det giør e i saa stort til Tingen.«

Sadelen.

Side 56, Linie 12.

»Udi et Manuskript paa Svenstrup publicert,«

Disse Linier sigte til Jens Brun de Neergaards Anfald paa Digteren, hvorom her foran er fortalt i Anmkn. til »Herremanden«, Side 193 rig;

Hovedgaarden Svenstrup erhvervede Krigsraad Neergaard ved Kjøb 1751, men beboede den aldrig; efter hans Død arvede den ældste Søn Jens Brun den, og dennes Søn, Kammerherre Johan Peter, Brun de, Neergaard (død 1816) oprettede Gaarden med Godset til Fideicommis.

Det her omtalte »Manuskript« var en trykt Parodi paa »Herremanden«, der havde samme Omqvæd som dette Digt, og var »fuld af Grovheder og Nonsens« (Pram, Minerva III, 77), men for længe siden er forsvundet. Man maa formode, at Parodiens Grovheder vare særdeles nærgaaende, eftersom de have formaaet at krænke vor Digter saa dybt; thi Wessel, der var en afsagt Fjende af alt Kjevleri, lod sig ikke blot i Øieblikket henrive til at besvare det uforskyldte Angreb med sin Gravskrift Side 188, der indeholder en meget drøi Personlighed (jvf. nedenfor Anmærkningen Side 218), men erindrede endog flere Aar derefter, da nærværende Fortælling blev skrevet, Neergaards Parodi med temmelig bitre Ord, og udelukkede end ikke disse indskudte Ord af Fortællingen da han optog den i sit Ugeblad Votre Serviteur. (Nr. 4) - thi det synes rimeligt at formode, at Fortællingen er skrevet,. før dette Ugeblad begyndte.

195

Linie 13.

»Som af en Slump jeg traf engang, jeg kiøbte Sukker.«

Af en Slump, af en Hændelse, tilfældigviis (jvf. paa Slump, slumpeviis o. d.) er en nu sjelden Talemaade, der atter forekommer Side 166. A. E. Boye har ikke kjendt den, og - retter derfor, i begge sine Udgaver, Digterens Ord saaledes: »hvoraf en Stump jeg traf« (!!). Det er den gamle Regel, at hvor man ikke forstaaer sin Autor, der »retter« man hans Ord!

Den gamle Skade.

Side 59. Linie 13.

» Den, som har guule Haar, han vil dem have kruset.«

Correct hedder Ordsproget: »Den som har Haaret guult, vil have det kruset«

(jvf. Peder Syv, I, 317).

Side 59, Linie 3 f. n.

» Hvad nu! Aar 1091 hun Skaden fik!«

Vi træffe her atter paa en af Boyes sindrige Forbedringer. Da han ikke kan falde paa at læse Tallene op: Aar ti, ni, een, forandrer han Texten saaledes:

» Hvad nu! Aar Tusind, een og treds hun Skaden fik!«

og tilføier neden under den Note: »1061«. Hvorledes nu Tallet 1601, læst omvendt, bliver til 1091, er let at forstaae, eller i al Fald ved Prøve at erfare; hvorledes det kan blive til 1061, er ikke til at forstaae. - Boyes Søn, P. H. Boye, beholder naturligviis pligtskyldigst Galskaben, og føier den Oplysning til: »Votre Serviteur har 1091, hvilket er en Trykfeil [!] for 1061, da 1091 hverken kan læses i Verset [!], eller er det bagvendte af 1601« (Side 420-421). Skade, at vi ikke oplyses om, hvorledes da Tallet 1601, læst bagvendt, kan blive til 1061. Omvendt i horizontal Retning, bliver det til 1091 ; omvendt i vertical Retning maatte det blive: 10d1.

Posthuuset Side 61, Linie 3.

» Fra bitterlige Jylland, Faer.«

Bitterlig = saare, særdeles, i høi Grad, bruges i et Par Forbindelser i Talesproget. Det gjør bitterlig ondt; græde, sukke, klage sig bitterlig. Det er bitterlig koldt. Jvf. ogsaa en bitter Kulde, bittersuur. Den adjectiviske Form bitterlige Jylland tilhører vor Comiker.

Den fri Vognleie.

Side 65, Linie 13-14.

» Men han gad ei spadsere
Imellem mordisk Pak.«

Ved en comisk Trykfeil læses her i P. L. Møllers Udgave: imellem nordisk Pak. Herefter aftrykker Hr; Boghandler E. L. Thaarup (Wessel 1857, I, 92) Verset ufortrøden: »Men han gad ei spadsere Imellem nordisk Pak« (!)

Linie 6 f. n.

» Men just fik see" én Klokker.«

Dette Men forandrer A. E. Boye i begge sine Udgaver til Man, hvorved Linie 4 f. n.< bliver uden Subject, og det Hele meningsløst.

196

Side 66, Linie 9-10

» Kiek Klokker man hukommer
Vel i mit Fødeland.«

den tapre Klokker paa Id, Ole Svendsen Bakke, der udmærkede sig ved Frederikshalds Beleiring 1716 og faldt i Enningdalen. Claus Frimann har besunget ham i et vakkert Digt, der har hans Navn til Overskrift.

Side 66, Linie 23-24.

» I mig for ringe tage,
Men jeg kan ikke gaae.«

I agte mig for en ubetydelig Person, der ikke behøver at kjøre, men jeg er ikke i Stand til at gaae (Tanken gjentages i det følgende Vers).

Den Druknede.

Side 69.

Det vigtigste ved nærværende Fortælling, hvortil Digteren maaskee har taget Stoffet af Vademecum 1781, Side 31, er Indklædningen, hvori Digteren raillerer med et Udtryk i Ewalds bekjendte Sømandsvise i Fiskerne:

»Naar Søen plyndrer fra sin Ven,
Og sætter ham paa Prøve,
Da leer han kun, og tvinger den
At bringe tifold det igien,

Som den har turdet røve.
Han sadler dristig Havet op,
Saasnart hans Hierte lyster;
Og rider høit paa Bølgens Top,
I Trav og susende Galop,
Til guldbestrøede Kyster.«

Man forstaaer ikke, hvorledes dette smukke, ægte digteriske Billede kunde give en Wessel Anledning til Railleri. Men Fiskerne udkom i Sommeren 1779 (Forsøg i de skiønne og nyttige Videnskaber, trettende Stykke), og man har ondt ved at troe, at Wessel fulde fem Aar derefter skulde have angrebet sin afdøde store Medbroders Minde i en saa hensynsløs Form for et enkelt Udtryks Skyld i hans skjønneste Værk, hvis Konstværd Wessel ikke kan have været blind for. Den rimeligste Forklaring, man her kan gjette paa, er vel denne: at Fortællingen er bleven til i Aaret 1779 (og altsaa Stoffet hentet fra en anden Kilde end den ovenfor nævnte) ved en bestemt Anledning, der har motiveret Angrebet paa Ewald, og at Wessel, i sin Forlegenhed for at faae Manuskript til Nr. 12 af sit Ugeblad, har grebet til at indføre Fortællingen, der netop leverer Text til et Nummer.

Toujours Perdrix. Side 72, Linie 21-22.

»En Walstrøm Jægermester
Et stærkt Beviis os gier derpaa.«

Om Walstrøm Jægermester har Udgiveren, trods megen Søgen og Forespørgsel, ikke kunnet tilveiebringe mindste Oplysning. Af Wessels Ord maa man formode, at paa hans Tid en svensk Rimer under det antagne .Navn Jægermester Walstrøm har skrevet slibrige Vers som »Manuskript for Venner«, der have passeret Sundet, deriblandt en Historie om en Baron og hans Tjenestepige, maaskee under Titelen Toujours Perdrix, som Wessel har lagt til Grund for sin Fortælling.
197

Side 73, Linie 26-27.

» De levde sødt i fire Aar,
Stor Lykke nød, og større spaaer.«

Digteren, der skrev sit Ugeblad med synlig Ulyst, og sjelden brugte Filen, naaer paa dette Sted end ikke til at faae skrubhøvlet sin Stiil. - Udgaven af 1787 omgjør de to Linier til:

» De leve sødt i fire Aar,
Stor Lykke nydt, dem større spaaer.«

hvilket rigtignok er en Forbedring, men - en aldeles vilkaarlig; Feilen ligger nemlig i Præsens spaaer., som Digteren af Magelighed hensatte for at faae Riim.

Stella.

Side 76.

Denne lange Fortælling er, som Digteren flere Steder (jvf. Side 86) selv udtrykkelig angiver, fremkaldt ved Goethes Drama, »Stella, ein Schauspiel flir Liebende«, der udkom 1776, ligesom ogsaa Udgaven af 1787 overskriver Fortællingen med Navnet Stella, hvilket ingen af dens Personer bærer. Dette Drama, som Goethe siden omgjorde til en Tragedie, tilhører den store Digters første Periode, den sentimentale Kraftperiode, men er et af hans svagere Arbeider. Det er grundet paa Sagnet om Grev Gleichen, og Helten forlader først sin Kone, der har skjenket ham en Datter, siden en Elskerinde, med hvem han har levet i nogen Tid, og deeltager i den corsicanske Frihedskrig. Da han vender tilbage derfra, træffer han begge Qvinderne, der paa hans første Kones ædelmodige Forslag enes om at leve med ham i et dobbelt Ægteskab. Dramaet udmærker sig ved høi Lidenskab og en mesterlig Diction, men lider af overspændt Sentimentalitet (»Stella kann nur der Empfindsamkeit verwohnter Herzen schmeicheln«, A. W. Schlegel), og driver Naturlighedsprincipet ud over Grænserne. I sin Nyhed gjorde Stykket stor, Lykke, og har vist ikke heller savnet Tilbedere her, hvad der naturlig maatte forarge en Genius som Wessel, og henrev ham til en hensynsløs Persiflage over den store Digter, der dengang alt havde udgivet Gotz v. Berlichingen og andre udødelige Digtninge, og til en Plathed i Fremstillingen (Side 76-77), der er aldeles usædvanlig hos vor Digter.

Side 80, Linie 25-26.

» Han kunde skudt sig selv ihiel,
Men han var Kristen Mand. Forstaaer du vel?«

Dette Sted er et af de flere, hvor Digteren i en simpel, men energisk Form udtaler sin dybe religiøse Følelse. - Det er forøvrigt noksom bekjendt, hvilket Selvmords-Raseri der greb den tydske Ungdom, efter at Goethe havde udgivet sin Werthers Leiden (første Udgave 1770, udgivet paany 1775, 1777, 1779), og at en dansk Oversættelse af Skriftet ved P. N. Nyegaard, som Boghandler Proft vilde udgive, i Septbr. 1776 blev confiskeret, da det fjerde Ark var trykt, ifølge Cabinetsordre, støttet paa en Betænkning af det theologiske Facultet (Peder Holm, N. E. Balle, H. F. Janson, C. F. Horneman), der »anseer bemeldte »Bog som et Skrift, der bespotter Religionen, besmykker Lasterne, og kan for- »dærve gode Sæder«. (Luxdorphiana Side 258 flgg.).

Side 86, Linie 5-6.

» Og i det samme
Indtræder han.«

198

Med disse to Linier ender Nr. 20 af Votre Serviteur - midt paa syvende Side. Digteren, der ikke overkom at skrive niere til dette Nummer, greb til den Udvei at fylde den næste Side med følgende lunefulde Avertissement:

Priismaterie.

Den som kan opdage Udfaldet af denne Historie, og vil give sin Cavalliers Parol, eller i vidrig Fald sværge ved sin Ære, ikke uden af sit Genie at have udfundet samme, loves Premie af alle udkomne Nummere
Af
Votre Serviteur
Navnet, om forlanges, fortiet.

Side 87, Linie 16.

» En Kone havde han, og dertil Een giør tre.

Maa vel forstaaes saaledes, at Manden regnes med.

Smeden og Bageren.

Side 89.

Denne ypperlige Fortælling, der hører til Wessels populæreste Digte var afdøde Skuespiller C. N. Rosenkildes Yndlingsdigt, og blev af ham ofte foredraget paa Scenen i de da meget almindelige Aftenunderholdninger med uovertræffelig Virtuositet. Fabelen hører hjemme i den engelske Litteratur, hvor der findes flere Fortællinger om en bogstavelig Lovfortolkning, hvorefter en Uskyldig var bleven valgt til at henrettes for at fyldestgjøre Lovens Fordring, at Liv for Liv maa bødes.

Men en nærmere Kilde har vor Digter havt i følgende Fortælling, indrykket i Aftenposten for 1777, Nr. 3:

En Smeed geraadte udi Klammer,
Og kom til at begaae et Mord
Paa en, der gav ham knubbet Ord, Og fældede ham med sin Hammer
Bevar os Gud for at opegge
En Smeed, der har den store Slegge!

Vor Smeed blev skyldig kiendt at hænge
Og høit opløftes for sit Mod.
Det ei i Byens Lovbog stod At sone Mande-Bod med Penge,
Men ak! vor Smeed var ene Mester
At skoe og læge Byens Hester.

Hans Byemænd kom med Graad og bade,
At Smedens Synd maa gives til
Og Dommeren ham naadigst vil For deres Hesters Skyld løslade,
Og for de Plovjern, Spader, Hakker,
Som Smeden giorde dem saa vakker.

Men Dommeren antog med Ekkel
En Forbøn af saa liden Fynd,
Og spurgte om det ey var Synd At lade løs saa grov en Rekel.
Nei, sagde de: Forsoning kræves,
Men saa kan Retten best handthæves:

199

Vi har en Smeed, til hvem vi trænge,
Den eenest i vor Naboelag,
Som slog saa mangt et dygtigt Slag. Han bør forskaanes for at hænge,
Men vi har to, som sye og klippe,
Af dem kan vi den ene slippe!

En Skræder er her nok paa Stæden,
Vi taer den anden Mester Fix,
Der er hos os som Nummer nix, Og hænger ham i Sted for Smeden;
Saa pleies Retten, som den skulde,
Og Byens Arbeid gaaer for fulde.

Ordet Slægge (Forhammer) og Fleertalsformen Hester vise, at Forfatteren til denne lille Fortælling er Normand, og maaskee er det en af Wessels Venner, der har indsendt Digtet til Aftenposten. Man forbauses over det rige Lune, hvormed Digteren gjengiver Aftenpostens ganske vakre Fortælling, der kommer til at staae reent i Skygge.

Det synes neppe at kunne være Tvivl underkastet, at Smeden og Bageren er fra Begyndelsen af Aaret 1777, og ikke først skrevet halvottende Aar senere, da Fortællingen trykkedes i Votre Serviteur (Nr. 23, udkommet i August 1784); og vi have saaledes her et nogenlunde sikkert Datum for, at Digteren til sit Ugeblad ogsaa har benyttet ældre Digte.

Den sande Drøm.

Side 92, Linie 3.

» De i en Maade stoed.<

jvf. Anmkn. Side 193.

Prutningen.

Side 94, Linie 27-28.

» Den Dommer lidt poetisk var,
Thi Snæv deraf hans Dom vist har.«

Snæv, egentlig svag Lugt (Isl. snefill), Spor, let Anstrøg af; Nys. Ordet er oprindelig norsk, men Baggesen har optaget det, med saa meget andet af Wessels Sprog, i sin comiske Maneer.

Sanct Sebastian.

Stoffet til denne Fortælling har Digteren taget af Nyt Vademecum 1783, Side 200. Forøvrigt er det en gammel Anecdote; Lessing har behandlet den i Fortællingen Das Crucinx (Lachmanns Udg., første Bind).

Side 95, Linie 7-8 f. n.

» En Billedhugger og en Maler
For Mængden tit det Labelænske taler.«

Labelænsk, rettere Labbelendsk, synes at være en blødgjordt Form af laplændsk, lappisk.

200

Den bekymrede Moder.

Soffet til denne Ikke uheldige Fortælling er taget af Vadeniecum 1781 Side 31.

Tycho Brahés Dag.

Side 106, Linie 2.

» Der Hovedstolen er.«

Hovedstol, tydsk Hauptstuhl, Grundcapital, rentebærende Capital.

Side 108, Linie 7.

» Derfor uhældig dog ei var.«

Uheld og uheldig (og Held, heldig) brugtes i forrige Sprogperiode for Ulykke, ulykkelig, og var endog det stærkere Udtryk.

Side 108, Linie 14.

» Escarmentado drog al Verden om.«

Voltaires ubetydelige lille Historie: Histoire des voyages de Scarmentado, écrite par lui-méme, ender med de Ord: Je me mariai: je fus cocu, et je vis que c'était F etat le plus doux de Ia vie.

Linie 23-24.

» af den Historie, Som du har lært« er vel oprindelig en Trykfeil for læst.

Det ædelmodige Tilbud.

Anecdoten, der ligger til Grund for denne Fortælling, er gammel, og bl. a. ogsaa versificeret paa Tydsk. Wessels Kilde er vel Vademecum 1781 Side 185.

Side 110, Linie 20-21.

» Jeg seer, at det er saa til Dags,
At De til Bords skal gaae.«

Saa til Dags, paa den Tid af Dagen, et endnu almindeligt Udtryk paa Landet (jvf. saa til Sinds, og nutildags, hidtildags).

Den jydske Kavalleer.

Side 114, Linie 6-7.

» om underlagte Dale,
Hvis Blomster Glæden male.«

Den sidste indholdsløse Linie synes tilligemed de nærmest foregaaende at raillere med de Naturbegeistrede, til hvis Classe Wessel ikke hørte.

Fader og Søn, een Mand.

Side 118, Linie 8-9 f. n.

» En gammel Enkemand i Fredens Bolig
(Med Ret han hedte saa) sad ganske rolig,»

201

Med Ret han hedte saa, er vel oprindelig en Trykfeil for: den hedte saa. Fredens Bolig synes at maatte forstaaes om Enkemandsstanden.

Side 119, Linie 6-7.

» Miss Fox, det sværger vi Dem til,
Skal skildre Dem saa ung De vil.«

At Ordet skildre i forrige Aarhundrede endnu brugtes i egentlig Betydning, om at male, atbilde med Farver (ligesom endnu i Svensk), erindre vi af Jean de France, der bærer et Portrait, som Le Sieur Reenkaallavet, le plus grand Skildrer en Europa, har forfærdiget; paa nærværende Sted bruges Ordet om at forskjønne med Sminkefarver, male Ansigtet.

De to Agerhøns.

Side 127, Linie' 17.

» Og flux til de Velvise.«

Til de Velvise, til Magistraten. Velviis var nemlig tilforn (men før Wessels Tid) Titelen til Dommere og By-

Øvrighed. Saaledes ogsaa samme Side (Linie 6 f. n.): Velvisheds Bord.

Gasconaderne.

Side 128.

Stoffet taget af Vademecum 1781 Side 207.

Side 129, Linie 7.

» De tale og om Hovedsag og Pynt.«

Digteren afbryder her saa pludselig, at hans sidste Ord blive utydelige; maaskee skal Meningen være denne: Provindsbeboerne bebrejde ogsaa de unge Kjøbenhavnere, at de i deres Sqvadronader altid glemme Hovedsagen, hvorom der skulde tales, og kun komme med pyntelige Talemaader?

Side 131, Linie 3 f. n.

» Fransk Pokker bad om Tid til at betænke sig.«

Fransk Pokker, den franske Pokker, Gascogneren, der var mistænkt for at være Fanden, eller »fordiævlet Mand«, som Digteren lidt i Forvejen har kaldt ham.

Relata refero.

Side 133, Linie 8-9.

» De fire Tusinde Ducater
Var Skyld, at ovenfor jeg kaldte Manden Pater.«

Nemlig fordi Digteren skulde have et Riim til Ordet Ducater; thi ellers vilde det ikke være saa ganske i sin Orden, at en »Pater« havde en Datter.

Side 134, Linie 3-4.

» Den første (som for Tiden at forslaae)
Den sidste i sit Fag tiltaler saa.«

Den første Beiler begyndte, blot som for at tale om noget, der kunde forslaae Tiden, at tiltale den sidste Beiler, den rige Præste-Collega, i dennes Fag, Præste- faget; Officeren bragte geistlige Anliggender paa Bane, og blandt andet talte han om en Præst, der kunde extemporere.

202

Linie 13.

» Den anden svarede: ja va!«

Er det franske Va!, lad gaae! Top!

Linie 29.

» Tør jeg Dem min Bevilgning give?«

Maa jeg vise Dem min Bevilgning til at lade mig vie af hvilkensomhelst Præst?

Veddemaalet.

Side 137, Linie 28.

» De gik, og neden for Jens lydeligen hørte.«

Neden for bør rettes til uden for. Den rette Læsemaade skyldes Hr. Contorchef P. H. Boye.

Mosters Pølser.

Side 140, Linie 19-20.

» Den Moster havde i Logie
En kræsen mon ami.«

Da den kræsne mon ami et Par Linier længere nede angives at boe ved den modsatte Bred af Themsen, maa man vel formode, at Digteren har tænkt sig Mosteren som Gjæstgiverske, hos hvem da den kræsne mon ami tilfældigviis har overnattet.

Contrasterne.

Side 141, Linie 29-30.

» Og efter alt, hvad man udvortes seer,
Forinden gad nok giftes meer.«

Og efter alt hvad man kunde slutte sig til af hendes Væsen nok gad giftes een Gang til, forinden hun reiste af.

Side 142, Linie 1 f. n.

» Kolør de Ros', Kolør de schær« etc.

Den gamle Kone havde sminket sig saa stærkt med rød og hvid Sminke, at hendes Rynker og Vissenhed kun traadte endnu stærkere frem, og Contrasterne - den virkelige Alderdom og den konstige Ungdommelighed - saaledes bleve endnu mere iøinefaldende.

Med denne Fortælling ender Ugebladet Votre Serviteur (Nr. 54); de tvende tilføiede Fortællinger ere blevne til i Norske Selskab.

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Denne Fortælling blev til som Impromptu af Wessel en Aften i det Norske Selskab.

Nulla regula sine exceptione.

Side 144.

Ligeledes et Impromptu i Norske Selskab efter et opgivet Thema.

203

Blandede Digte.

Søvnen,

Side 149.

Dette Digt og det følgende, Nøisomhed, ere oprindelig blevne til i Norske Selskab, hvor de vandt Præmien, og første Gang trykte i Selskabets Samlinger, første Stykke.

Det er i høi Grad betegnende for Wessels Characteer, som for hans poetiske Takt, at han til Motto for denne Ode har valgt to Linier af - Joh. Nordal Bruns Zarine (femte Akt, første Seene); og Molbech siger: »Den, der vil giøre sig Umagen at giennemlæse Zarine, vil finde, »at i hele Tragedien ere »vel disse to Linier de skiønneste, maaskee de eneste ægte poetiske.«

Abrahamson (Lærde Efterretninger, 1790, Side 120 flg.) bemærker med Føie, at de fire sidste Stropher af Oden til Søvnen danne en disharmonisk Slutning til det Hele, og hellere maatte have været r een t borte, saa at Oden endte med den smukke Strophe (Side 152):

» Meer værdig Verdners og min Gud« etc.

Der kan hertil endnu føies, at Slutningen ikke synes at være rigtig klart tænkt eller udtrykt, og at den næstsidste Linie:

» Hvem skal den Vaagnende forskrekke?«

ikke let lader sig forstaae. - Fra en anden Haand har Lidgiveren faaet den Forklaring, at det store Forbogstav i Ordet »Vaagnende«, der findes i Digtets Kilde, Norske Selskabs poetiske Samlinger første Hefte (første og anden Udgave), samt i Udgaven af 1787, maatte betragtes som Trykfeil, og Linlen opfattes saaledes: »Hvem skal den (Morgenen) forskrække, idet han vaagner?« Men denne Forklaring synes i høi Grad tvungen.

Nøisomhed.

Side 153, Linie 30.

» At sidde væmmelig ved mange kræsne Retter.«

Væmmelig er her brugt subjective - kræsen, hvilket er sjeldent (»Hun er leed og kjed og væmmelig derved«, Kierkegaard. »Du drog ey først Europa om, Og væmmelig tilbage kom«, Rein), og Ordet kræsen er brugt objective, - lækker, hvilket er forældet.

Brodne Potter i alle Lande.

Side 155.

Dette Digt findes tre Gange trykt i Aaret 1783, nemlig I: Nogle faa May- Blomster som den første Frugt af den Seidelinske Presse. Odense 1783. - N. Schiørring, .Selskabssange med Melodier, første Hefte Side 28 (tilligemed Melodien) - og Samling af adskillige smukke Arier til Tidsfordriv for muntre Selskaber, første Hefte Side 89. Paa sidste Sted lyder den første Linie: »Godt og Ondt i alle Lande, hvilket klinger noget prosaisk. Udgaven af 1787 omgjør Linien til: »Ondt og Godt i alle Lande«, hvorefter den følgende Linie vel burde omgjøres til: »Torne sig med Roser blande«, hvilket dog Fortsættelsen forbyder.

204

Side 158, Linie 6.

» Statens Ønske er vor Røst.«

Digteren synes med dette ikke ganske klare Udtryk at ville sige: hele Statens Ønske tolker vor Røst, idet vi raabe: Glæden boe i Christians Bryst. - Udgaven af 1787 retter her med en særdeles ubehændig Vilkaarlighed Røst til Lyst, hvilken reent meningsløse Læsemaade Boye, Molbech (Anthologie) og alle Følgende indtil P. L. Møller tankeløst optage.

Prologue,
den 13de October 1780. Side 158.

Denne lunefulde Prologs Vittighed gjør nu ikke saa stærkt Indtryk, efter at Wessels Idee saa ofte er efterlignet, og Mindet om Datidens Skuespiller- personale (thi alle de Handlende i Prologen træde op i egen Person) er tabt, saa at vi ikke mere forstaae de lunefulde personlige Hentydninger i Replikerne.

Linie 2-4 f. n.

» Den Dag, da vi den Ære nyder,
At seierkronte Helt os fryder
Ved sin Nærværelse.«

Den seierkronede Helt er Hertug Ferdinand af Brunsvig, Enkedronningen Juliane Maries ældre Broder, der oftere besøgte Kjøbenhavn og i October 1780 var kommet hertil, nærmest vel i Murer-Anliggender. Paa Jægerspriis findes endnu en temmelig anseelig Mindestøtte med Indskriften: Ferdinando, optimæ matris fratri .... nos rivisenti. Støtten er afbildet i P. T. Wandalls Mindesmærker paa Jægerspriis 1783. Seierherren ved Krefeld og Minden var vel for længe siden traadt tilbage i Privatlivet, og levede paa sit Lystslot Vechelde udelukkende for Murervæsen, Maleri og Musik, men hans glimrende Krigsførelse i Syvaarskrigen, hans Menneskekærlighed og grændseløse Veldædighed havde skaffet ham et europæisk Navn, som hans kloge Søster synes at have villet benytte til at kaste Glands over Hoffet i Kjøbenhavn, der efter Rædselsdaaden den 28de April 1772 ikke nød megen Anseelse i Europa.

Side 162.

Denne Prolog samt det følgende Stykke, Chor og Prologue, saa vel som Indskriften under Londemanns Portrait Side 189, findes i Fred. Schwarz' Lommebog 1785 med Digterens Navn under. Udgaven af 1787, der ikke har tænkt paa Schwarz's Lommebog, mangler disse tre Digte.

Chor og Prologue.

Side 163.

Slutningen hentyder til Dronning Juliane Maries Forsorg for Fødselsstiftelsen, som dengang var forenet med Frederiks Hospital, men ved Dronningens Gavmildhed fik en egen Stiftelse, der længe stod som Forbillede for alle lignende i Europa. Den nye Bygning, der havde kostet Dronningen over en Tønde Guld, aabnedes dog først den. 31 te Marts 1787.

205

Til Hr. Jens Baggesen.

Side 163.

I Udgaven af 1787, II, Side 161, har Baggesen under dette Digt tilføiet følgende Anmærkning: Denne unge Versemagers Ubetydelighed havde vist ikke skaffet ham et Brev fra vor udødelige Wessel, og deri en Opmuntring af større Vægt, end alle Journalisters Roes, dersom ikke samme var blevet mishandlet af en ubeføiet Dommer. Maaskee min Sygdom i samme Tid, og øvrige ikke meget lykkelige, Tilstand, har bidraget til en Compliment, som jeg slet ikke fortiener; thi vor Digters Hierte var ligesaa ualmindeligt som hans Hoved.

J. Baggesen.

Baggesens comiske Fortællinger udkom 1785 (Nyerup og Lande Portraiter, III, 1806, Side 7; Minerva I, Side 84, jvf. Side 72), og i Begyndelsen af Aaret, eftersom Rahbek allerede den 11 te Februar kunde levere en omstændelig Recension af Skriftet (Lærde Efterretn. 1785, Nr. 6 og 7), der kunde omtale det Bifald og de Angreb, det allerede havde fremkaldt*. Den i ovenstaaende Anmærkning omtalte »ubeføiede Dommer«, O. D. v. Staffeldt, udgav sine »Critiske Betænkninger« i Foraaret 1785 (de anmeldes i Lærde Efterretn. 1785 Nr. 25 for 24de Juni); Wessels Votre Serviteur sluttedes i Juli 1785, og dette Ugeblad maa have været sluttet, forinden Wessel udgav sit Brev til Baggesen, da dette ellers vilde være blevet til et Nummer af Ugebladet, hvis Størrelse og Format det har; endelig fremkom Emanuel Ballings Angreb, som Wessels Brev omtaler, først i' Aftenposten 1785 Nr. 79 for 7de October: af disse samlede Data fremgaaer saaledes, at Wessels Brev til Hr. Jens Baggesen er udkommet seent i Aaret 1785, og kort før Wessels Død.

Side 163, Linie 5 f. n.

» Ved salig Rasmus Langeland.«

Rasmus Langeland, Borger og Kjøbmand i Korsør, født 1712, død den 22de August 1780, var i Frederik den Femtes Dage og længe derefter en af Landets anseeteste Kjøbstadsborgere, der ved sin Driftighed bragte Byen Korsør i stort Opsving. Hans Bedstefader var langelandsk Bonde, hans Fader Smaahandler i Korsør; han selv førte en stor og udbredt Handel, byggede mange Huse i Korsør (deriblandt den store grundmurede Gaard, hvori han, og efter ham hans Datter, den bekjendte Mad. Bagger, drev Gjæstgiveri), eiede store Skibe og en Part af Færgeløbet med de bedst udhalede Smakker, oprettede den 4de Marts 1768 et grønlandsk »Robbenslager-Compagni« med tilhørende Trankogeri paa Actier, og kjøbte den 8de Juni 1764 paa Auction [endeel Grunde af] Korsørs Fæstning, som han atter den 27de Juli 1775 solgte til Kongen. Som loyal dansk Mand og ivrig Korsørianer greb den rige Borger ofte Lejligheden til at hylde Medlemmer af Kongehuset, der kom til Korsør, med pragtfulde Optog, een Gang, den 1ste November 1766, med et ret vakkert Digt, trykt i Sorøe 1766, 4to (findes paa Kongens Bibliothek).

(Vidtløftigere Efterretninger om Rasmus Langeland kunne findes i General-Postdirectionens samt i Krigsministeriets Archiver; jvf. ogsaa: Indbydelse, Privilegium og Convention etc. af Rasmus Langeland, Sorøe 1768, Folio; Schous * – 206 Forordninger, V, 1822, Side 62; Memoiren der Frau von Lan., geb. v. Burgwedel, Kopenhagen 1813, og Datidens Dagblade).

Side 164, Linie 4.

» Som Aftenposten ham skal evig ei tilgive.«

Aftenpostens Redacteur, Emanuel Balling, angreb Baggesen i et flaut Epigram, indført i Nr. 79 under Overskriften: »Indsendt«.

Linie 6.

» Da Baggesen gav ud sit Manifest.«

Ved Manifestet maa vel forstaaes Baggesens Subskriptionsplan, indført i Odense Adressecontoirs Efterretninger 1784 Nr. 79.

Linie 26-27.

» Om Myrias Emanueler
Bidsk til dig skeler.«

Emanuel Balling den Ældre, Redacteur af Aftenposten, angreb Baggesen i det ovenfor omtalte Epigram i Aftenposten, men Baggesen synes her at have været den første Angriber, thi han havde paa Omslaget af Septemberheftet af Minerva for 1785 ladet trykke et meget nærgaaende Epigram mod Balling, »Aarstiderne. Til E. B.« (optrykt i Baggesens Danske Værker IV, 1828, Side 200).

Tres humble Serviteurs Formeldelse etc.

Side 164.

Dette Bryllupsvers har været særskilt trykt i to Folio-Blade (hos Morten Hallager), og et Exemplar heraf existerer endnu i Justitsraad F. S. Bangs Bibliothek.

Overskriften synes at have været et Mode-Udtryk og forekommer i forskjellige Variationer over flere haandskrevne Digte fra det Norske Selskab.

Ole Dumetius var Staldskriver i Frederiksborg, og sandsynligviis en Søn af Telemaks Oversætter Søren Dumetius, der var født 1695 i Torneby (hvoraf han tog sit latinske Tilnavn), 1725 Præst til Vestermøland i Christiansand Stift, død 1741.

Side 165, Linie 5.

» Bliv du og borte, Tydsklands Fat«.

Med Tydsklands Fat (Nar) menes Digteren Just Fr. Wilh. Zachariä (født den 1ste Mai 1726), hvis middelmaadige comiske Heltedigte, Der Renommist (1744, skrevet i Popes Maneer), Murner in der Holle, og flere, en kort Tid gjorde Lykke i Tydskland, som de første Forsøg i deres Slags. Helten i det første Digt er en Student, og det sidste beskriver en Kats Lidelser, fordi dens Legeme ikke er jordet. - Hvad der har foranlediget Wessel til her at inddrage Zachariä der var død faa Maaneder tilforn 30te Januar 1777), er ikke let at sige; i Danmark have hans Digte neppe nogensinde været populære.

Linie 17,

» Vi svede ei, Hr. Holck og jeg.«

Om Agent Holck see nedenfor Side 213-14.

207

Ringe og velmeent Ønske til Hr. Bartholin.

Side 166.

Thomas Eichel Bartholin, født i Kjøbenhavn den 17de April 1755, Student 1773, juridisk Candidat 1779, var en Søn af Conferentsraad C. C. Bartholin, Justitiarius i Høiesteret, og blev i Begyndelsen af Aaret 1781, endnu ikkun 25 Aar gammel, Byfoged, Postmester, Veier og Maaler i Nykjøbing, Birkedommer i Draxholm Birk, samt Vice-Landsdommer i Sjælland, hvorefter han den 2 ode April ægtede Jomfru Catharina Margaretha

Helt (født 1762, død 3ote Septbr. 1824). I Aaret 1805 blev han første Assessor i Lands-Overretten i Viborg, men entledigedes Aaret derefter; hvorpaa han i Aaret 1815 fik Bevilling som Translateur. Han døde i Kjøbenhavn den 12te Januar 1829. - Han var i flere Aar Medlem af det Norske Selskab, og meget yndet der.

Udgaven af 1787 (II, 117) ledsager nærværende Bryllupssang, som den betitler »Hymenæe«, med følgende historiske Oplysning:
»Paa en Tid, da alle de, som følede, eller, hvilket ofte er det samme, troede at føle Kald til at giøre noget, som de vilde, Folk skulde antage for Vers, ja for Poesie, havde begyndt at indklæde deres Nonsens i Svulst, og da alle Aviser og offentlige Blade, i Anledning af en vis Leilighed [!!], vare opfyldte med Frugterne af denne Manie, foretoge en Deel Venner [!!] sig at bestride dem, ved, i Anledning af en af deres Venners Bryllup, at overdrive dette Styltegiængerie saaledes, at alle, endog dets ivrigste Tilhængere, maatte see det Latterlige heri. Da Hr. Wessel troede, at man havde drevet dette Spøg langt nok, skrev han dette, som gjorde Ende paa Legen; dermed synes ogsaa Bombastjagten lige til denne Dag temmelig vel at være forjaget.«

Men denne Fremstilling er kun en elendig Forvanskning af Sandheden.

Det er bekjendt, hvilken uhyre Sensation Ewalds Død den 17 de Marts 1781 fremkaldte hos det kjøbenhavnske Publicum, der paa een Gang vaktes til

en Anelse om den mishandlede Digters Storhed og hans Betydning for Litteratur

og Nationalitet, og hvilken Hæder Folket, Autoriteterne og Regjeringen kappedes om at vise den døde Digter ved og efter hans Begravelse. Herover forargedes Ewalds Modstandere meget og længe, og til de mange andre Ytringer af deres Raseri, hvorom Abrahamson og Rahbek har efterladt os Beretninger (Alm. dansk Litt. Journal, III, 1782, Side 336 flgg., Rahbeks Erindringer, I, Side 366; jvf. Lærde Efterretninger 1781, Side 209 flg.), kan ogsaa dette regnes, at man i Norske Selskab faldt paa at skrive Bryllupsvers til Bartholin (der maaskee selv har været en ivrig Anti-Ewaldianer) i ewaldsk Maneer. Afskrifterne af den saakaldte Versprotocol have opbevaret syv af disse »Oder«, der formodentlig i Norske Selskab have gjort uhyre Lykke, men. i Virkeligheden ere usle Rimerier, hvori en uhyre Mængde Tankestreger, og Ord som »himlisk«, »Valhalla«, »Sphærerne« o. d., aandløst sammenblandede, udgjøre hele Satiren. Det er disse mærkværdige Oder, skrevne en Aften i Norske Selskab, der ifølge den ovenfor anførte Anmærkning har »forjaget Bombastjagten temmelig vel indtil denne Dag«. - Det fortjener at bemærkes, at to af de Syv, der i Norske Selskab øvede Miraklet med Bombastjagtens Forjagelse, vare - P. Monrad og Pram, de Samme, der tilligemed Baggesen have forfattet Anmærkningen ovenfor!

Wessel deeltog naturligviis ikke i denne vilde Færd, og hans lille Bryllupsvers holder ligesom Dom over de Andre, og indskrænker sig til at erkjende, hvad der er berettiget i hans Venners Polemik, forsaavidt denne nemlig rettes, ikke mod Ewald, men mod Ewaldianerne. Og det er af sig selv indlysende, at Wessel ikke kan have miskjendt den Tankefylde, hvori Ewald netop rager langt udover alle sin Samtids Digtere.

208

Paa en Skive.

Side 167.

Denne smukke, tankerige Indskrift er et Vidnesbyrd blandt de flere paa Wessels Styrke i alvorlig Poesi.

Alle Tings Cirkelgang.

Side 168, Linie 10.

» Kronen selv for alle Dyder« etc.

Forfølgelserne mod Hugenotterne, der den 9de Marts 1762 fremkaldte det græsselige Justitsmord paa Kjøbmanden Jean Calas i Toulouse, vare blevne Gjenstand for hele Europas Opmærksomhed, efter at Voltaires Skrift Sur Ia tolerance havde forelagt Offentligheden Sagens Aktstykker. - Ved et besynderligt Indfald udelod Udgiverne af Wessels Skrifter 1787, der vel ikke mere fandt det passende at minde om Ludvig den Femtendes Tider, den sidste Halvdeel af Digtet, hvilket saaledes blev aftrykt som et reent værdiløst »Fragment«, og først 1845 fremkom dette lille Digt heelt, i A. E. Boyes anden "Udgave af Wessel.

Linie 17.

» Naar det Helveds Ønske kroner.«

I alle Udgaverne staaer: Ønsker kroner, hvilken Form ved sin Cacophoni noksom røber sin Uægthed.

Fragmenter.

I. Om en Jødepige.

Den besungne Jødepige hed Hanne Levy, og maa have været en ualmindelig Skjønhed, siden hun blev Gjenstanden for saa megen Hylding af Samtiden. Ogsaa i Norske Selskab blev hun besunget, og ved denne Leilighed fremkom Wessels Digt, der dog kun blev et Fragment. Af de Andres Vers er et eneste opbevaret i Opskrift, i den sorøiske Samling, og i Afskrifterne af den saakaldte Versprotocol, og dette Vers er mærkværdigt for Norske Selskab, der har kunnet taale et Rimeri, hvis Uteerlighed har et stærkt Anstrøg af Nederdrægtighed. Hvilket Medlem af Norske Selskab, der har Æren af at have forfattet Verset, vides ikke, og Afskriften i den sorøiske Samling er uden Underskrift; men i Afskrifterne af »Versprotocollen« findes Navnet »Fasting« under Smudsdigtet, og at denne Opgivelse er falsk, trænger vel ikke til Beviis.

Side 168, Linie 1-2 f. n.

» Men send mig ikke een af disse Gadetøiter,
Som strax paa Pinde staaer, naar en Josias fløiter.«

Josias Leopold - Bynch, en bekjendt Smudsforfatter fra den struenseeske Skrive- frihedsperiode, der døde som Corporal i Nestved 1779.

Side 169, Linie 3-4.

» For alting send mig ei den smageløse Luder,
Som indgav Langebek sit Juleaftens Sludder. <<

Vor berømmelige Historiker Langebek udgav efter Struensees Fald tre Rimerier til Ære for de nye Magthavere, hvoraf det andet har til Titel: »Tanker om Juleaftens Feide 1771«, Kbhvn. 1772.

Citationen af Josias Leopold Bynch og Jacob Langebek viser, at nærværende Fragment er fra samme Aar som »Kiærlighed uden Strømper.«

209

Side 169, Linie 12-13.

» Hemistichen faldt,
Som synes Læseren, en Smule splittergalt.«

I den alexandrinske Verseart skal Hemistichen, eller Versliniens første Halvdel, adskilles ved et Ophold (en mandlig Cæsur) efter tredie Fod (sjette Stavelse), og Cæsuren

Jeg synger om en Kone

strider saa stærkt imod almindelig Brug, at Digterens Spøg ikke let undgaaer Læserens Øre. .

Side 169. Linie III. Vaaren

Skrevet i Foraaret 1774 i Norske Selskab. Ogsaa /Fasting begyndte paa et Digt om Foraaret, men i en anden Stiil (Fastings Skrifter 1837, S, 388).

Smaavers.

Side 174, Linie 11.

» Man veed, at for Venus her Døren er lukt«,

her, d.v.s.: i Norske Selskabs Locale, hvor Digtet en Aften er blevet til.

Side 174, Linie 6 f. n.

» Efter mine ringe Evner« etc.

aftrykt efter L. Sagen, Udvalg af Claus Fastings Skrifter, Bergen 1837, Fortale Side 25.

Wessel, Meyer og Fasting vare de meest anseete Medlemmer i Norske Selskab og kaldtes ofte for Spøg »Autoriteterne«. Den lunefulde Digter paakalder her disse Autoriteter, hvoraf han selv er den ene, og den anden, Fasting, netop udmærkede sig fra alle Medlemmerne ved sin Sobrietet, men nu skal aflægge Vidnesbyrdet for Nødvendigheden af at drikke.

Side 175, Linie 7.

» Afholdenhed! du Vises Dyd,« etc.

Dette lille Digt og det næstfølgende ere, som de fleste af Wessels Smaavers, blevne til i Norske Selskab, ved Priisopgaverne for Tolvskillingsbollen. Det følger af sig selv, at disse to Vers kun ere en Spøg af Digteren, der først i sine sidste Aar blev hengiven til stærke Drikke, og i alle andre Henseender netop var særdeles afholdende.

Andet Stambogsvers.

Side 176, Linie 9 flgg.

Skrevet af Digteren til Assessor Jacob Hersleb (død 1785), hvis Stambog siden har tilhørt Assessor Manthey i Christiania. Digtet har følgende Underskrift:
»Kiøbenhavn d. 28de Februar 1780
Johan Herman Wessel,
Studiosus, Comedieskriver og Oversætter ved det Kongl. danske Theater, samt Medlem af det norske literariske Selskab.«

Paa et hosføiet Blad sees Digterens Portrait, tegnet af F. Wedege, »Cand. juris, Medlem af det norske Selskab«. Digteren er her costumeret en gala, med Pidskeparyk og. Kalvekryds. Jvf. Illustr. Nyhedsblad, Christiania 1856 fol. 20.

210

Side 1765 Linie 10 f. n.

Til Hr. K. og hans Kone paa deres ellevte Bryllupsdag.
Udgaven af 1787 giver dette Digt den uheldige Overskrift: »Paa en af Hr. Wessels Venners 11 te Aars Bryllup«, hvilken Overskrift endog P. L. Møller har bibeholdt, og kun udeladt Titelen »Hr.«.

Side 177, Linie 3.

» Og spørge ei om Tamperret.«

Den særegne Jurisdiction, som Consistorium udøvede i alle sjællandske Ægte skabs- og Trolovelses-Sager under Navn af Tamperret (Retten holdtes de fire Qyatember- eller Tamperdage om Aaret), var allerede ophævet 1771 ved Hof- og Stadsrettens Indførelse.

Ønsket.

Side 177, Linie 5.
Til en af O. G. Meyer og et andet Medlem Aar 1776 udsat Prisopgave, »Ønskerne«, concurrerede en Mængde af Norske Selskabs Medlemmer, deriblandt selvfølgelig ogsaa Wessel.

O. G. Meyer blev 1778 Byfoged og Byskriver i Tønsberg og Holmstrand.

Madam Schiøtt var uden Tvivl Digterens Værtinde paa Ulfelds Plads Nr. 127, anden Sal, hvor Digteren boede en Række Aar.

Impromptu over Tandpine.

Side 177.
Den melancholske Grundstemning i dette Digt viser hen til Digterens sidste Leveaar og skildrer os hans Tilstand med gribende Sandhed.

Linie 1-2 f. n.

» Paa denne Suppe kom en Jævning
Af Mandags og af Torsdags Stævning.«

Stævninger til Hof- og Stadsretten (hvortil dengang kun Sager over 10 Rdlr. hørte hen) forkyndes om Mandagen, til den senere ophævede saakaldte lille Gjeldscommission forkyndtes de om Torsdagen.

Side 178, Linie i.

» See der gaaer Mehldahl glad og feed.«

Trønderen Thomas Hammond Meldahl, en Tidlang ansat i Norge som Vei- Conducteur, derpaa atter i Kjøbenhavn, indtil han blev udnævnt til Amtmand over Islands Sønderamt (den 14de April 1790), hvor han døde i Bessestad den 2 Qde Juni 1791, hørte til det Norske Selskabs mest yndede Medlemmer. Som saadan omtaler ogsaa Rahbek ham i sine Erindringer (IV, Side 4) og i en Afskedssang til ham (Poetiske Forsøg I, Side 56). - Fasting giver os et tiltalende Billede af Manden i følgende lille gemytlige Digt (L. Sagens Udvalg, Bergen 1837, Side 400 flg.):

Ved Veimester Meldahls Bortrelse til Norge.

Fra Bergen reiste den rare Mand;
Han var Veimester,
Og det, som bedst er,

Var endnu mere af Dyd end Stand.

211

Vel var hans Krop ei af Filigran;
Men at han spiste
Hos mig, beviste,
At ogsaa neisom han være kan.

Og at tillige vor Vandringsmand
Var bedre Sanger,
End han var Ganger,
Enhver med Sandhed bevidne kan.

Men denne Sandhed er ogsaa sand:
At, var hans Tunge
Vel sød at sjunge,
Saa skar den ogsaa saa mangen Mand.

Desmeer antændtes den ædle Mand
I kydske Luer
For unge Fruer,
Dog, vel at mærke, alt med Forstand.

Men fremfor alle bemeldte Mand
Dog for Frue Walter*)
Har stemt sin Psalter,
Saa helt en Psalter vel stemmes kan.

Saa kjæk og trofast som Ven og Mand
Den brave Trender,
Som Knøsk**) og Tander,
Tillige brændte for Fødeland.

Fra Bergen reiste den rare Mand;
Gid milde Vinde
Ham nu gelinde
Ledsage hen til hans Kanaan!

- Det er ægte wesselsk at inddrage den forbigaaende Meldahl i Impromptuet for at anbefale den livsglade Ven til Tandpinen.

Til Luft-Skipperne.

Side 178.
Steffen Montgolfier opfandt som bekjendt i Aaret 1783 Luftballonen, og i Aaret 1784 steg en Charles Robert op i en saadan her i Kjøbenhavn, hvilket vakte en utrolig Opsigt, og i det Norske Selskab gav Stof til endeel Digte, deriblandt Wessels, der minder Læseren om hans huuslige Forhold,

Med en Gave til Sygecassen.

Side 179.
Til dette Digt har Udgaven af 1787 (II, Side 143) følgende Anmærkning: Disse Linier skrev Wessel i en andens Navn, som sendte Gaver til de Fattige paa sin Faders Fødselsdag. Pudseerligheden i dem (thi endskiønt de ikke bleve flere, gik de dog i en Hast omkring, og fornøiede en stor Kreds) opvakte engang

nogle i et Selskab, hvor ogsaa adskillige af vore gode Digtere vare tilstede, til at fortsætte Værsene; der blev da giort en Deel Riim af denne Art, der, som Impromtuer, kunde være fornøielige nok, men * * 212 fandtes dog for langt nedenfor Begyndelsen, til at erindres længer end i det første Øieblik. Da denne Leeg havde varet saa længe, at den ikke fornøiede mere, og man var standset ved følgende, som en af Selskabet havde frembragt:

Jeg vil forøge Versene,
Som Wessel og vi her har be-
Gyndt.

endte en anden af Selskabet, som havde følt Skiønheden i Wessels Begyndelse, og Flauheden i denne, som i næsten al Efterligning, saaledes:

Naar dette drives alt for vidt,
Da bliver det omsider lidt Tyndt.

Til Digterens Hustru.

Side 179.
Dette mesterlige Impromptu viser sig ved sit Indhold at være digtet i Aaret 1780. - I et Exemplar af Wessels Skrifter 1787 findes med en gammel Haand anmærket ved nærværende Digt: »Wessel blev ude for at spise til Middag hos Conference Raad Jacob Edvard Colbiørnsen.« [J. E. Colbiørnsen, født den 19de Novbr. 1744 paa Sørum i Agerhuusstlft, Student fra Christiania Skole 1760, 1773 Professor juris, 1784 Conferentsraad, 1799 Justitiarius i Høiesteret, død 1802, var Wessels Skolekammerat og Ven].

Linie 26-27.

» Med Glæde jeg igien skal see
Min søde Qvinde.«

Den sidste Linie er i det nylig nævnte Exemplar af Udgaven 1787 med samme Haand rettet til:

» Guulstrømped Qvinde,«

og dertil føiet den Anmærkning: »Hans Kone gik ofte med gamle hvide Strømper, som altsaa faldt noget i det gule«.

Paa Sammes Fødselsdag.

Side 179.
Digterens Søn Jonas havde blaae, Forældrene derimod brune Øine.

Impromptu til Mad. Juel paa hendes Fødselsdag.

Side 180.
Dette Impromptu til Værtinden i det Norske Selskab findes i de forhaandenværende Opskrifter dateret: den 9de Februar 1780, men maa vel formodes at være nogle Aar ældre. Hvad Aar Mad. Juel blev Enke, seer Udgiveren sig ikke i Stand til at oplyse, da al hans Eftersøgen i Adresseavisen og Kirkebøgerne har været forgjæves.

Til Fru Walter.

Den navnkundige Fru Caroline Frederikke Walter, født Halle, »den Uforlignelige«, var hos sin Samtid Gjenstand for en Hylding, som vel 213 aldrig er blevet nogen anden dansk Skuespillerinde til Deel; specielt toge Normændene ved hver Ledighed Parti for 'Konstnerinden. Den 28de April 1780 om Natten forlod hun hemmeligt med sin Forlovede, Violinisten Müller, Kjøbenhavn, og fandt tilligemed denne, hvem hun havde ægtet i Gothenborg, Ansættelse ved Stockholms Opera, hvor hun som første Sangerinde lige indtil Operaens Nedlæggelse 1806 vandt den samme Beundring som i Kjøbenhavn. I Aaret 1783, da hun paa en Tilbagereise fra London til Stockholm kom over Kjøbenhavn, strømmede den store Konstnerindes danske Beundrere ud til Skydebanen, hvor det af Politimesteren var hende forundt for sex Timer at have Ophold, for at bringe hende deres Hylding, og ved denne Leilighed synes Wessels Digt at være fremkommet, hvis fjerde Linie ønsker, at hun »til Nordens Ziir« maa længe leve. - Digtet, der i de tidligere Udgaver af Wessel ikke har havt Opskrift, er af nærværende Udgiver overskrevet »Til Fru Walter«, fordi hun almindelig vedblev at bære sit tidligere Navn her i Kjøbenhavn. - Rahbek siger om det lille Digt (Fortalen til Soldins Udgave), at det »maaskee er den mesteiiigste Compliment, der nogen Tid er sagt paa Dansk«. Digtets Idee er forøvrigt ofte efterlignet, f. Ex. af Fasting i det bekjendte Distichon:

Ved Elises Grav.

Dyd, Skjønhed, og Forstand, Alt med Elise døer,
Og Gratierne strax blev tre igien, som før.

Afskeeds-Sang.

Side 180.
Skrevet en Aften i Norske Selskab til en Opgave om en almindelig Afskedssang for Selskabets bortdragende Medlemmer.

Vers paa opgivne Riim.

Side 181.
Disse fem Vers ere vel alle Impromptuer, Nr. V. betegnes udtrykkeligt som saadant i Udgaven af 1787. Verset Nr. II er et mærkværdigt Vidnesbyrd om Digterens Improvisationstalent.

Linie 5-6 f. n.

» Naar jeg i Nestved har den Lykke,
At see Sophie, Kiønnets Smykke.«

Rahbek (Fortalen til den soldinske Udgave af Wessel) kalder denne Sophie »maaskee den vittigste blandt vore Digterinder«. Formodentlig menes da Sophie Elisabeth Bruun, Prof. T. C. Bruuns Kone, der er Forfatter til syv ubetydelige Leilighedsdigte. Hendes Fader var Niels Thoroup, Borgemester og Byfoged i Nestved, hendes Broder Theateroversætteren A. G. Thoroup. Wessel omgikkes baade Bruun og Thoroup, og af det her meddeelte Digt maa man slutte, at Digteren har seet Sophie i Nestved (hvor han kan have været i Besøg med hendes Broder) før 1779, da hun ægtede Bruun.

Indrykket i Aftenposten.

Side 182.
Dette Digt og det følgende findes optagne i Aftenposten for 1776 Nr. 37 under Overskriften: »Indleveret fra W***«. Det tredie Vers, »Til Agent Holck«, er først meddeelt af Rahbek 1792 (Danske Tilskuer III, 199), men i en noget skjødesløs Form.
214

Agent Hans Holck, født den 12te Marts 1726, var Kjøbmand, fallerede 1773, og døde 1783. Det var en Mand uden videre Dannelse, men med en vis praktisk Dygtighed og utrættelig Virkelyst. Han har indlagt sig store Fortjenester ved at fremkalde en Mængde nyttige Indretninger; saaledes har han stiftet Adresseavisen, en Sygecasse, en Bespiisningscasse for Fattige og en Mængde lignende Foretagender, ligesom han ogsaa har skrevet eller ladet skrive en Mængde Skrifter og Piecer, og især var han utrættelig i sin Omhu for Fattige og Lidende. Men ved Siden heraf var han i høj Grad smagløs og borneret, og indbød ved sine Avertissementer og Rimerier til almindelig Railler!. For hver Gave, der sendtes ham, takkede han sædvanlig med et Vers, hvori han lovede Giveren de Fattiges Forbøn hos Vorherre og mangfoldig Gjengjeldelse af Himmelen. Blandt den Masse Aviser, han har udgivet, var ogsaa Aftenposten, begyndt 17de Januar 1772, og fortsat endeel Aar efter hans Død. Jvf. ogsaa hans Biographi ved Niels Prahl, Kbhvn. 1783.

Verset om Kighosten har hidtil lydt saaledes (efter Udgaven af 1787, II, Side 152):

(Indrykt i Aftenposten).
Tør jeg besvære Aftenposten
Med ringe Raad imod Kiighosten:
Stød Nelliker en Aften smaae,
Kom dem i Viin, og drik dem saa.
Hvis du er ikke inden Aften,
Som den, der aldrig havde havt'en;
Saa kan du sige allenfals:
Hr. Medicus! Løgn i jer Hals.

Det fremhævede Ord i tredie Linie, en Aften, skal være: en Morgen, og er en Tankeløshed af de første Udgivere, der have meddeelt Digtet efter Hukommelsen, uden at eftersee Aftenposten. Ordet Viin i fjerde Linie er en Forskjønnelse af Baggesen i Stedet for Wessels: Miød; Nelliker og Mjød svare til de almindelige Huusraad mod Hoste (f. Ex. Ingefær og Honning), der altid bestaae af en kradsende og en formildende Ingredients, men Baggesen har her, som paa andre Steder i hiin Udgave, været uheldig i sin Iver for at pynte paa Wessels Sprog. - Men i den her ovenfor anførte Form, der gjør det lunefulde lille Digt temmelig meningsløst, gaaer dette Vers igjen i alle fjorten Udgaver af Wessel, Litteraturen hidtil har besiddet; ingen af alle disse Udgivere have overkommet at eftersee Aftenposten, som de dog Alle anføre i Overskriften til Digtet, eller at tænke et Øieblik over Digtets Indhold!

Provst Hersom.

Side 182.
Af Iversens fyenske Avis; ogsaa nævnet af N. M. Petersen, Bidrag ti! den danske Lit. Hist. V, anden Af d., Side 421.

Nyaarsvers.

Side 183-184.
Nr. III. Madam Juel, det Norske Selskabs Værtinde, var en Provstedatter fra Jylland.

Nr. IV-XI ere uden al Tvivl skrevne i Digterens yngre Dage til et Ark Nyaarsvers, som en Bogtrykker eller Boghandler har udgivet. Hvis et saadant 215 Ark endnu lod sig opdage (for nærværende Udgiver er dette desto værre, trods al Eftersøgen, ikke lykket), vilde sandsynligviis flere saadanne nydelige wesselske Smaavers kunne reddes fra Forglemmelse.

Til J. R. Bull

Side 185.
Hertil har A. E. Boye i Overskriften den Bemærkning: »I Anledning af Bekkasin-Jagten, da en Ladning Hagel dalede i hans Hat.«

Trønderen Johan Randulf Bull, født den 29de April 1749 i Stod Præstegaard, Student 1770, og 1772 Medlem af det Norske Selskab, blev Justitiarius i Høiesteret i Christiania, resignerede 1827 og døde den 28de Febr. 1829 i Laurvig.

I en Hof-Poets Navn.

Dette lille Impromptu, tilligemed de efterfølgende to Smaavers, har Nyerup først meddeelt i Dansk Digtek. Historie under Christian VII, Side 167. Nyerup indleder nærværende Impromptu (der forøvrigt ogsaa findes meddeelt i Nyt Aftenblad 1826 Side 255) med den Oplysning: »A. G. Thoroup, der var Hofpoet, beklagede sig for Wessel, at han ingen Penge kunde faae for sit Arbeide. Wessel raadte ham til at indgive følgende Ansøgning . . .« Verset er naturligviis kun en Spøg af Digteren. (Adam Gottlob Thoroup, født 1751, død 1804, Søn af Herredsfoged, siden Borgemester i Nestved, Niels Thoroup, og Svoger til Th. Chr. Bruun, var Medlem af Norske Selskab, og tilligemed Wessel ansat som Theater-Oversætter, Thoroup dog med det specielle Paalæg at skrive Cantater til de kongelige Herskabers Geburtsdage.

Impromptu over en besværlig Hestepranger.

Da de norske Studenter, forinden Stiftelsen af Norske Selskab, endnu samledes paa Juels Stue med alle andre Gjæster, sang Wessel en Aften, da Hesteprangeren kom, de her meddeelte Linier in promptu til en da gjængs Melodi, hvorefter hans Venner sang det efter, Een for Een, indtil Hesteprangeren fjernede sig (ifølge en mundtlig Meddelelse af afdøde Geheimeraad A. W. Bornemann).

Hvem var nu denne besværlige Hestepranger? Det var en tilforn meget bekjendt kjøbenhavnsk Borger, og heldige Omstændigheder have sat nærværende Udgiver i Stand til efter et Aarhundredes Forløb at oplyse Sagen. Manden hed Carl Hendrik Ording, født 1748 i Horsens, død 18de Mai 1826 paa Vandkonsten Nr. 150, begravet paa Frederiksberg Kirkegaard ved den syd- østlige Kirkemuur, tilligemed sine Forældre, Johan Ording og Birgitte Ording. Han var gift med Enkemadam Maren Schandorff, hvem han overlevede, blev Brygger, byggede efter den store Ildebrand det tredobbelte Sted paa Grunden i Farvergaden, Gaasegaden og Vandkonsten, og eiede bl. A. hele Jordstykket paa høire Side af' Frederiksberg Allee (fra Kjøbenhavn), der dog dengang ikke havde synderlig Værdi; der stod kun et Par enkelte Bygninger derpaa; Ording byggede Lynges Gaard (nu Alleenberg) paa Grunden. Brygger Ording var en vakker Mand, opvakt og meget videbegjerlig, kraftig og livsglad; læste bestandigt, og skrev Vers over en lav Sko, ligesom ogsaa den rimede Indskrift paa Frederiksberg Kirkemuur ovenfor hans Forældres Grav er forfattet af ham. Han var derhos meget driftig og i høi Grad paaholdende. Han talte, lige til sin 216 Dødsdag, ramjydsk som en Bonde fra Horsens-Egnen. Hans Sødskende døde tidligt med Undtagelse af Søsteren Mette Cathrine Ording (død 1835), der var opvakt ligesom Broderen. Hun var gift med Fuldmægtig ved Kjøbenhavns Amts Contor Lars Larsen, og levede i flere Aar efter sin Mands Død hos Datteren, Fru Cancelliraadinde Lund. Ording stammede uden

Tvivl fra Landsbyen Ording i Jylland, og baade han og Søsteren vare kjendte og yndede af Prof. Johan Henrik Tauber, der 1773 blev Rector i Horsens Latinskole, og gjerne underholdt sig med Ording. Da Tauber 1787 var bleven Rector i Roeskilde Latinskole, besøgte begge Sødskende ham ofte. Mad. Larsen satte megen Priis paa Tauber for hans Ligefremhed og Omgjsengelighed, og omtalte ofte med Bitterhed det Norske Selskab, der saa haanligt havde afviist Broderen.

Disse Oplysninger skylder nærværende Udgiver væsentlig en ædel, begavet Dame, afdøde Fru Christine Augusta Møller, født Tauber, som han har havt den Lykke at kjende personligt. Hun var Datter af den nævnte Rector J. H. Tauber, født 1780, gift 1802 med Conferentsraad P. Møller, Directeur i Nationalbanken (død 1841), og døde 1867, æret og elsket af Alle, der kjendte hende. Ogsaa Herr Apotheker C. H. Wolff har fortalt ham meget om Ording, der var hans Slægtning og Gudfader og efter hvem han var opkaldt.

Kierlighed og Smørrebrød.

Side 185.
Til dette Vers har Nyerup følgende Oplysninger: »Indbuden hos Jfr. Biehl, hvor han fik kun Smørrebrød, og blev forceret til at gjøre Vers om Kjærlighed og Smørrebrød, skrev han: . . .« Men det er i høi Grad usandsynligt, at Digteren hos selve Værtinden skulde have gjort sig skyldig i den Grovhed at klage over Beværtningen. Forøvrigt er det uden Betydning for det lunefulde Impromptu, ved hvad Anledning det er blevet til.

Over Smagen.

Side 186.
Meddeelt i det af R. Gunnerus og L. H. Bøgh udgivne Tidsskrift Samleren II, 1788, Side 334, med følgende Anmærkning: »Det Epigram over Smagen er for en Deel Aar siden trykt i en jydsk Avis; Wessel satte det til Motto for en Ode, en af hans Venner havde skrevet i den ubegribelige Poesie.« - Den omtalte »Ode« findes i Viborger Samler for 1779, Nr. 4, med Overskrift: »Noget Klækkeligt for Smagen. En Ode«, uden Underskrift eller Mærke, og Wessels Motto ligeledes uden nogen Underskrift. Den saakaldte Ode er et Rimeri i Norske Selskabs bekjendte Smag, med Tankestreg imellem hvert andet Ord. Den kaldes med Rette en Ode i »den ubegribelige Poesi«, thi dens »Poesi« er virkelig i Ordets bogstavelige Forstand ubegribelig, ligesom det ogsaa nuomstunder falder ubegribeligt nok, at fornuftige Mennesker kunde sammensmøre saa usselt Vaas, og - gjøre Lykke dermed.

Da Chloe var i Kirke.

Af samme Tidsskrift, der føier den Anmærkning til: »Disse Ord skrev han under Præken i et muntert Selskab«.

217

Lyksalighed.

Side 186. '
Af samme Tidsskrift, der i en Anmærkning oplyser, at Digteren har 'componeret de fire Linier for at faae Ord til en italiensk Melodi, han .yndede. - Det er Rahbek, der har fundet disse tre Vers i Samleren og derefter tilføiet dem paa sidste Blad af sin Udgave. Boye optog i sin Udgave (første og andet Oplag) de to af Versene, men ikke nærværende fire Linier, hvilke han vel i Hastværket har overseet; hvorefter da ikke heller P. L. Møller "og de andre Udgivere have faaet dem med !

Til en Mand, hvis Barn etc.

Meddeelt af Abrahamson i Lærde Efterretn. 1790 Side. 119, og Nyerup Dansk Digtek. Hist. under Christian VII, 1828, Side 168.

Impromptu ved en Offring.

Meddeelt i Viborger Samler 1816, og derefter i Nyeste Skilderie af Kiøbenhavn 13de Aarg. Nr. 90, Side 1438, med følgende Oplysning: »Man fortæller om Wessel, at han reiste engang en Tour paa Landet i Selskab med en Ven. Det traf sig just, at Præsten paa Stedet skulde ofres ved en Leilighed, hvor Wessel ikke kunde undslaae sig for at være rned; men da han kun havde ,en Sexskilling hos sig, kniber han en Tiskilling fra sin Ven, lægger begge -Skillingerne i et. Stykke Papiir, og offrer dem saaledes paa Alteret. Inden i Papiret havde han skrevet: ....«

Caspar Wessel.

Side 187.
Digterens yngre Broder, Landmaaler; han tog den 7de November 1778 latinsk-juridisk Examen.

Parodi.

Det parodierede Vers er et uvittigt Forsøg af Conferentsraad Fr. Brabrand, der var født den 17de Marts 1714, Conferentsraad 1777, død 1799 (Revisor ved Lottoet A. F. Hjort, Dansk Litteratur- og Anecdote-Lexikon 1839, Manuscript i Justitsraad F. S. Bangs Bibliothek). A. E. Boye angiver den "berømte Synonymiker B. G. Sporon som den af Wessel tiltalte Conferentsraad; men Sporon blev først den 7de April 1784 Conferentsraad, og forlod kort efter Kjøbenhavn, hvortil han ikke mere vendte tilbage. - Den her anførte wesselske "Parodi er første Gang meddeelt af H. C. Ørsted, i Journalen Mennesket 1797, I, Side 94, men kun som Fragment.

Til Viintapper Lunds Svend.

Viinhandler J. J. Lund havde Viinkjelderen paa Hjørnet af Store Kjøbmagergade og Skindergade. Ifølge Traditionen viste Svenden Digterens versificerede Begjæring til sin Principal, der da tilbød den forlangte Flaske Viin 218 gratis, hvis Digteren nu ogsaa vilde skrive Svaret i Svendens Navn. Med dette Forord skrev da Wessel Svaret, hvori Svenden - afslaaer Begjæringen.

Denne Viinhandler Lunds Svend var sandsynligviis Poul Schouw, Fader til den berømte Botaniker Joachim Fr. Schouw, der døde 1852. Poul Schouw blev Svend 1776, og Viinhandler og Laugsinteressent 1780; i eet af disse fire Aar maa altsaa de to Smaadigte være skrevne. Vi kunne her ikke anføre Detaillerne, men henvise til det kjøbenhavnske Viinhandlerlaugs Proto coller. Baade Joachim Fr. Schouw og hans Broder, Politi-Secretair Chr. M. Schouw vare overbeviste om, at deres Fader var den af Wessel omtalte Viintapper-Svend.

» Kiere Moder huld.«

Side 188.
Nyt Aftenblad 1826 Side 255. Det er A. E. Boye, der udgav Nyt Aftenblad, men han maa vel, da han udgav Wessel første Gang, have glemt den bedre Opskrift af Verset, han et Par Aar i Forveien selv havde meddeelt i sit Blad, siden han leverede de fire Linier efter en forqvaklet Afskrift.

Gravskrifter.

Side 188-189.

I.

Gravskriften over Krigsraad Neergaard, der i tidligere Dage har været opbevaret i Manuskript som noget særdeles mærkværdigt (jvf. f. Ex. J. Kragh- Høst, Politik og Hist. V, Side 253), bringer os tilbage til den ovenfor ved Anmærkningerne til Herremanden og til Sadelen (Side 193 og 194) begyndte Historie.

Krigsraad Peter Johansen Neergaard, født 1702, død 1772, var gift med Jomfru Kirsten Tønnesen, født 1717, død 1751. Deres to Sønner vare: Jens Brun de Neergaard, født den 14de Juni 1742, død den 2den April 1788 som Etatsraad og Landsdommer, og Johan Thomas de Neergaard, født den 17de April 1745, død den 8de Marts 1806 som Cancelliraad. Datteren Johanne Neergaard var født den 23de Juni 1746, ægtede den 13de Juli 1761 Kammerherre Niels Svanenskjold til Svanholm (født 1729, død den 28de April 1798), og døde den 9de April 1804; hun var forvoxen.

Man seer, at Digteren, der var beskyldt for i sin Fortælling Herremanden (gjenfortalt efter en Anecdote i et engelsk Ugeblad) at have angrebet Fru Neergaards Minde, her omtaler hende meget artigt, medens han lader det gaae ud over den reent uskyldige Datter, i en Form, der lige meget staaer i Strid med hans personlige og litterære Characteer; men Gravskriften er formodentlig blevet til i Digterens første Opbruusning, og burde ikke have været opbevaret.

Historien om Wessels Strid med Etatsraad Neergaard lever endnu, tilbørligen udstafferet mit Unistanden, i Ringsted-Egnen. Her skal endnu kun tilføjes, at Digteren kort før sin Død traf sammen med Etatsraad J. B. Neergaard, der, greben af sin formeente Avindsmands stille> milde Væsen og lyse Vid, gjorde ham Afbigt og forsonede sig med ham. Pram fortæller herom (Minerva III, Side 111}: »Efter meere end ti Aars Forløb traf Hr. Vessel denne Mand. »Hr, Vessels Siels Godhed og Tækkelighed, hans ingen Tid fornærmende, men »alle tiltrækkende og gottende Vittighed var saadan, at selv denne Mand maatte »føle Virkningen deraf. Han tilkjendegav sig for Hr. Vessel, der før ikke »kiendte ham, udbad sig hans Venskab, bad om Forladelse for sit .uforskyldte 219 »Udfald imod ham, og gjorde sig stolt af at have, som han troede, lignet [Hr.] »Vessel som Digter, siden den Vise, han havde gjort, havde samme Omqvæd »som Hr. Vessels«.

A. E. Boye, der har meddeelt Gravskriften i en meget forvansket Text, linder paa den fortvivlede Overskrift »Gravskrift over en heel Familie«, og kalder Datteren »salig«; men alle tre Børn overlevede Wessel, der saaledes ikke vel kunde forfatte Gravskrift over »hele Familien«. Den her meddeelte Text er nærmest taget af en Opskrift i: Hundrede og tive Historier og Indfald, Kbhvn. 1794 Side 43 flg.

Side 188.

II.

Gravskriften over O. G. Meyer er meddeelt af Nyerup, D. Digtek. Historie under Christian VII, Side 167 flg. Ved en aabenbar Skjødesløshed "lyder den tredie sidste Linie hos Nyerup:

Og sidder nu i Helveds Grube,

hvilken derefter gaaer igjennem Boyes, P. L. Møllers og alle nyere Udgaver af Wessel. Nærværende Udgiver har forandret det til: Og sidder her i Helveds Grube.

Afdøde Geheimeraad A. W. Bornemann har fortalt nærværende lille Digts historiske Anledning, der endnu forhøier dets comiske Betydning. Nemlig i Aaret 1775, da Norske Selskab havde udgivet første Hefte af sine Poetiske Samlinger, skulde dets Formand O. G. Meyer overbringe Arveprindsen et Exemplar af Skriftet, og Medlemmerne havde forsamlet sig i Selskabets Locale i Sværtegaden, hvor Meyer skulde bringe dem Beretning om Audientsen. Men Meyer udeblev den ene Time efter den anden, og enkelte Medlemmer begyndte at gjette paa, at han havde begaaet Sottiser som han pleier - da tog et Medlem Versprotocollen frem, begyndte paa en Kjæmpevise om Helleden Meyer og hans Tog til Arveprindsen, og fortalte, hvorledes Meyer var bleven afviist fra Audientsen, hvortil han havde indstillet sig med Støvle paa den ene Fod. Et andet Medlem tilføiede et nyt Vers, der lod Meyer have glemt Bogen, da han kom tilbage til Audientsen. Et tredie Medlem fortsatte Visen med en Skildring af Audientsen, hvori den ulykkelige Overbringer af den glemte Bog bukkede saa ofte og saa dybt for Prindsen, at hans Pidskeparyk faldt af Hovedet og bortsnappedes af Prindsens Vindspiller. Da to andre Medlemmer endnu havde tilføiet to Vers med nye Sottiser af Meyer, og Turen kom til Wessel, afsluttede han Kjæmpevisen med det her anførte Vers, hvori den episke Tone pludselig afbrydes af den dramatiske, og den døde Meyer tiltaler Læseren fra Helvedes Grube i første Person.

Side 189.

IV.

Meddeelt af P. L. Møller, Figaro 1842 Spalte 211.

V.

Den berømte Skuespiller Geert Londemann (død den 8de Marts 1753, 54 Aar gammel), en af vort Theaters berømteste Comikere, glimrede især i de holbergske Comedier. Til Benefice for hans Enke opførtes »Kiærlighed uden Strømper« den 26de April 1773 (syvende Gang).

Skuespiller Frederich Schwartz aabnede den første Aargang af sin Lommebog for Skuespil-Yndere (1784) med Londemanns Portrait som Titelkobber, og Wessel, anmodet om at forsyne Portraitet med Indskrift, skrev nærværende 220 to Linier (vel i Efteraaret 1783), hvis slaaende Idee Fasting og Baggesen benyttede ved Wessels egen Død. Fasting skrev:

Ved Wessels Død.

Skue Wessels Grav. og Glædens Tempel øde !
Skue Latter selv i Graad fordi dens Fader døde !

men Baggesen de to deilige Linier:

Graad smelted hen i Smil, naar Wessels Lune bød,
Og Glædens Smil forsvandt i Taarer ved hans Død.

Under Digterens Portrait.

Side 189.
Anledningen til dette Distichon var Schwartz' Anmodning til Digteren om en Indskrift til hans eget Portrait, der findes i anden Aargang af Lommebogen for Skuespilyndere (udkom 11 te Februar 1785), og af Abrahamson er erklæret for det meest lignende Portrait af Digteren (Lærde Efterretninger 1790, Side 128).

Wessel skrev i den Anledning (vel i Efteraaret 1784) følgende aabne Billet til den unge Baggesen, som af denne opbevaredes »liig en kjær Reliquie«:

je me vois privé par un destin -- Diantre soit du destin qui m'empeche de jouir aujourd'hui du plaisir de Votre Compagnie - Vous ecrire est pourtant, de certaine Façon, Vous parler, je demande Votre Critique sur deux lignes faites dans ce moment pour etre mises sous le portrait de ma petite Personne, que Mr. Schwarz fait graver. Il m'a enjoint de faire le motto. Pour ne dire ni du bien ni du mal de moiméme, j'ai compose celui qui suit:

Han syntes fød til Bagateller,
Og noget stort han blev ey heller.
ipse fecit.

Voila, je crois de Ia Verité. j'en pouvois peutétre avoir de plus avantageuses; mais je laisse ce Soin á Ia Posterité, dont, Dieu me le pardonne! je me moque.
Vale, et fave
amico Wessel.

Udgiverne af 1787, der altid skulde konstle, have gjort Wessels Distichon til en »Gravskrift«, og som saadan figurerer det i alle Udgaver. Wessels her meddeelte mærkværdige Billet er nøiagtigt aftrykt i Jens Baggesens Biographie ved August Baggesen, første Hefte *1842,* Side 62 flg. Siden den Tid have vi faaet fire nye Udgaver af Wessel, men ingen af disse Udgaver have kjendt Baggesens Biographi eller Wessels Brev.

Digterens Gravskrift over sig selv.

Rahbek har forandret den første Linie:

Han aad og drak, var aldrig glad
til:
Han uden Drik var siælden glad,

fordi Digteren »ikke med Sandhed kunde omtale sig som Æder« (Soldinske Udgave, Fortale); men denne Forandring, der hos Rahbeks Eftermænd har 221 fundet stort Bifald, er i høieste Grad uheldig, og aldeles uberettiget. Ordet æde har i det norske Talesprog holdt sig længere end hos os uden al Bibetydning; og at udsige om et Menneske, at han »æder og drikker« er heller ikke paa Dansk at betegne ham som Æder og Dranker (det er da vel ogsaa sjeldent, at Folk ere begge Dele), men kun som en Driver, der intet tager sig til; men at lade Digteren characterisere sig selv som en gemeen Dranker, der uden Drik var sjelden glad, er et forkeert Indfald. Naar derfor Rahbek erklærer at have denne Forandring af Wessels Text »fra en authentisk Haand«, er det let at indsee, at Rahbek kun kan have anseet sin Kilde for authentisk, fordi han ikke kritisk har prøvet den. - Characteristisk er N. M. Petersens Udtalelse i hans Bidrag til den danske Litteraturs Historie (V, anden Afdeling Side 416), hvor han citerer Gravskriftens to første Linier saaledes:

Han uden Drik var sjelden glad,
Gik sine Støvlehæle skjæve*).

med den historiske Oplysning: »Man har, formodentlig for Skams Skyld [!], »forandret [!] det til: Han aad og drak, men det er absurdt. Vessel aad ikke, »dertil var han altfor genial en Mand, han drak« - Skade for Cæsar, Wallenstein, Kant, Oxenstjerna, Frederik den Anden af Preussen, og adskillige Andre, der hidtil have været agtede for »geniale Mænd«!.

*